

Instituut voor de nationale rekeningen

ANALYSE VAN DE PRIJZEN
TWEDEKWARTAALVERSLAG 2019 VAN HET
INSTITUUT VOOR DE NATIONALE REKENINGEN

PRIJZENOBSEVATORIUM

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Tel.: 0800 120 33
<https://economie.fgov.be>

Verantwoordelijke uitgever: Regis Massant
Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel

Internetversie

Meer informatie:

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Peter Van Herreweghe
City Atrium
Vooruitgangstraat 50
1210 BRUSSEL
Tel.: +32 2 277 83 96
E-mail: Peter.Vanherreweghe@economie.fgov.be

Inleiding

De wet van 8 maart 2009, tot wijziging van de wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen, voorziet dat de FOD Economie de taak van prijsobservatie en prijsanalyse voor rekening van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) uitvoert. Met de wet van 26 april 2013, houdende de invoeging van boek V in het Wetboek van economisch recht (getiteld "De mededinging en de prijsevoluties"), werd het onderzoeksdomein van het Prijzenobservatorium uitgebreid. Het Prijzenobservatorium kan voortaan onderzoek uitvoeren vanuit de invalshoeken prijsverloop, prijsniveau, marges en tenslotte marktwerking.

In dit verslag wordt het verloop van de consumptieprijzen in België in het tweede kwartaal 2019 onderzocht. Op 22 februari 2019 heeft Eurostat het GICP van januari 2019 gepubliceerd, waarbij de methodologie voor de berekening van de speciale aggregaten, waaronder onder andere energie, diensten, bewerkte en niet-bewerkte levensmiddelen en niet-energetische industriële goederen, werd gewijzigd. Deze speciale aggregaten worden vanaf nu berekend op basis van COICOP 5-digit-niveau, daar waar dit voordien gebeurde op het minder gedetailleerde 4-digit-niveau. Dit heeft als gevolg dat de indeling van de kwartaalverslagen van het Prijzenobservatorium werd gewijzigd, waarbij bewerkte en niet-bewerkte levensmiddelen werden samengevoegd tot levensmiddelen en diensten en niet-energetische industriële goederen werden samengevoegd tot niet-energetische industriële goederen en diensten.

Er wordt in dit rapport aandacht besteed aan de totale inflatie en aan het prijsstijgingstempo van drie grote productgroepen: energiedragers, levensmiddelen, niet-energetische industriële goederen en diensten. Voor elke productgroep wordt eerst de inflatie in België toegelicht, welke vervolgens vergeleken wordt met die in de buurlanden. Het geharmoniseerd indexcijfer der consumptieprijzen (GICP), dat opgesteld wordt door Statbel conform de Europese methodologie, vormt veruit de belangrijkste gegevensbron voor het verslag. De analyse werd uitgebreid met detailgegevens van het GICP en met andere statistieken van officiële instanties (IMF, EC, ...).

De volgende medewerkers van het Prijzenobservatorium hebben meegewerkt aan dit verslag: Christine Bruynoghe, Myrle Claessens, Maxim Dechamps, Mathias Ingelbrecht, Nadine Mat, Céline Rigby, Jean-Paul Theunissen, Pascale Van Baelen en Etienne Verhaegen.

Het Wetenschappelijk Comité voor prijsobservatie en -analyse verleende op 23 juli 2019 een gunstig advies en de Raad van Bestuur van het INR heeft dit verslag goedgekeurd op 26 juli 2019.

Inhoud

Samenvatting.....	5
I Totale inflatie in het tweede kwartaal 2019	8
I.1 Totale inflatie in België	8
I.2 Totale inflatie in de voornaamste buurlanden	11
II Inflatie voor energie in het tweede kwartaal 2019	14
II.1 Inflatie voor energie in België	14
II.2 Inflatie voor energie in de voornaamste buurlanden	23
III Inflatie voor levensmiddelen in het tweede kwartaal 2019	27
III.1 Inflatie voor levensmiddelen in België	27
III.2 Inflatie voor levensmiddelen in de voornaamste buurlanden	31
IV Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten in het tweede kwartaal 2019.....	34
IV.1 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten in België	34
Focus 1: De evolutie van de dossierkosten voor hypothecaire kredieten, overbruggingskredieten zonder hypotheekstelling en interne herfinancieringen van hypothecaire kredieten.....	39
IV.2 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten in de voornaamste buurlanden	41
Focus 2: Prijsverloop vliegtuigtickets en een overzicht van de verschillende prijsmechanismen om de luchtvaart duurzamer te maken.....	45
Lijst van afkortingen.....	55
Bijlagen	56
Bijlage 1: Overzicht van de prijsbewegingen van producten en diensten tussen het tweede kwartaal 2018 en 2019	56
Bijlage 2: Inflatie in het tweede kwartaal 2019 met en zonder gewijzigde indirecte belastingen in België en in de voornaamste buurlanden	59
Bijlage 3: Kwartaalevolutie van de consumptieprijsen voor bewerkte en niet-bewerkte levensmiddelen en voor diensten en niet-energetische industriële goederen	60

Samenvatting

1. In het tweede kwartaal 2019 daalde de totale inflatie in België, gemeten aan de hand van de GICP, tot 1,7 % (2,0 % in het eerste kwartaal 2019, en zelfs 2,8 % in het laatste kwartaal 2018). Deze daling van de inflatie is vooral te wijten aan een daling van het prijsstijgingstempo voor energieproducten en bewerkte levensmiddelen, gekoppeld aan een daling van de prijzen van niet-bewerkte levensmiddelen. Ondanks de vertraging van de inflatie van bewerkte levensmiddelen bleef de onderliggende inflatie stabiel op 1,6 %, met name door de stijging van de inflatie van de niet-energetische industriële goederen en diensten.
2. De totale inflatie in de voornaamste buurlanden (Duitsland, Frankrijk en Nederland) is stabiel gebleven op 1,6 % in het tweede kwartaal 2019, maar blijft lager dan de totale Belgische inflatie. Het verschil is het gevolg van de hogere inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten in België, terwijl de inflatie voor levensmiddelen en energieproducten in België lager is. Het is geleden van het tweede kwartaal 2015 dat het totale inflatieverschil tussen België en de buurlanden zo klein was (toen was het inflatieverschil ten voordele van België). De gemiddelde onderliggende inflatie van de buurlanden stabiliseerde zich op 1,4 % in het tweede kwartaal 2019. Deze stabilisatie kan verklaard worden door de daling van de onderliggende inflatie in Frankrijk die gecompenseerd werd door een versnelling ervan in Duitsland en Nederland.
3. De inflatie van energieproducten vertraagde in het tweede kwartaal 2019 en bedroeg gemiddeld 2,6 % (tegenover 6,3 % in het eerste kwartaal 2019), de inflatie was zelfs negatief in juni (-1,3 %). Voor motorbrandstoffen en huisbrandolie bedroeg de prijsstijging op jaarbasis respectievelijk gemiddeld 2,8 % en 1,7 % (tegenover respectievelijk 4,5 % en 6,7 % in het vorige kwartaal). Deze lagere inflatie wordt verklaard door een lichte daling van de gemiddelde olieprijs op jaarbasis (-2,0 % in euro tegenover +2,4 % in het eerste kwartaal 2019). Bij constante indirecte belastingen zou de inflatie van motorbrandstoffen in het tweede kwartaal 2019 1,8 % bedragen hebben. De consumptieprijzen voor elektriciteit zijn in het tweede kwartaal 2019 op jaarbasis met gemiddeld 5,4 % gestegen (tegenover 8,6 % in het voorgaande kwartaal). Deze inflatie is voornamelijk te wijten aan de stijging van de kost voor de zuivere energiecomponent (gemiddeld +17,3 % op jaarbasis voor de prijs/kWh en de heffingen, exclusief de kosten voor groene energie en warmtekrachtkoppeling). De stijging van de elektriciteitsprijzen op de groothandelsmarkten is voornamelijk te wijten aan de toegenomen prijzen voor energiegrondstoffen en de duidelijke stijging van de prijs van de CO₂-certificaten (als gevolg van een hervorming van de mechanismen van emissierechten). De kost van de energiecomponent is aan het dalen sinds het begin van het jaar, met -15,4 % tussen het vierde kwartaal 2018 en het tweede kwartaal 2019, voornamelijk als gevolg van de heropstart van bepaalde kerncentrales en de recente val van de gasprijzen op de groothandelsmarkt. De consumptieprijs voor aardgas is op jaarbasis met 0,9 % gedaald (tegenover +6,3 % in het vorige kwartaal), vooral door de daling van de distributiekosten (-6,6 %).
4. De jaar-op-jaar stijging van de energieprijzen (+4,2 %) was sterker in de buurlanden dan in België, vooral door de hogere inflatie voor gas en vloeibare brandstoffen. De inflatie voor gas versnelde in de buurlanden tot 6,5 % op jaarbasis (tegenover 6,1 % in het vorige kwartaal) terwijl de gasprijzen in België in het tweede kwartaal 2019 met gemiddeld 0,9 % op jaarbasis daalden (tegenover een inflatie van 6,3 % in het vorige kwartaal). Voor vloeibare brandstoffen zijn de prijzen in de buurlanden met 7,1 % gestegen op jaarbasis (tegenover 12,1 % in het vorige kwartaal), of een grotere stijging dan in België (1,7 %). Het prijsstijgingstempo voor elektriciteit is gemiddeld in de buurlanden versneld in het tweede kwartaal 2019 (3,6 % tegenover 2,7 % in het vorige kwartaal), terwijl de inflatie vertraagde in ons land (5,4 %), hoewel ze hoger blijft dan gemiddeld in de buurlanden. De inflatie voor brandstoffen in de buurlanden is gestegen tot gemiddeld 3,0 %, of een licht sterkere prijsstijging dan in ons land (2,8 %). Bij constante indirecte belastingen zou de inflatie voor energie ook lager zijn geweest in België dan in de buurlanden.
5. In vergelijking met het tweede kwartaal 2018 kwamen de consumptieprijzen voor levensmiddelen op jaarbasis 1,2 % hoger uit, wat opnieuw een vertraging betekent van het prijsstijgingstempo ten opzichte van het voorgaande kwartaal (1,6 % in het eerste kwartaal 2019). De meeste categorieën binnen deze productgroep hebben een daling gekend van de inflatie. Alleen bij groenten was de inflatie hoger dan in het vorige kwartaal (4,6 % op jaarbasis, vergeleken met 3,7 % in het eerste kwartaal, deels als gevolg van de stijging van de aardappelprijzen door de droogte van vorig jaar), terwijl de prijsdaling op jaarbasis van fruit minder uitgesproken

was (-1,2 %). Deze vertraging betreft dus zowel bewerkte als niet-bewerkte levensmiddelen. Meer in het bijzonder is de daling van de inflatie het sterkst voor vis en zeevruchten (waarbij de inflatie negatief wordt, met name als gevolg van een sterke daling van de prijzen voor zeevruchten), tabak (waarvan de inflatie met 5,0 % echter nog steeds relatief hoog is, als gevolg van de verhoging van de accijnzen op 1 januari 2019), oliën en vetten (vooral als gevolg van de beperktere stijging van de boterprijs) en alcoholische dranken (met een aanzienlijke daling van de bierprijzen). Voor suiker, jam, honing, chocolade en snoepgoed is de inflatie licht negatief geworden.

6. De inflatie voor levensmiddelen in de buurlanden liep heel lichtjes achteruit ten opzichte van het vorige kwartaal (2,3 %, tegenover 2,5 % in het eerste kwartaal), maar deze afname is minder uitgesproken dan in België. Het inflatieniveau blijft dus gemiddeld hoger in de buurlanden dan in België. Alleen Duitsland heeft dit kwartaal een inflatiecijfer dat niet hoger is dan dat van België (+1,2 %, zoals in België). Meer bepaald is het inflatieverschil ten voordele van België toegenomen voor de bewerkte levensmiddelen (het inflatieverschil ging van 0,7 naar 1,0 procentpunt), terwijl het afnam voor de niet-bewerkte levensmiddelen, echter nog steeds ten voordele van België (het inflatieverschil ging van 1,6 naar 0,8 procentpunt). Over het algemeen droegen groenten (deels door de nog hogere inflatie voor aardappelen in de buurlanden), alcoholische dranken (deels door een prijsdaling op jaarbasis voor bier in België) en vlees het meest bij tot het inflatieverschil ten voordele van België.
7. De inflatie voor de niet-energetische industriële goederen (NEIG) en diensten kwam in het tweede kwartaal 2019 uit op gemiddeld 1,6 %, tegenover 1,5 % in het vorige kwartaal. Zowel voor de NEIG als voor de diensten nam de inflatie in het tweede kwartaal 2019 toe, respectievelijk tot gemiddeld 1,1 % en 2,0 %. De versnelling van het prijsstijgingstempo voor de NEIG en diensten werd voornamelijk veroorzaakt door de versnelling van de inflatie voor accommodatie (10,2 % in het tweede kwartaal 2019 tegenover -4,1 % in het voorgaande kwartaal, vooral toe te schrijven aan hogere prijzen voor vakantiecentra, campings, jeugdhoeven en iets mindere mate hotels) en vervoersdiensten (van gemiddeld 1,5 % in het eerste kwartaal naar 3,9 % in het tweede kwartaal 2019, voornamelijk te wijten aan het personenvervoer per trein en door de lucht). Mede door het grote gewicht (68,8 %) leverden de NEIG en diensten de grootste bijdrage tot het GICP (1,1 procentpunt).
8. In de buurlanden is de inflatie voor de niet-energetische industriële goederen en diensten in het tweede kwartaal 2019 stabiel gebleven op gemiddeld 1,1 % en lag dus lager dan in België (1,6 %). Recreatie en cultuur, communicatiediensten en diensten van ziekenhuizen hebben de grootste bijdrage geleverd tot het inflatieverschil ten nadele van België voor de niet-energetische industriële goederen en diensten.
9. De FOD Economie heeft, op vraag van de minister van Economie, een analyse gemaakt met betrekking tot de evolutie van dossierkosten, aangerekend door kredietinstellingen voor hypothecaire woonkredieten, niet-hypothecaire overbruggingskredieten en interne herfinancieringen in de periode 2014-2018/9. De gegevens werden verzameld bij de 7 grootste kredietgevers in België op het vlak van hypothecaire krediet die tezamen meer dan 80 % van het aanbod van hypothecaire kredieten vertegenwoordigen. Voor hypothecaire kredieten hebben de 7 bevraagde kredietgevers in de periode 2014-2018 hun tarieven stelselmatig verhoogd waarbij 5 van de 7 kredietgevers in 2018 het maximale tarief hanteerden (500 euro) en 2 een lager tarief. Voor niet-hypothecaire overbruggingskredieten en interne hypothecaire herfinancieringen stegen de gemiddelde dossierkosten tussen 2014 en 2016 om tussen 2016 en 2018 te dalen. 5 van de 6 bevraagde kredietgevers voor niet-hypothecaire overbruggingskredieten verlaagden hun dossierkosten vanaf 2017 tot het wettelijk maximum (300 euro). Voor interne hypothecaire herfinancieringen lieten 6 van de 7 bevraagde kredietgevers vanaf 2017 hun dossierkosten dalen tot het wettelijk maximum (50 % met een maximum van 250 euro) of zelfs onder dit maximum. De invoering van maximumtarieven voor dossierkosten, conform het KB van 24 februari 2017, heeft vanaf 2017 een neerwaartse invloed gehad op de dossierkosten voor niet-hypothecaire overbruggingskredieten en interne hypothecaire herfinancieringen bij de bevraagde kredietgevers. Voor hypothecaire kredieten met onroerende bestemming wordt vastgesteld dat de dossierkosten sinds 2017 verder zijn toegenomen.

- 10.** In de periode 2010-2018 zijn de consumptieprijzen voor personenvervoer door de lucht in België met 29,4 % toegenomen, wat sterker is dan de stijging van de totale gecumuleerde inflatie (+15,6 %). Ook in het tweede kwartaal 2019 kwam de inflatie voor vliegtuigtickets hoog uit (+7,0 %). Gemiddeld in de buurlanden zijn vliegtuigtickets in de periode 2010-2018 minder sterk gestegen (+8,5 %), voornamelijk door de lichte prijsdaling voor vliegtuigtickets in Frankrijk (-0,1 %). In Duitsland en Nederland zijn vliegtuigtickets in deze periode gemiddeld met respectievelijk 21,3 % en 38,4 % toegenomen. In België zijn vliegreizen naar Europese bestemmingen de laatste jaren duurder geworden, daar waar verre reizen net goedkoper zijn geworden.

De vraag naar vliegtuigtickets is in de periode 2010-2018 sterk toegenomen, zowel in België (+50,0 %) als wereldwijd (+62,3 %). De stijging van het aantal passagiers is deels te danken aan de toename van het aantal low cost vluchten. In 2017 betrof 31,7 % van het totaal aantal vluchten in de EU-28 en EFTA-lidstaten low cost vluchten.

De toename van het vliegverkeer heeft een invloed op de CO₂-uitstoot. In 2016 was de luchtvaartsector goed voor 3,6 % van de totale broeikasgasuitstoot van de EU28. Er bestaan twee systemen om de CO₂-uitstoot door het vliegverkeer in te perken, het EU Emissiehandelsstelsel (EU-ETS) en het Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSIA). In beide systemen gaat de CO₂-uitstoot gepaard met een bepaalde kostprijs. Het EU-ETS systeem is voor de luchtvaart in voege sinds 2012 en geldt alleen voor intra-EU vluchten. Op dit moment is de impact hiervan op de operationele kosten in de luchtvaart zeer beperkt. CORSIA is in tegenstelling tot het EU-ETS een wereldwijd systeem, waarvan de pilootfase in 2021 opgestart wordt en waaraan alle lidstaten van de EU deelnemen. Naast deze internationale emissiesystemen, kunnen landen ook individueel beslissen om de externaliteiten die gepaard gaan met vliegverkeer (niet alleen CO₂-uitstoot maar ook luchtvervuiling en geluidshinder) in rekening te brengen in de (kost)prijs. Veelal gebeurt dit onder de vorm van taksen op vliegtuigtickets. In de EU heffen momenteel zes landen tickettaksen, waaronder Duitsland, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk, maar deze hebben niet als specifiek doel bepaalde externaliteiten te verminderen. Frankrijk en Nederland hebben echter wel beslist om de komende jaren een milieuheffing in te voeren. Binnen de Europese Unie, is de luchtvaartsector vrijgesteld van btw (op uitzondering van binnenlandse vluchten in specifieke landen) en accijnzen op brandstof.

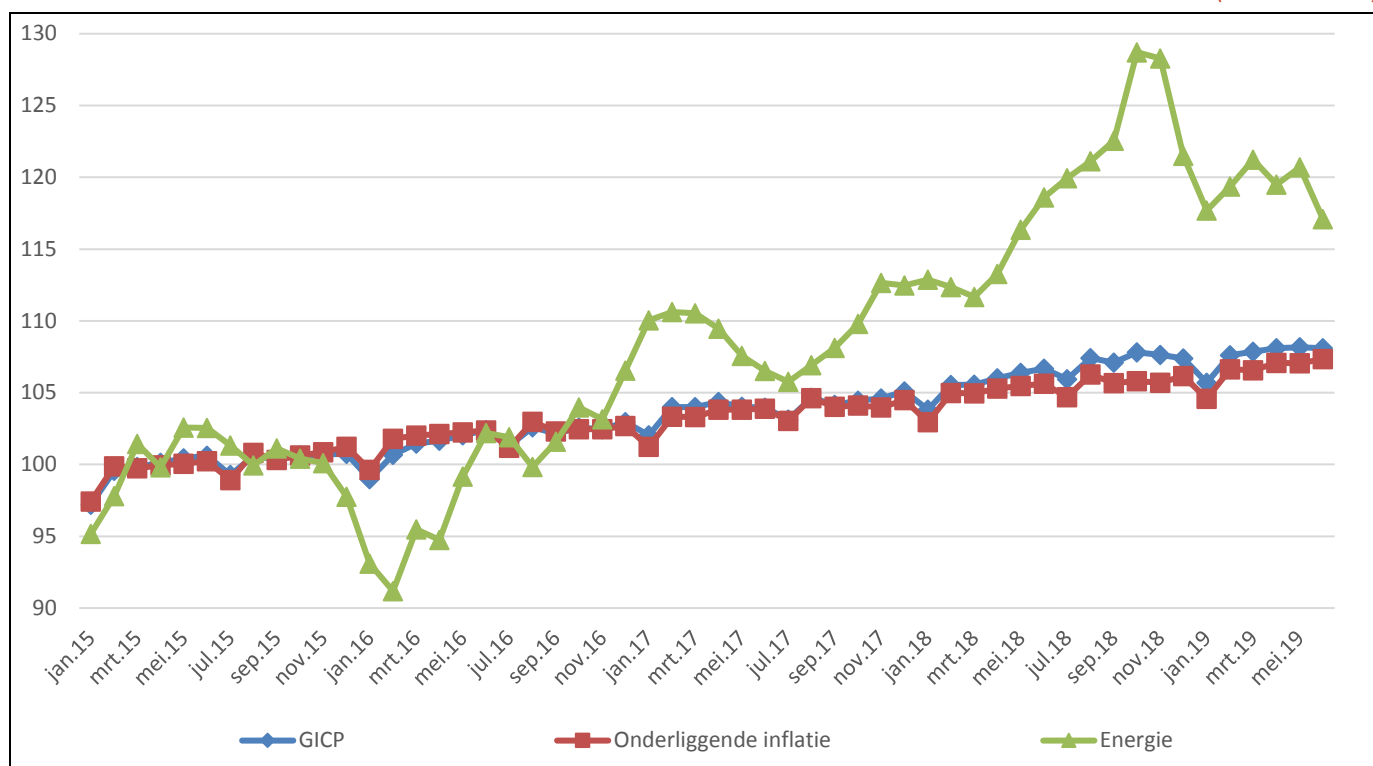
I Totale inflatie in het tweede kwartaal 2019^{1 2}

I.1 Totale inflatie in België

In juni 2019 kwam het gemiddelde niveau van de consumptieprijsen in België, gemeten op basis van het GICP (index 2015=100), uit op 108,1 tegenover 107,9 in maart 2019. De index van de onderliggende inflatie, die geen rekening houdt met het prijsverloop van de niet-bewerkte levensmiddelen en van de energieproducten, steeg in juni tot 107,3 tegenover 106,6 in maart. De consumptieprijsen voor energieproducten, die in maart 2019 121,2 bedroegen, daalden in juni naar 117,1.

Grafiek 1. Recent verloop van het GICP, de onderliggende inflatie-index en de consumptieprijsen voor energieproducten

(Index 2015=100)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

In het tweede kwartaal 2019 vertraagde de totale inflatie en bedroeg ze gemiddeld 1,7 %³ (tegenover 2,0 % in het eerste kwartaal 2019). Deze daling van de totale inflatie (met 0,3 procentpunt) tussen het eerste en tweede kwartaal is voornamelijk te wijten aan de daling van de inflatie voor energieproducten en in mindere mate aan de levensmiddelen.

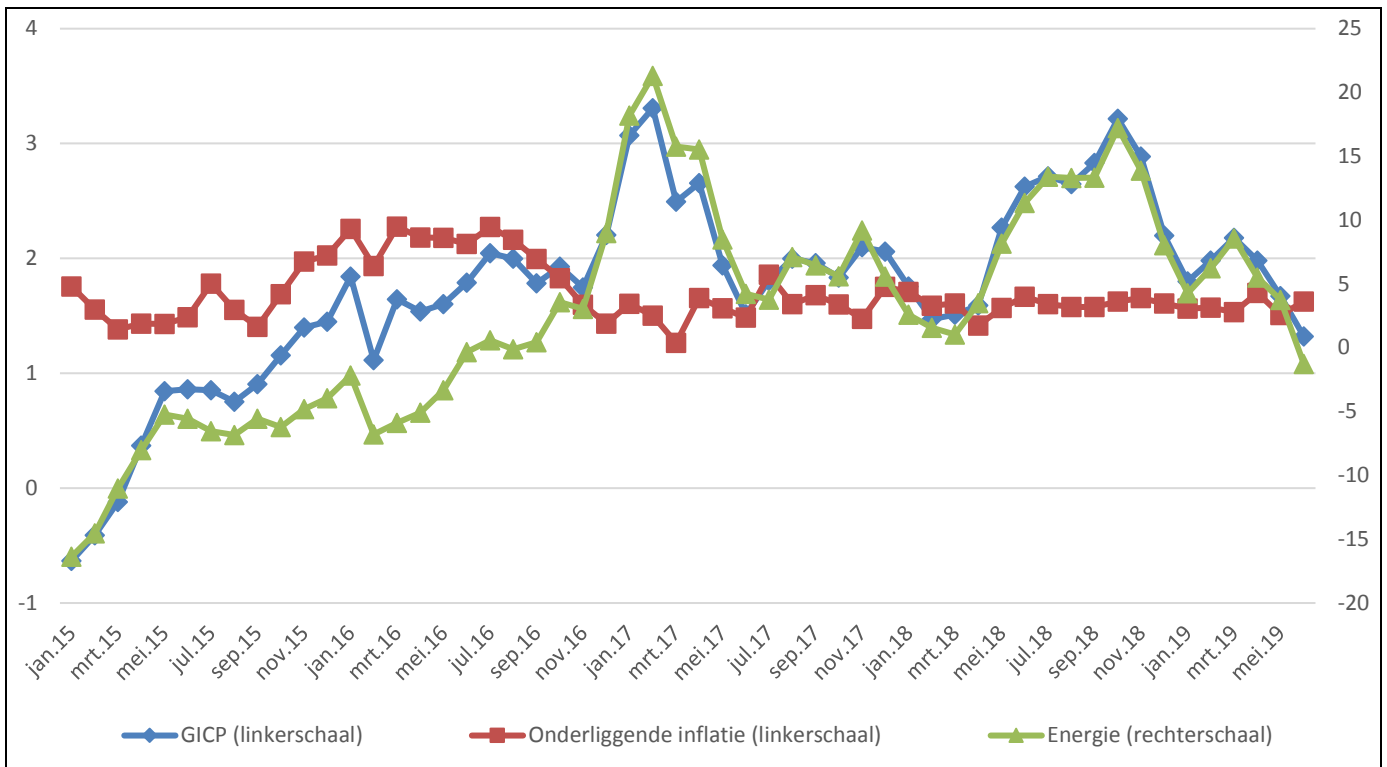
¹ De gemiddelde inflatie van een kwartaal wordt berekend als de procentuele variatie van het rekenkundige gemiddelde van de indexcijfers van het betrokken kwartaal ten opzichte van het rekenkundige gemiddelde van de indexcijfers van het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar.

² Omwille van de vergelijkbaarheid met de evoluties in andere Europese landen, gebeurt de analyse op basis van het geharmoniseerde indexcijfer van de consumptieprijsen (GICP).

³ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie 1,5 % hebben bedragen.

Grafiek 2. Recent verloop van de totale inflatie, de onderliggende inflatie en de consumptieprijsen voor energieproducten

(Veranderingspercentage ten opzichte van de overeenstemmende maand van het voorgaande jaar)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Binnen de drie grote productgroepen van het GICP kunnen de voornaamste prijsbewegingen als volgt samengevat worden:

- De inflatie voor de niet-energetische industriële goederen en diensten is licht gestegen van 1,5 % in het eerste kwartaal 2019 tot 1,6 % in het tweede kwartaal 2019. Het prijsstijgingstempo is, zowel voor de niet-energetische industriële goederen (1,1 % tegenover 0,9 %) als voor de diensten (2,0 % tegenover 1,8 %) gestegen. De productgroep van de niet-energetische industriële goederen en diensten leverde de grootste bijdrage tot de totale inflatie (1,12 procentpunt) omwille van het grote gewicht in de consumptiekorf (68,8 %).
- Het prijsstijgingstempo van de energieproducten bleef vertragen: van 6,3 % in het eerste kwartaal 2019 tot 2,6 % in het tweede kwartaal 2019. Voor alle belangrijke energieproducten was er een daling van de inflatie (elektriciteit, gas, motorbrandstoffen en huisbrandolie). De inflatie van deze productgroep daalde tijdens het tweede kwartaal 2019 om -1,3 % te bereiken in juni 2019, wat overeenkomt met een prijsdaling in vergelijking met dezelfde maand van vorig jaar. De groep van de energieproducten leverde, met een gewicht van 9,7 % in de consumptiekorf, een bijdrage van 0,28 procentpunt tot de totale inflatie.
- Net zoals in het eerste kwartaal, kenden de levensmiddelen in het tweede kwartaal 2019 een vertraging van de inflatie (gedaald van 1,6 % naar 1,2 %). Zowel de bewerkte als de niet-bewerkte levensmiddelen kenden een daling van hun inflatie. De inflatie van de niet-bewerkte levensmiddelen bedroeg -0,2 %, wat betekent dat de prijzen van deze productgroep lager waren in het tweede kwartaal 2019 in vergelijking met het tweede kwartaal 2018. De bewerkte levensmiddelen kenden een vertraging van 0,4 procentpunt van hun inflatie die 1,6 % bedroeg. De productgroep van de levensmiddelen droeg 0,27 procentpunt bij tot de totale inflatie met een gewicht van 21,5 % in de consumptiekorf.
- Wat de onderliggende inflatie betreft, werd de stijging van de inflatie van de niet-energetische industriële goederen en diensten gecompenseerd door een daling van de inflatie van de niet-bewerkte levensmiddelen. De onderliggende inflatie bleef dus stabiel op 1,6 %, net als in het voorgaande kwartaal.

Het viermaandelijks voortschrijdende gemiddelde van de gezondheidsindex⁴ vermenigvuldigd met 0,98, ook wel de afgevlakte gezondheidsindex genoemd, kwam in juni 2019 uit op 106,8 punten (index 2013=100). In augustus 2018 werd de spilindex voor de overheidswedden en sociale uitkeringen het laatst overschreden. Overeenkomstig de maandvooruitzichten van het Federaal Planbureau, zou de volgende overschrijding van de spilindex (momenteel 107,2) door de afgevlakte gezondheidsindex plaatsvinden in december 2019. Als gevolg daarvan zouden de overheidswedden en de sociale uitkeringen met 2 % stijgen, respectievelijk in januari en februari 2020 om ze aan te passen aan de gestegen levensduurte⁵.

Tabel 1. Recent verloop van de inflatie voor het geharmoniseerde indexcijfer der consumptieprijzen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2016	2017	2018	2018			2019		2019 - II			Bijdrage 2019T1 ¹	Bijdrage 2019T2 ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun			
Energie	-0,6	9,9	8,9	7,6	13,3	13,0	6,3	2,6	5,5	3,7	-1,3	0,64	0,28	9,7
Levensmiddelen	3,1	1,4	2,7	2,9	2,9	2,6	1,6	1,2	1,1	1,2	1,5	0,35	0,27	21,5
Bewerkte levensmiddelen	3,5	1,8	2,9	3,0	2,9	2,7	2,0	1,6	1,6	1,4	1,7	0,34	0,27	17,2
Niet-bewerkte levensmiddelen ^a	2,6	-0,2	1,8	2,7	2,7	1,9	0,1	-0,2	-1,0	-0,1	0,6	0,01	0,00	4,3
Niet-energetische industriële goederen en diensten	1,8	1,5	1,3	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,5	1,6	1,00	1,12	68,8
Diensten	2,2	1,9	1,6	1,5	1,6	1,6	1,8	2,0	2,2	1,8	2,0	0,75	0,83	42,1
Niet-energetische industriële goederen	1,0	0,8	0,8	0,7	0,8	1,0	0,9	1,1	1,1	1,1	1,0	0,25	0,28	26,7
p.m. Onderliggende inflatie^b	2,0	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	1,5	1,6	1,33	1,38	85,9
p.m. Gezondheidsindex ^c	2,1	1,8	1,8	1,5	1,8	2,3	2,1	1,9	2,0	1,8	1,9			93,7
Totale inflatie	1,8	2,2	2,3	2,2	2,7	2,8	2,0	1,7	2,0	1,7	1,3	1,99	1,66	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

^a Fruit, groenten, vlees en vis. ^b Gemeten aan de hand van het GICP, zonder niet-bewerkte levensmiddelen en energiedragers.

^c Nationale consumptieprijsindex, zonder tabak, alcoholhoudende dranken, benzine en diesel.

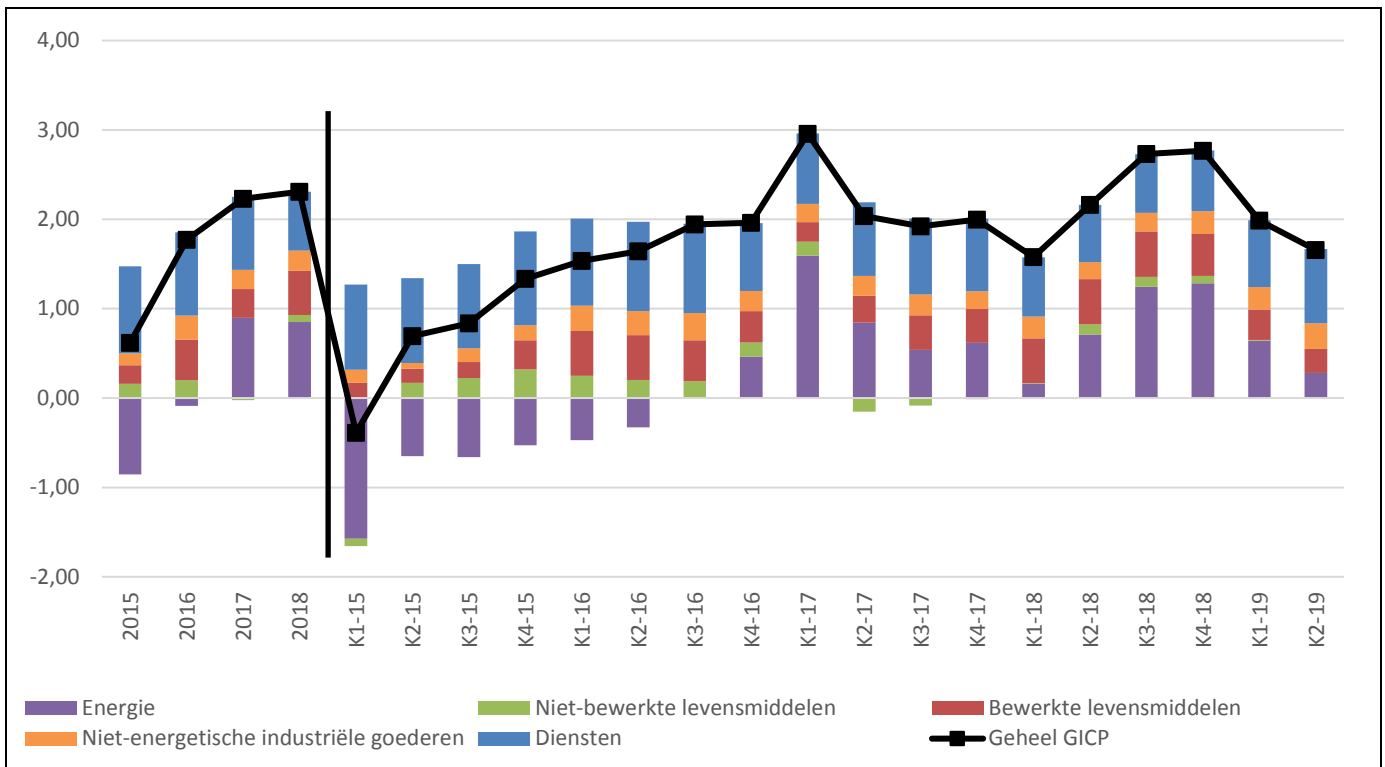
¹ Bijdrage tot de totale inflatie (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in 2019 (in %).

⁴ De gezondheidsindex wordt berekend op basis van de nationale consumptieprijsindex (NCPI), waarvan de methodologie op verschillende punten verschilt van die van het GICP (in het bijzonder wat betreft het gewichtenschema).

⁵ Inflatievooruitzichten van het Federaal Planbureau van 02/07/2019.

Grafiek 3. Bijdrage tot de totale inflatie

(In procentpunt, jaar- en kwartaalgemiddelden)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

I.2 Totale inflatie in de voornaamste buurlanden

Terwijl de totale inflatie in België gedaald is, is de totale inflatie⁶ gemiddeld in de drie buurlanden stabiel gebleven op 1,6 % in het tweede kwartaal 2019. De totale inflatie in Nederland en Duitsland is gestegen in het tweede kwartaal 2019 en bereikte respectievelijk 2,7 % en 1,7 % (tegenover 2,5 % en 1,6 % in het vorige kwartaal). In Frankrijk daarentegen daalde de totale inflatie tot 1,3 % (1,4 % in het eerste kwartaal 2019). Het inflatieverschil tussen België en de buurlanden was dus ten nadele van België⁷, maar daalde tot 0,03 procentpunt (0,4 procentpunt in het vorige kwartaal) en is dus zeer beperkt. Dit is het kleinste inflatieverschil sinds het tweede kwartaal 2015 (op dat moment was het inflatieverschil in het voordeel van België). In het tweede kwartaal 2019 was de totale inflatie bij ongewijzigde indirecte belastingen⁸ gelijkaardig in België (1,5 %) in vergelijking met het gemiddelde in de buurlanden (1,5 %). De totale inflatie in het tweede kwartaal 2019 in België zou namelijk 1,5 % hebben bedragen (in plaats van 1,7 % nu), 1,2 % in Frankrijk (in plaats van 1,3 % nu) en 1,4 % in Nederland (in plaats van 2,7 % nu). In Duitsland (1,7 %) was er geen inflatieverschil. De stijging van de inflatie in Nederland blijft het gevolg van de stijging van het verlaagde btw-tarief in januari 2019 van 6 % naar 9 %.

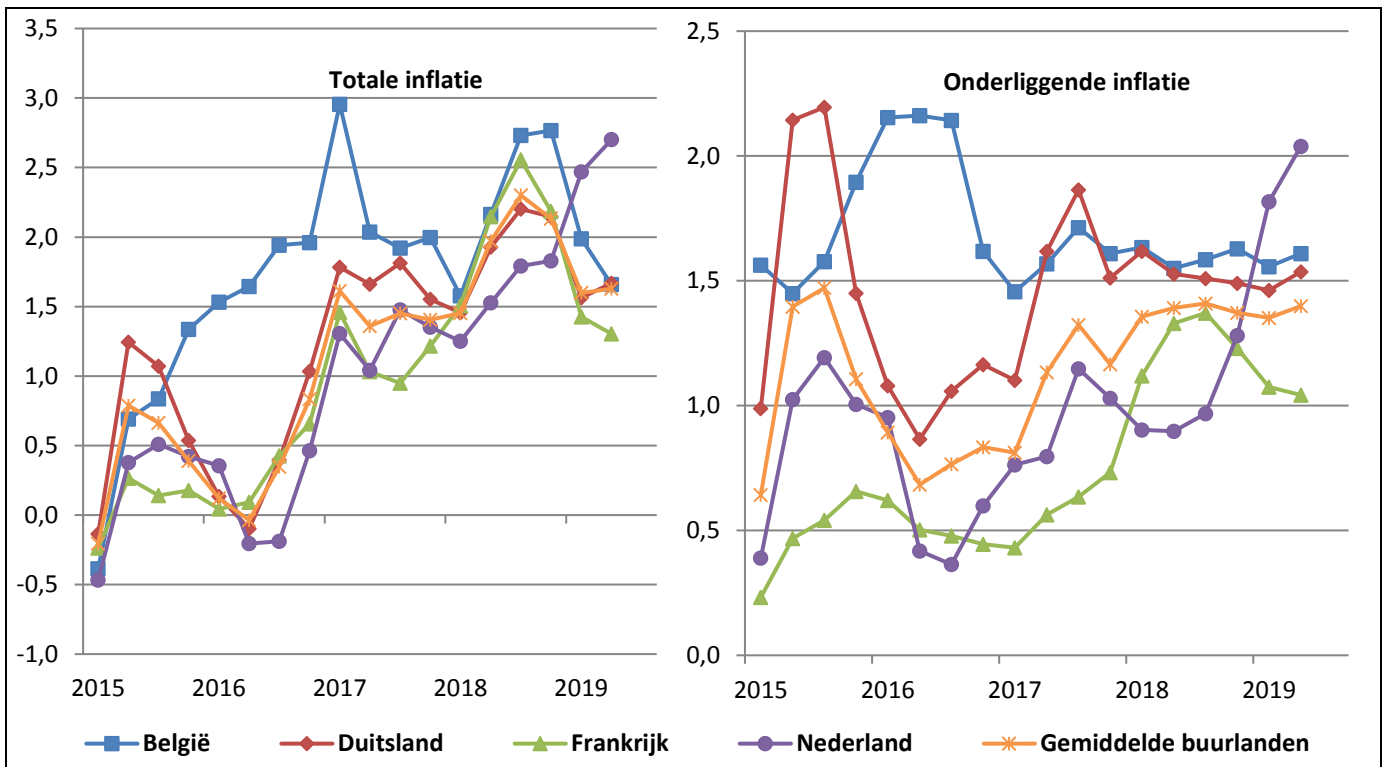
⁶ Het gemiddelde van de buurlanden is gewogen aan de hand van de gewichten van elk land in 2019 die door Eurostat worden gepubliceerd (relatief aandeel van de gezinsconsumptie).

⁷ In dit rapport duidt een inflatieverschil ten voordele (nadele) van België op een inflatie die lager (hoger) is in België dan gemiddeld in de voornaamste buurlanden.

⁸ Op basis van de HICP bij constante btw-tarieven en accijnzen, berekend door Statbel en gepubliceerd door Eurostat.

Grafiek 4. Kwartaalevolutie van de totale inflatie en van de onderliggende inflatie in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

De gemiddelde onderliggende inflatie van de buurlanden stabiliseerde zich in het tweede kwartaal 2019 op 1,4 %. In België bleef ze ook stabiel, maar op een hoger niveau (1,6 %). Het onderliggende inflatieverschil tussen België en zijn buurlanden is in het tweede kwartaal 2019 echter licht gestegen (van 0,16 procentpunt in het eerste kwartaal 2019 tot 0,18 procentpunt). De onderliggende inflatie daalde in Frankrijk (van 1,1 % naar 1,0 %), terwijl ze in Duitsland (van 1,49 % naar 1,54 %) en in Nederland (van 1,8 % naar 2,0 %) steeg⁹.

⁹ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de onderliggende inflatie in België 1,5 % hebben bereikt (in plaats van 1,6 % nu). Het gemiddelde van de onderliggende inflatie in de buurlanden zou uitkomen op 1,3 % (tegenover de huidige 1,4 %).

Tabel 2. Totale inflatie en zijn productgroepen in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2019

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2019 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Energie	2,6	4,2	3,8	3,5	10,2	9,7	10,5
Levensmiddelen	1,2	2,3	1,2	3,1	3,4	21,5	17,4
Bewerkte levensmiddelen	1,6	2,6	1,7	3,5	3,9	17,2	14,0
Niet-bewerkte levensmiddelen	-0,2	0,6	-0,8	1,7	1,4	4,3	3,4
Niet-energetische industriële goederen en diensten	1,6	1,1	1,5	0,5	1,7	68,8	72,1
Diensten	2,0	1,5	1,6	1,0	3,0	42,1	45,5
Niet-energetische industriële goederen	1,1	0,5	1,3	-0,3	-0,3	26,7	26,6
Onderliggende inflatie	1,6	1,4	1,5	1,0	2,0	85,9	86,1
GICP	1,7	1,6	1,7	1,3	2,7	100,0	100,0
GICP (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	1,5	1,5	1,7	1,2	1,4	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

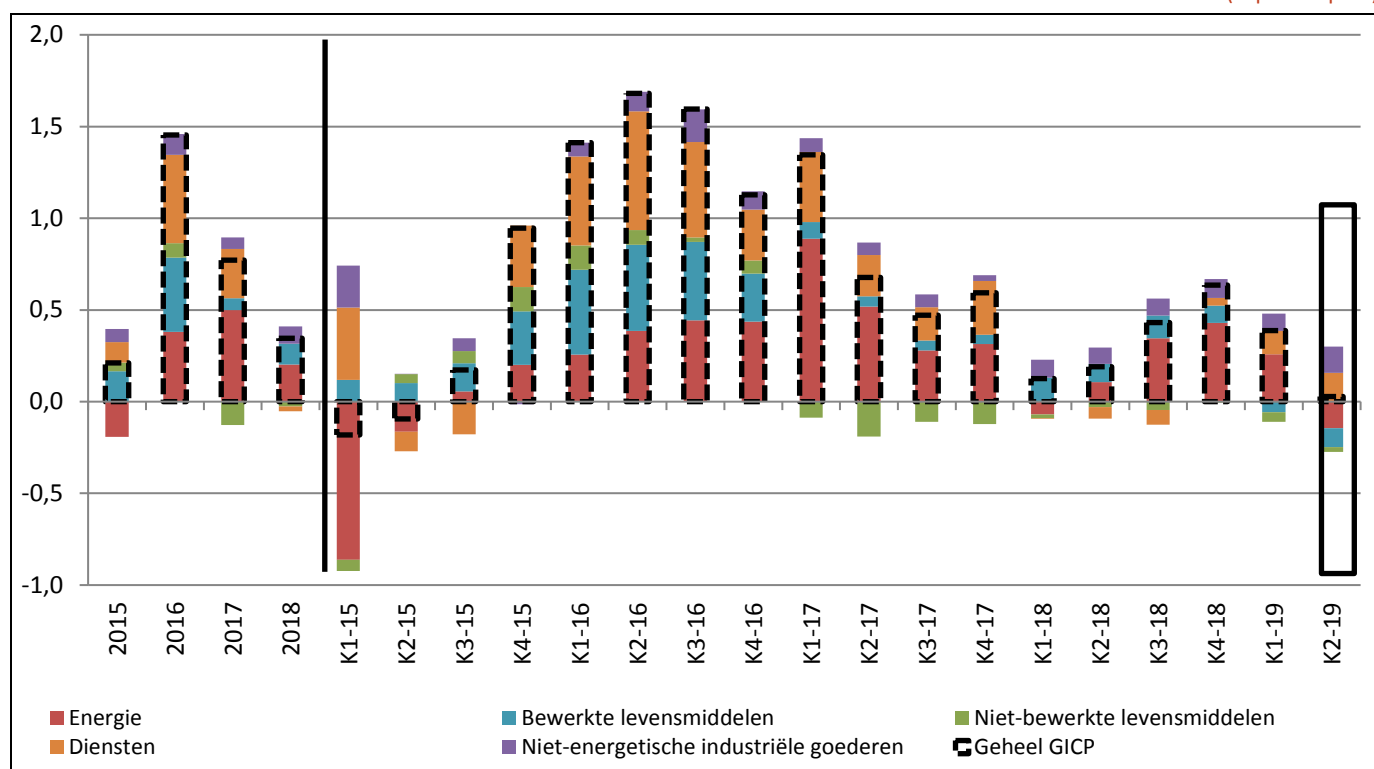
In het tweede kwartaal 2019 was het totale inflatieverschil tussen België en het gemiddelde van de buurlanden voor het zestiende kwartaal op rij ten nadele van ons land, maar op een beperkt niveau (0,03 procentpunt, tegenover 0,39 procentpunt in het eerste kwartaal 2019). Het inflatieverschil voor levensmiddelen en energieproducten bleek respectievelijk 0,13¹⁰ en 0,15 procentpunt in het voordeel van ons land te zijn. Daartegenover staat dat België een hogere inflatie registreerde voor de groep van de niet-energetische industriële goederen en diensten, die aldus 0,30 procentpunt bijdroeg tot het inflatieverschil ten nadele van België¹¹. De oorzaken van die inflatieverschillen worden in de volgende hoofdstukken uitgewerkt.

¹⁰ Zowel de niet-bewerkte als de bewerkte levensmiddelen hebben bijgedragen tot de verkleining van het inflatieverschil (met respectievelijk 0,03 en 0,10 procentpunt ten voordele van België).

¹¹ De niet-energetische industriële goederen hebben voor 0,14 procentpunt bijgedragen ten nadele van België terwijl de diensten België voor 0,16 procentpunt hebben benadeeld.

Grafiek 5. Bijdrage van elke productgroep aan het inflatieverschil tussen België en de voornaamste buurlanden

(In procentpunt)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

II Inflatie voor energie in het tweede kwartaal 2019

II.1 Inflatie voor energie in België

De inflatie voor energieproducten bedroeg gemiddeld 2,6 % in het tweede kwartaal 2019 (tegenover 6,3 % in het eerste kwartaal 2019). Deze inflatievertraging wordt verklaard door een prijsdaling op jaarbasis voor gas en door een daling van het prijsstijgingstempo voor elektriciteit, motorbrandstoffen en vloeibare brandstoffen (stookolie).

In het beschouwde kwartaal bedroeg de bijdrage van deze productgroep 0,28 procentpunt tot de totale inflatie van 1,66 % (tegenover een bijdrage van 0,64 procentpunt op een inflatie van 1,99 % in het eerste kwartaal 2019). Deze positieve bijdrage is het resultaat van de prijsstijging op jaarbasis van elektriciteit en aardolieproducten (vloeibare brandstoffen en motorbrandstoffen).

Tabel 3. Recent verloop van de consumptieprijsen voor energiedragers

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2016	2017	2018	2018			2019		2019 – II			Bijdrage 2019T1 ¹	Bijdrage 2019T2 ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun			
Elektriciteit	28,3	7,9	2,2	-1,1	2,9	8,6	8,6	5,4	6,3	5,4	4,5	2,69	1,60	32,8
Brandstoffen voor privévoertuigen	-5,3	10,6	10,7	11,2	16,8	12,1	4,5	2,8	5,8	4,8	-2,1	1,49	1,06	35,7
Vloeibare brandstoffen	-17,5	18,7	19,4	22,8	31,1	20,6	6,7	1,7	9,4	4,7	-8,3	1,11	0,14	12,9
Vaste brandstoffen	-1,3	-0,5	1,2	1,1	1,2	1,8	1,8	1,9	1,9	1,8	2,0	0,02	0,02	1,0
Gas	-11,8	4,1	9,6	5,0	12,8	16,8	6,3	-0,9	1,0	-0,8	-2,8	1,05	-0,17	17,7
Energie	-0,6	9,9	8,9	7,6	13,3	13,0	6,3	2,6	5,5	3,7	-1,3	6,36	2,65	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

¹Bijdrage tot de inflatie van de groep (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in 2019 (in %).

De evolutie van de olieprijsen op de internationale markten bepaalt grotendeels de consumptieprijs van huisbrandolie en motorbrandstoffen. De prijzen voor elektriciteit en gas werden uitdrukkelijk losgekoppeld van de olieprijs, niettegenstaande ze indirect de gevolgen ervan ondergaan.

Aardolieproducten

Na een daling van gemiddeld 6,3 % tussen het laatste kwartaal 2018 en het eerste kwartaal 2019, is de koers van aardolie in USD opnieuw gestegen: +9,1 % tussen het eerste en tweede kwartaal 2019 tot gemiddeld 68,2 USD/vat. De gemiddelde prijs van een vat Brentolie daalde nochtans met gemiddeld 7,4 % in het tweede kwartaal 2019 vergeleken met een jaar eerder. Door de waardedaling van de euro ten opzichte van de dollar (-5,6 % ten opzichte van het tweede kwartaal 2018), daalde de olieprijs in euro gemiddeld minder scherp met 2,0 % op jaarbasis (tegenover een inflatie van 2,4 % in het eerste kwartaal 2019). De prijs bedroeg in het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 56,3 euro per vat (zie grafiek 6)¹².

De daling van de olieprijsen (in dollar) op jaarbasis in het tweede kwartaal 2019 was vooral te wijten aan de vrees voor een daling van de vraag als gevolg van de vertraging van de wereldwijde groei. De productiebeperking van de OPEC-landen en hun partners¹³, de ineenstorting van de olieproductie in Venezuela als gevolg van de politieke onrust, het gewapende conflict in Libië dat de vrees voor bevoorradingsproblemen aanwakkert en de Amerikaanse sancties tegen Iran verklaren daarentegen de stijging van de olieprijsen sinds het begin van 2019.¹⁴

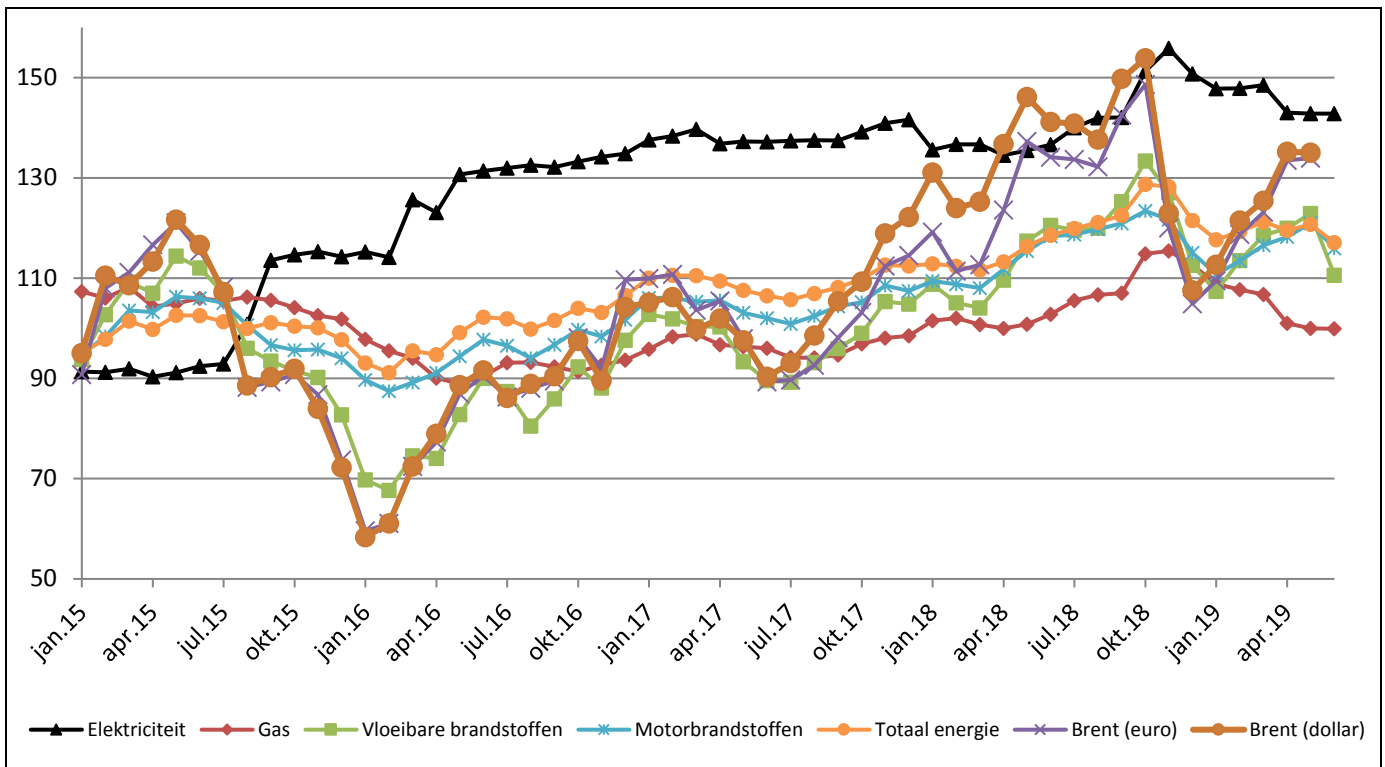
¹² Insee, [Olieprijzen en geïmporteerde grondstoffen](#).

¹³ Ter herinnering: de OPEC-lidstaten, alsook elf olieproducerende landen die geen lid zijn van de organisatie, hebben eind 2016 samen een akkoord gesloten om hun olieproductie vanaf januari 2017 te beperken. Dit akkoord werd verlengd tot midden 2019.

¹⁴ International Energy Agency, ["IEA releases Oil Market Report for 2019"](#).

Grafiek 6. Maandelijke consumptieprijsen voor energiedragers

(Index 2015=100)

Bronnen: Insee¹⁵, EC, FOD Economie, Statbel.

Als gevolg van de lichte stijging op jaarbasis van de gemiddelde olieprijsen in euro, hebben ook motorbrandstoffen en vloeibare brandstoffen (huisbrandolie), waarvan de prijzen bijna onmiddellijk reageren op de schommelingen van de olieprijs, in het tweede kwartaal 2019 een prijsstijging op jaarbasis doorgemaakt van respectievelijk 2,8 % en 1,7 % gemiddeld (tegenover een inflatie van 4,5 % en 6,7 % in het eerste kwartaal 2019). De wijzigingen van de accijnzen in de loop van 2018 hebben ook een rol gespeeld in de evolutie van de prijzen van motorbrandstoffen. Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie van motorbrandstoffen in het tweede kwartaal 2019 namelijk 1,8 % bedragen hebben (tegenover 2,8 % in werkelijkheid)^{16 17}.

¹⁵ De evolutie van de oliekoers is gebaseerd op de gegevens gepubliceerd door Insee, "[International prices of imported raw materials - Brent crude oil \(London\) - Prices in euros per barrel](#)".

¹⁶ Ter herinnering: in de loop van 2018 werden de accijnzen op benzine en diesel verhoogd ten gevolge van hun indexatie (1 januari 2018) en werden de accijnzen op diesel opgetrokken als gevolg van de toepassing van het positieve cliquetsysteem. De accijnzen op benzine werden daarentegen verminderd door de toepassing van het negatieve cliquetsysteem. Anderzijds heeft de gelijkstelling van het niveau van de accijnzen op diesel en benzine in juli 2018 geleid tot de beëindiging van het cliquetsysteem. Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor benzine en diesel in het tweede kwartaal 2019 respectievelijk 1,3 % en 2,1 % bedragen hebben (tegenover 3,1 % en 0,8 % in werkelijkheid).

¹⁷ De evolutie van de officiële tarieven (maximumprijs) van de olieproducten in euro is beschikbaar op de website van de FOD Economie. <https://economie.fgov.be/nl/themas/energie/energieprijzen/maximumprijzen/officieel-tarief-van-de>.

Elektriciteit en gas

De consumptieprijsen van elektriciteit en gas worden voornamelijk bepaald door de kost van de energiegcomponent en de nettarieven (distributie en transmissie). Verschillende belastingen en taksen oefenen eveneens een niet te verwaarlozen invloed uit op de evolutie van deze prijzen¹⁸.

Zoals reeds uitgelegd in de vorige rapporten, wordt de verkoopprijs van de energiegcomponent door de leveranciers vrij bepaald sinds de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt. Bovendien liep het vangnetmechanisme af op 31 december 2017. Desalniettemin blijven de meeste energieleveranciers dezelfde indexeringsparameters toepassen en blijven ze ook hun variabele contracten op kwartaalbasis indexeren¹⁹.

Sinds 2008 worden de transmissienettarieven van elektriciteit en gas door de CREG goedgekeurd voor een periode van vier jaar²⁰. Nieuwe tarieven voor de regulatoire periode 2016-2019 zijn sinds 1 januari 2016 van kracht. In het eerste kwartaal 2019 werden deze echter verhoogd, zowel voor elektriciteit (vooral door de stijging van de offshore-toeslag)²¹²², als voor gas (indexatie van de tarieven)²³.

In het kader van de zesde staatshervorming (bijzondere wet van 6 januari 2014), werd de regulering van de distributienettarieven voor elektriciteit en gas op 1 juli 2014 overgeheveld naar de regulerende gewestelijke overheden.

In het Vlaams Gewest werden nieuwe distributienettarieven goedgekeurd door de VREG voor het jaar 2019. Deze zijn aan het dalen, zowel voor elektriciteit als voor gas, voornamelijk door de opname in deze nieuwe tarieven van de historische overschotten van 2010-2014²⁴.

In het Waals Gewest werden de nieuwe distributienettarieven goedgekeurd door de CWaPE voor de periode 2019-2023. In 2019 stijgen de tarieven voor de distributie van elektriciteit, onder meer door een verhoging van het werkingsbudget (of de toegestane inkomsten) van de netbeheerders, een verhoging van de lasten in verband met de Quali watt-premies die worden betaald aan de eigenaars van zonnepanelen, de indexering van een aantal kosten en de

¹⁸ De gewichten van de verschillende componenten verschillen sterk tussen de elektriciteits- en gasfactuur. Ze kunnen ook sterk verschillen naargelang het type klant (consumptieprofiel en spanningsniveau van de aansluitingen), het distributiegebied, het gewest en de leverancier.

¹⁹ De impact van deze veranderde wetgeving was dus minimaal, vooral omdat minder dan 40 % van de gezinnen in het tweede kwartaal 2019 koos voor een variabel contract, zowel voor gas als voor elektriciteit.

²⁰ Ze mochten niettemin worden geïndexeerd en, in een aantal gevallen, in de loop van de periode worden aangepast (maar steeds na goedkeuring door de CREG).

²¹ De stijging van de transportnettarieven van elektriciteit tussen 2018 en 2019 wordt verklaard door de actualisatie van een aantal tarieven voor de openbare dienstverplichtingen (ODV's), enerzijds, en van een aantal taksen en belastingen anderzijds. Deze wijzigingen, goedgekeurd door de CREG, gaan onder andere over de stijging van het tarief voor de openbare dienstverplichting voor de financiering van de aansluiting aan offshore-windturbineparken (als gevolg van de ontwikkeling van windturbineparken op zee). De extra kost voor het gebruik van het openbaar domein in het Waals Gewest is ook gestegen, net als de kost inzake de retributie wettigheidsrecht in Brussel. Zie de beslissing van de CREG van 25/10/2018: <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Publications/Decisions/B658E56NL.pdf>.

²² De transportnettarieven voor elektriciteit voor 2019, die door de energieleveranciers worden aangerekend, zijn op 1 maart 2019 van kracht geworden.

²³ Zie <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Tarifs/Fluxys/FluxysBelgium2019NL.pdf>.

²⁴ De VREG heeft besloten om een groot deel van de historische overschotten om te zetten in een tariefverlaging in 2019 en 2020 (telkens de helft). Zie: <https://www.vreg.be/sites/default/files/press-release/pers-2019-03.pdf>.

kosten in verband met de invoering van slimme meters²⁵. Voor gas daalden de distributienettarieven gemiddeld voor 2019, voornamelijk ten gevolge van de stijging van de afnamevolumes²⁶.

In Brussel zijn de nieuwe distributienettarieven voor gas en elektriciteit goedgekeurd door BRUGEL voor een periode van vijf jaar (van 2015 tot 2019). De tarieven voor 2019 zijn aan het stijgen voor elektriciteit (voornamelijk door de stijging van het werkingsbudget van de netwerkbeheerder SIBELGA) en zijn relatief stabiel voor gas²⁷.

Elektriciteit

Elektriciteit heeft in het tweede kwartaal 2019 een inflatie gekend van 5,4 % tegenover 8,6 % in het vorige kwartaal. Deze daling van de inflatie is voornamelijk te wijten aan de daling van het prijsstijgingstempo van de zuivere energiecomponent.

Op basis van de indicator "gemiddelde Belgische elektriciteitsfactuur"²⁸ kan de evolutie van de verschillende componenten van de elektriciteitsprijs worden geëvalueerd, te weten de energiecomponent, de nettarieven en de taksen en toeslagen. In de totale elektriciteitsfactuur had de energiecomponent in het tweede kwartaal 2019 een aandeel van 35,8 %, de nettarieven een aandeel van 45,0 %, de taksen en heffingen 2,0 % en de btw 17,2 %. Ter vergelijking, in de totale gasfactuur bedroeg het aandeel van deze componenten respectievelijk 51,1 %, 28,7 %, 3,0 % en 17,2 %.

De kost van de energiecomponent van de elektriciteitsprijs (inclusief de kosten voor groene energie en voor warmtekrachtkoppeling) liet een inflatie van gemiddeld 14,8 % optekenen (tegenover 23,7 % in het vorige kwartaal). De energiecomponent kostte dus 10,68 cent/kWh (of 35,8 % van de totale elektriciteitsprijs voor een type consumptieprofiel van 3.500 kWh/jaar aan enkelvoudig tarief) in het tweede kwartaal 2019. Deze prijsstijging op jaarbasis is hoofdzakelijk te verklaren door de kost van de zuivere energiecomponent, d.w.z. exclusief de kosten van groene energie en warmtekrachtkoppeling (hetzij gemiddeld +17,3 % in vergelijking met een jaar eerder voor de prijs/kWh en de heffing, als gevolg van de stijging van de waarde van de indexeringsparameters voor variabele contracten en de stijging van de vaste tarieven). Meer in het bijzonder is de stijging op jaarbasis van het prijsverschil voor elektriciteit op de groothandelsmarkten vooral te wijten aan de stijgende trend van de prijzen van de energiegrondstoffen en de forse stijging van de prijs van CO₂-certificaten (als gevolg van een hervorming van de mechanismen voor emissierechten²⁹). Merk echter op

²⁵ Merk op dat de door de CWaPE goedgekeurde tarieven voor 2020 dalen (gemiddeld met 7 %) en vervolgens relatief stabiel blijven voor de jaren 2021 tot 2023.

²⁶ Volgens de CWaPE is de toename van de verbruiksvolumes het gevolg van de toename van het aantal gebruikers dat op het aardgasnet is aangesloten, met name dankzij het project Promo-gaz van ORES dat erop gericht is het aardgasnet te bevorderen.

²⁷ Volgens de informatie verstrekt door Brugel, heeft de verhoging van de distributienettarieven voor elektriciteit alleen betrekking op de post gebruik en beheer van het distributienet. Deze post omvat alle kosten die verband houden met investeringen in het netwerk, maar ook de billijke (winst)marge die aan de netbeheerder wordt toegekend. Wat de tarieven voor gasdistributie betreft, wordt de stijging van de post met betrekking tot het gebruik van het netwerk gecompenseerd door een daling van de overige posten (openbare dienstverplichtingen, financiering niet-gekapitaliseerd pensioen, belastingen en wegenheffingen).

²⁸ De gebruikte methodologie voor het uitwerken van de indicator van de gemiddelde elektriciteitsfactuur voor de consument wordt uitgelegd in het "Jaarverslag 2011 van het Prijzenobservatorium".

²⁹ Zie <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2018/02/27/eu-emissions-trading-system-reform-council-approves-new-rules-for-the-period-2021-to-2030/>.

Om broeikasgassen te bestrijden, heeft de Europese Unie in 2005 een systeem voor de handel in emissierechten ingevoerd. Sinds 2012 heeft de Europese Commissie een hervormingsproces op gang gebracht om het overschot aan rechten weg te werken (onder meer als gevolg van de economische crisis) en de prijs te verhogen om investeringen te stimuleren om de CO₂-uitstoot te beperken. In februari 2018 werd een nieuwe hervorming aangenomen, waardoor de prijs van de Europese CO₂-emissierechten werd verhoogd en de elektriciteitsrekening van de consumenten werd verhoogd. Zo is, volgens gegevens gepubliceerd in de boordtabellen van de CREG, de gemiddelde prijs voor een ton CO₂ gestegen van 14,45 euro in het tweede kwartaal 2018 tot gemiddeld 25,66 euro in april 2019 (laatste beschikbare gegevens).

dat de kost van de energiecomponent sinds het begin van het jaar is gedaald met 15,4 % tussen het vierde kwartaal 2018 en het tweede kwartaal 2019, voornamelijk als gevolg van het heropstarten van bepaalde kerncentrales³⁰ en van de recente daling van de gasprijzen op de groothandelsmarkt (zie hieronder).

De kosten in verband met groene energie³¹ (bijdrage groene energie in de drie gewesten en bijdrage warmtekrachtkoppeling alleen in het Vlaams Gewest) vertegenwoordigden in het tweede kwartaal 2019 ongeveer 21,7 % van de energiecomponent (of 7,8 % van de totale elektriciteitsprijs). De kosten zijn met gemiddeld 6,8 % gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Op gewestelijk niveau blijkt echter dat deze tarieven in Brussel meer zijn gestegen (+13,1 % op jaarbasis) dan in het Waals Gewest (+6,0 %) en in het Vlaams Gewest (+6,9 %). In het beschouwde kwartaal waren de kosten van groene energie echter hoger in het Waals Gewest (gemiddeld 93 euro per huishouden per jaar) en in het Vlaams Gewest (83 euro) dan in Brussel (33 euro).

De nettarieven (inclusief huur van de meter en prosumementarief) daalden gemiddeld met 1,5 % tussen het tweede kwartaal 2018 en het tweede kwartaal 2019 (tegenover -2,8 % in het vorige kwartaal). Zij bedroegen gemiddeld 13,44 cent/kWh en vertegenwoordigden 45,0 % van de totale elektriciteitsprijs in de beschouwde periode.

De transmissietarieven voor elektriciteit (met een gewicht van 7,9 % in de totale prijs) zijn op jaarbasis gestegen met gemiddeld 8,9 % dit kwartaal (tegenover 4,6 % in het vorige kwartaal), als gevolg van de toepassing van nieuwe tarieven vanaf 1 maart 2019 (zie hierboven). Op gewestelijk niveau blijkt echter dat deze tarieven in Brussel (+11,7 % op jaarbasis) en in het Vlaams Gewest (+10,5 %) sterker zijn gestegen dan in het Waals Gewest (+7,0 %). In het tweede kwartaal 2019 bedroeg de gemiddelde kost op jaarbasis voor transmissietarieven van elektriciteit echter ongeveer 56 à 59 euro meer voor Waalse verbruikers dan voor Vlaamse en Brusselse verbruikers. Het belang van de transmissietarieven in het Waals Gewest hangt samen met de financiering van gewestelijke ondersteuningsmaatregelen voor hernieuwbare energie, een component van de openbare dienstverplichtingen die opgenomen is in de transmissietarieven.

De distributietarieven (met een gewicht van 36,3 % in de totale prijs, inclusief prosumementarief) daalden met 3,6 % op jaarbasis (tegenover -4,3 % in het vorige kwartaal), vooral omwille van de invoering van nieuwe distributietarieven in januari 2019 (zie hierboven). Er zijn echter grote verschillen tussen de gewesten. De distributietarieven in het Waals Gewest en Brussel zijn op jaarbasis met respectievelijk 2,8 % en 7,1 % gestegen. Het Vlaams Gewest daarentegen noteerde een tariefverlaging op jaarbasis van 8,1 % in de loop van het beschouwde kwartaal. In het tweede kwartaal 2019 was de jaarlijkse gemiddelde kost voor deze tarieven in Brussel (279 euro) lager dan de kosten die toegepast werden in de twee andere gewesten, namelijk 51 euro minder dan in Wallonië en 145 euro minder dan in Vlaanderen. Het belang van de distributietarieven in het Vlaams Gewest hangt vooral samen met de financiering van gewestelijke ondersteuningsmaatregelen voor hernieuwbare energie de afgelopen jaren.

De component taksen en toeslagen (exclusief btw)³², met een aandeel van 2,0 % in de totale prijs, is gemiddeld 14,5 % gedaald in het tweede kwartaal 2019 in vergelijking met een jaar eerder, en bedroeg zo gemiddeld 0,59 cent/kWh. De daling van die component wordt voornamelijk verklaard door de daling van de federale bijdrage³³.

³⁰ Volgens de gegevens gepubliceerd in de boordtabellen van de CREG, blijkt dat het percentage energie dat in België door kerncentrales wordt geproduceerd 62 % bedroeg in april 2019 tegenover, bijvoorbeeld, slechts 23% in november 2018.

³¹ De Belgische consument betaalt op zijn elektriciteitsfactuur een bijdrage groene energie (in de drie gewesten) en een bijdrage warmtekrachtkoppeling (alleen in Vlaanderen). Deze worden vrij bepaald door de elektriciteitsleveranciers en dienen om de aankoopkosten van verplichte groenestroomcertificaten te recupereren (quota vastgelegd per decreet). Voor meer informatie: FOD Economie, "Eerste kwartaalverslag 2013 van het Prijzenobservatorium".

³² Deze component omvat onder andere de energiebijdrage, de federale bijdrage en de bijdrage Energiefonds.

³³ In overeenstemming met de geldende reglementering wordt de federale bijdrage elektriciteit berekend op basis van de hoeveelheid elektriciteit die door het transmissienet wordt getransporteerd. Een toenemend deel van de elektriciteitsproductie is echter gedecentraliseerd, aangezien deze niet langer door het transmissienet gaat, maar rechtstreeks in het distributienet wordt geïnjecteerd. De federale bijdragen werden betaald door de verbruikers aan de distributienetbeheerders voor het verbruik van dit deel

Hieruit blijkt dat de stijging op jaarbasis van de consumptieprijzen voor elektriciteit in het tweede kwartaal 2019 hoofdzakelijk te wijten is aan de stijging van de pure energiecomponent. Deze prijsstijging werd echter enigszins gecompenseerd door de gemiddelde daling van de distributietarieven.

In het tweede kwartaal 2019 bedroeg de totale jaarfactuur voor elektriciteit van een doorsneehuishouden (jaarlijks verbruik van 3.500 kWh enkelvoudig tarief) gemiddeld 1.044 euro, namelijk een stijging van 46 euro in vergelijking met een jaar eerder³⁴.

In het tweede kwartaal 2019 bedroeg de totale jaarfactuur voor elektriciteit van een doorsnee huishouden gemiddeld respectievelijk 868 euro en 1.058 euro in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Waals Gewest. Dit is een stijging met respectievelijk 76 euro en 98 euro op één jaar. In het Vlaams Gewest is de factuur ook gestegen, zij het beperkter, met 13 euro op jaarbasis en bedroeg ze 1.067 euro in het tweede kwartaal 2019^{35 36}.

Tabel 4. Gemiddelde kost op jaarbasis van de totale elektriciteitsfactuur (jaarlijks verbruik van 3.500 kWh aan enkelvoudig tarief)
(In euro, jaarfactuur)

	K2 2018	K2 2019	Vershil
Vlaanderen	1.054	1.067	+13
Wallonië	960	1.058	+98
Brussel	792	868	+76
België	998	1.044	+46

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie.

van de productie van elektriciteit. Deze beheerders hebben in de jaren 2009 tot en met 2017 dus positieve saldi opgebouwd. De elektriciteitswet is daarom aangepast om ervoor te zorgen dat deze saldi worden terugbetaald aan de verbruikers.

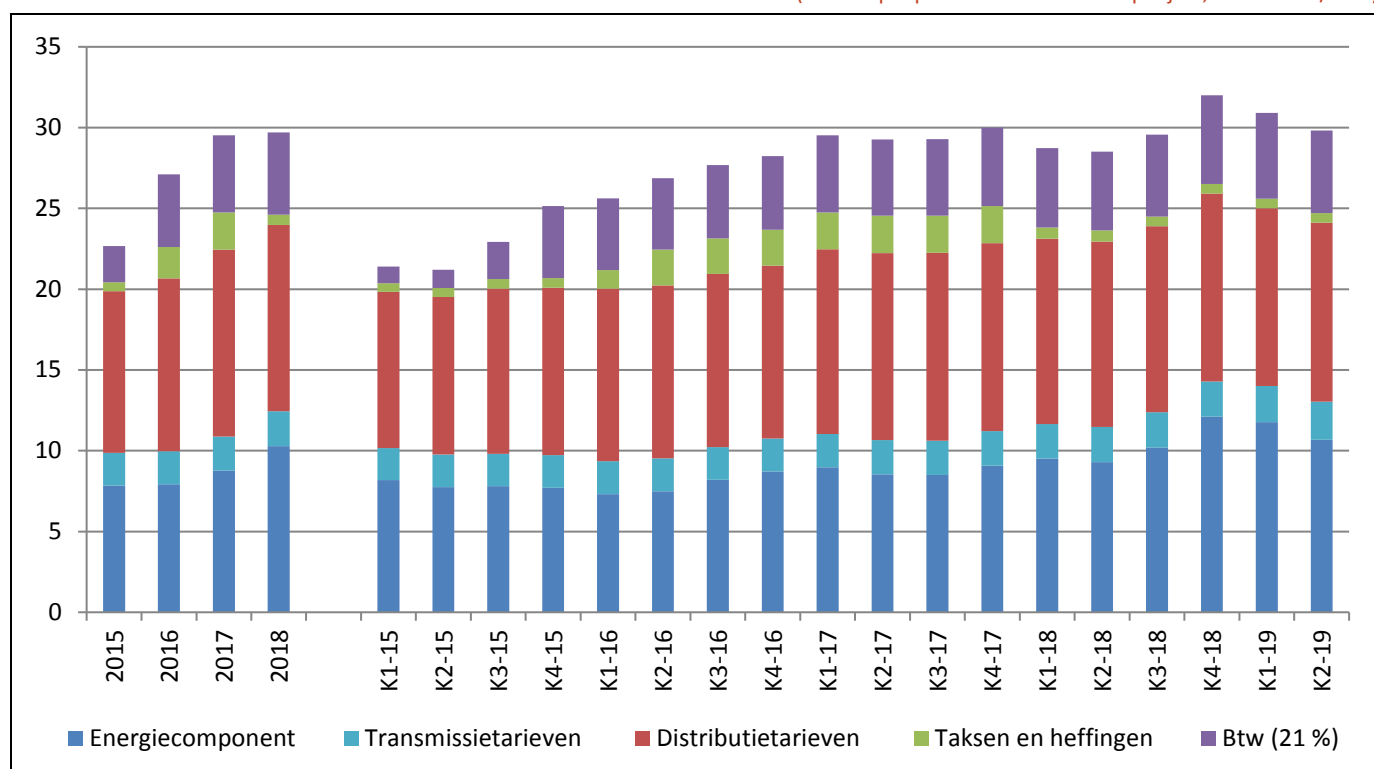
³⁴ De berekeningsmethode is gebaseerd op de verwervingsbenadering volgens de richtlijnen van Eurostat voor het GICP. Deze benadering houdt rekening met een geschatte aankoop prijs (op jaarbasis) bij het ondertekenen van het contract. Deze geschatte prijs is dus gebaseerd op een enkele waarde (de actuele waarde) van de verschillende prijscomponenten die de energieleveranciers toepassen, in tegenstelling tot de betalingsbenadering die rekening houdt met het gemiddelde van de maandprijzen van de laatste 12 maanden gewogen naargelang het maandelijke consumptieniveau.

³⁵ De resultaten kunnen sterk variëren naargelang het beschouwde verbruikersprofiel.

³⁶ Ter herinnering, de prijsverschillen tussen de gewesten worden voornamelijk verklaard door een verschil in distributietarieven als gevolg van de sterke stijging van de distributietarieven in het Vlaams Gewest als gevolg van de invoering van een prosumementarief voor eigenaars van zonnepanelen en de hoge kosten in verband met de financiering van steunmaatregelen voor hernieuwbare energie. Zoals eerder werd uitgelegd, zijn de distributienetbeheerders in het Vlaams Gewest verplicht om groenestroomcertificaten aan te kopen tegen een gegarandeerde minimumprijs. Dat geldt voor de installaties die aangesloten zijn op het laag- of midden-spanningsnet.

Grafiek 7. Indicator voor een gemiddelde elektriciteitsfactuur en zijn componenten

(Consumptieprofiel Dc1 -3.500 kWh per jaar, In eurocent/kWh)

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie.

Opm. 1: De federale bijdrage en de bijdrage Energiefonds zijn niet aan de btw onderworpen.

Opm. 2 De hoeveelheid gratis elektriciteit die in het Vlaamse Gewest wordt toegekend, werd opgenomen in de energiecomponent tot april 2016.

Opm. 3: Tussen april 2014 en augustus 2015 is het btw-tarief gedaald van 21 % naar 6 %. In september 2015 werd het btw-tarief opnieuw verhoogd tot 21 %.

Opm. 4: Op 1 januari 2018 werd de bijkomende belasting geïntegreerd in de bijdrage Energiefonds in het Vlaams Gewest afgeschaft.

Gas

De consument betaalde voor gas gemiddeld 0,9 % minder dan in dezelfde periode vorig jaar op basis van het GICP (tegenover een inflatie van 6,3 % in het vorige kwartaal).

De "gemiddelde Belgische gasfactuur"-indicator toont aan dat de kosten van de energiecomponent van de aardgasprijs zeer licht zijn gestegen op jaarbasis, met een gemiddelde van 1,1 % in het tweede kwartaal 2019 (tegenover 14,0 % in het vorige kwartaal). De energiecomponent is sinds het begin van het jaar, tussen het vierde kwartaal 2018 en het tweede kwartaal 2019, met 18,2 % gedaald als gevolg van een groot wereldwijd aanbod (het opstarten van nieuwe fabrieken in Australië, Texas en Louisiana) en een lager dan verwachte vraag als gevolg van een relatief zachte winter in Europa. Deze component kostte 2,82 cent/kWh (of 51,1 % van de totaalafrekening voor gas voor een type consumptieprofiel van 23.260 kWh/jaar).

Tussen het tweede kwartaal 2018 en dat van 2019 zijn de nettariëven gemiddeld met 5,9 % gedaald (tegenover -2,7 % in het vorige kwartaal). Zij bedroegen gemiddeld 1,58 cent/kWh en vertegenwoordigden 28,7 % van de totale gasprijs in de beschouwde periode.

De transmissietarieven voor gas (met een gewicht van 2,8 % in de totale prijs) zijn op jaarbasis met gemiddeld 1,2 % gestegen dit kwartaal (dezelfde stijging als in het vorige kwartaal), als gevolg van hun indexering op 1 januari 2019 (zie hierboven).

De distributietarieven (en metingen en tellingen) van nieuwe tarieven werden goedgekeurd door de gewestelijke reguleratoren in januari 2019. De kosten voor de distributie van gas zijn gedaald voor de eindverbruikers in het tweede kwartaal op jaarbasis, namelijk met 6,6 %. Er zijn echter verschillen tussen de gewesten. Het Vlaams en Waals Gewest ken-

den op jaarbasis een daling van respectievelijk 10,6 % en 4,0 % van de distributiekosten. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn ze gestabiliseerd (gemiddeld +0,5 %) over dezelfde periode. Het aandeel van de distributiekosten in het totaalbedrag van de gasfactuur bedroeg dit kwartaal gemiddeld 26,0 %, of 1,43 cent/kWh.

Taksen en toeslagen (exclusief btw)³⁷ op gas gingen in het tweede kwartaal 2019 op jaarbasis gemiddeld met 2,3 % omhoog. Het gewicht van deze component is bovendien relatief beperkt in de totale gasfactuur (3,0 %). In Brussel bijvoorbeeld hebben de taksen en toeslagen een totaal van gemiddeld 47 euro bereikt in het tweede kwartaal 2019.

In totaal blijkt dat de beperkte daling op jaarbasis van de consumptieprijzen voor gas in het tweede kwartaal 2019 hoofdzakelijk te verklaren is door een daling van de distributiekosten.

In het tweede kwartaal 2019 bedroeg de totale jaarlijkse gasfactuur van een doorsnee huishouden (jaarlijks verbruik van 23.260 kWh) gemiddeld 1.283 euro, een daling van 18 euro vergeleken met een jaar voordien³⁸.

In het tweede kwartaal 2019 bedroeg de totale jaarfactuur voor gas van een doorsnee huishouden gemiddeld 1.170 euro in het Vlaams Gewest en 1.470 euro in het Waals Gewest. Dit is een daling met respectievelijk 33 euro en 2 euro op jaarbasis. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de factuur daarentegen met 9 euro gestegen op jaarbasis en bedroeg 1.325 euro^{39 40}.

Tabel 5. Gemiddelde kost op jaarbasis van de totale gasfactuur (jaarlijks verbruik van 23.260 kWh)

(In euro, jaarfactuur)

	K2 2018	K2 2019	Vershil
Vlaanderen	1.203	1.170	-33
Wallonië	1.472	1.470	-2
Brussel	1.316	1.325	+9
België	1.301	1.283	-18

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie.

³⁷ Deze component omvat de bijdrage voor energie, de federale bijdrage, de toeslag beschermde klanten, de aansluitingsvergoeding voor het Waals Gewest en het bijkomende recht voor de financiering van de openbare dienstverplichtingen in Brussel.

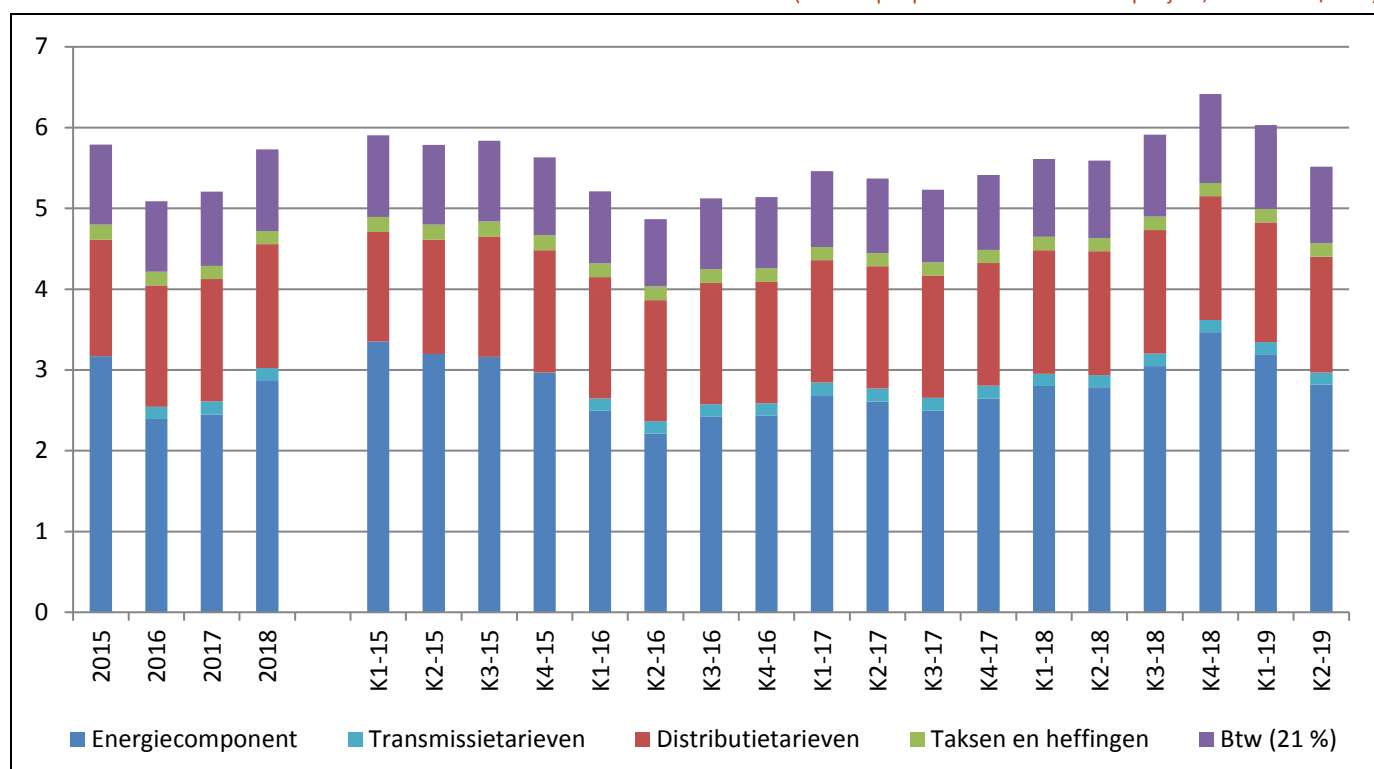
³⁸ Ter herinnering: de berekeningsmethode is gebaseerd op de verwervingsbenadering volgens de richtlijnen van Eurostat voor het GICP en houdt geen rekening met de maandelijkse verbruiksniveaus.

³⁹ De resultaten kunnen sterk variëren volgens het beschouwde verbruikersprofiel.

⁴⁰ De prijsverschillen tussen de gewestelijke autoriteiten zijn hoofdzakelijk te verklaren door een verschil in de distributietarieven onder meer als gevolg van topografische en technische factoren die verschillen naargelang de gewesten, het belang van de openbare dienstverplichtingen en het al dan niet bestaan van bepaalde toeslagen.

Grafiek 8. Indicator voor een gemiddelde aardgasfactuur en zijn componenten

(Consumptieprofiel D3 -23.260 kWh per jaar, In eurocent/kWh)

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie.

Opm. 1: Vanaf 2016 worden de transportkosten apart gepubliceerd door de energieleveranciers.

Opm. 2: De toeslag 'beschermde klanten' en de federale bijdrage zijn (sinds april 2014) niet onderworpen aan btw.

II.2 Inflatie voor energie in de voornaamste buurlanden

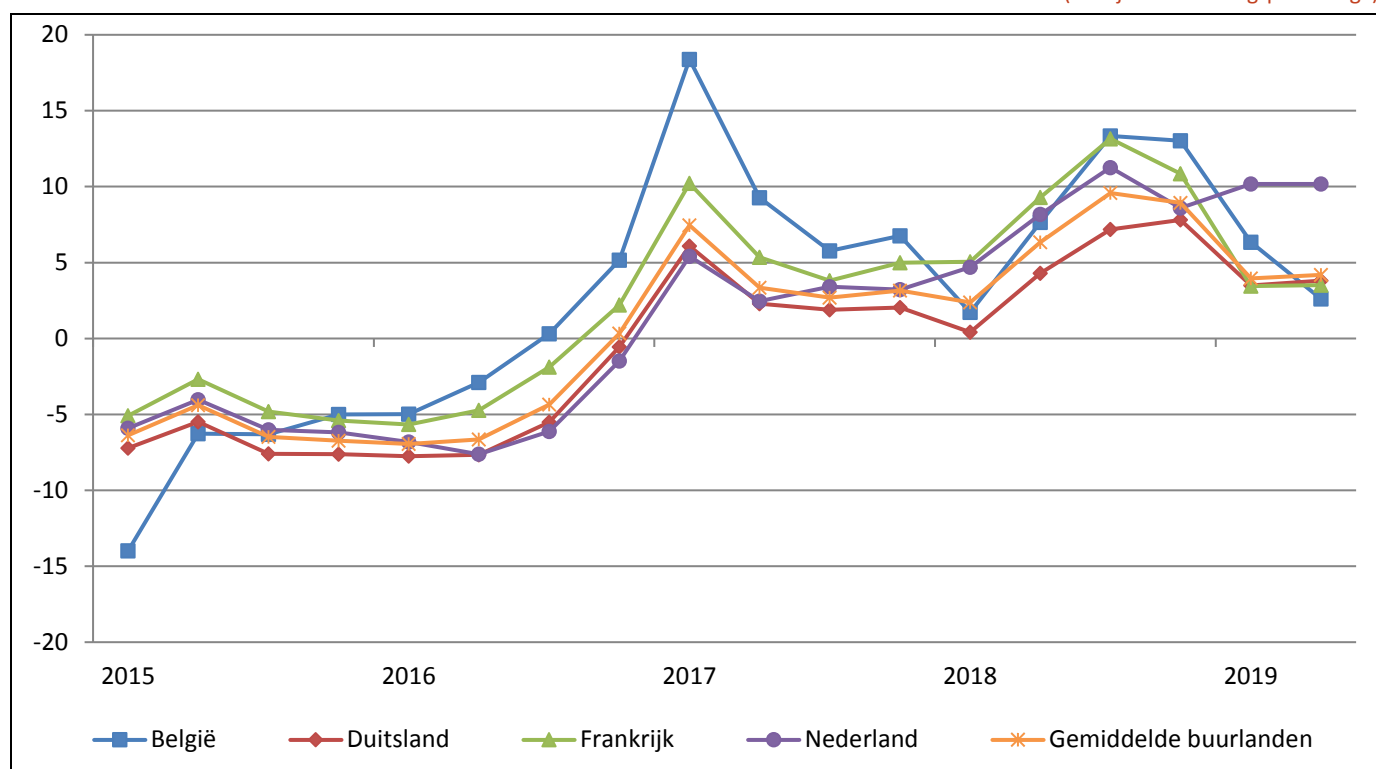
In het tweede kwartaal 2019 viel het inflatieverschil voor energie ten voordele uit van België, voornamelijk ten gevolge van een lagere inflatie voor gas en vloeibare brandstoffen.

In het tweede kwartaal 2019 zijn de energieprijzen in de buurlanden relatief stabiel gebleven, met een gemiddelde prijsstijging van 4,2 % (tegenover 4,0 % in het vorige kwartaal). In België bedroeg de inflatie 2,6 % (tegenover 6,3 % in het vorige kwartaal). Deze productgroep heeft dus met 0,1 procentpunt bijgedragen tot het inflatieverschil ten voordele van België.

De inflatie voor energie evolueerde over het algemeen op dezelfde manier in elk buurland. Zo bleef het stijgingstempo van de energieprijzen stabiel in Frankrijk en Nederland tussen het eerste en het tweede kwartaal 2019, namelijk respectievelijk 3,5 % en 10,2 %. In Duitsland nam de inflatie heel licht toe (van 3,5 % in het eerste kwartaal 2019 tot 3,8 % in het tweede kwartaal 2019). Bij gelijk gebleven indirecte belastingen zou de inflatie voor energie in België 2,3 % hebben bedragen (tegenover 2,6 % nu, hoofdzakelijk te wijten aan diverse accijnsaanpassingen op brandstof in 2018). In Nederland zou de inflatie voor energie bij gelijk gebleven indirecte belastingen 6,5 % hebben bedragen (tegenover 10,2 % nu, na de stijging op 1 januari 2019 van de taksen op elektriciteit, gas en motorbrandstoffen). In Frankrijk en Duitsland zou de inflatie voor energieproducten onveranderd zijn gebleven (respectievelijk 3,5 % en 3,8 %).

Grafiek 9. Kwartaalevolutie van de consumptieprijsen voor energie in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Elektriciteit en gas

Elektriciteit

Het prijsstijgingstempo van elektriciteit is gemiddeld versneld in het tweede kwartaal 2019 in de buurlanden, namelijk 3,6 % (tegenover 2,7 % in het vorige kwartaal), terwijl de inflatie in ons land vertraagde (ter herinnering de elektriciteitsprijzen zijn met 5,4 % gestegen in het tweede kwartaal 2019, tegenover 8,6 % in het eerste kwartaal 2019). In Nederland zijn de prijzen voor elektriciteit daarentegen met 19,5 % gestegen vergeleken met een jaar eerder (tegenover 21,3 % in het vorige kwartaal) omwille van de stijging van de indirecte belastingen in januari 2019. In Frankrijk bedroeg de inflatie 1,7 % (tegenover -0,1% in het voorgaande kwartaal). In Duitsland zijn de prijzen licht gestegen op jaarbasis (+3,3 % tegenover +2,8 % in het vorige kwartaal)⁴¹.

Ook werden de prijsniveaus voor elektriciteit vergeleken tussen België en de buurlanden, op basis van cijfers gepubliceerd door de CREG⁴². Met de methodologie van de CREG kon worden aangetoond dat de Belgische consument 3,5 % meer betaald heeft in het tweede kwartaal 2019 voor zijn elektriciteitsfactuur dan gemiddelde in de buurlanden⁴³.

⁴¹ Bij gelijk gebleven indirecte belastingvoeten zou de inflatie voor elektriciteit 4,9 % zijn geweest in België (tegenover 5,4 % nu). In Frankrijk zou ze 1,6 % hebben bedragen (tegenover 1,7 % nu). In Nederland zouden bij gelijk gebleven indirecte belastingen de elektriciteitsprijzen minder sterk zijn gestegen: 14,1 % (tegenover 19,5 % nu). In Duitsland zou de inflatie voor elektriciteit ongewijzigd zijn gebleven (3,3 %).

⁴² De vergelijking van de energieprijzen tussen België en de buurlanden is gebaseerd op de methodologie van Frontier Economics die gehanteerd werd in de studie *International comparison of electricity and gas prices for households* en die verder is ontwikkeld door de CREG. Voor meer informatie over deze publicaties en de methodologie, zie: FOD Economie "Jaarverslag 2013 van het Prijzenobservatorium", INR. Voor elk land afzonderlijk maakt de CREG een prijsvergelijking op basis van drie contracten: het standaardaanbod van de standaardleverancier, het goedkoopste aanbod en een concurrerend aanbod bij de tweede leverancier op de markt.

⁴³ Hierin zijn dus alle componenten samen verwerkt, met inbegrip van de netwerktarieven, de btw en de verschillende taksen.

Vergeleken met elk buurland afzonderlijk betaalde de Belgische consument voor zijn elektriciteitsfactuur 46,2 % meer dan in Frankrijk en 17,2 % meer dan in Nederland. Hij heeft echter minder uitgegeven dan de Duitse consument, namelijk 15,9 % minder.

Deze verschillen in de kostprijs voor elektriciteit tussen België en de buurlanden valt grotendeels te verklaren door de netwerkkosten, maar vooral ook door de omvang van de verschillende heffingen in België⁴⁴.

Gas

Terwijl de gasprijzen in België in het tweede kwartaal 2019 daalden met gemiddeld 0,9 % op jaarbasis (tegenover een inflatie van 6,3 % in het vorige kwartaal), stegen ze in de buurlanden tot 6,5 % op jaarbasis (tegenover 6,1 % in het vorige kwartaal). Meer bepaald is de stijging van de gasprijzen in Duitsland versneld van 0,9 % tot 2,1 %. De inflatie voor gas vertraagde daarentegen in Frankrijk en Nederland, van respectievelijk 12,7 % en 15,1 % in het voorgaande kwartaal, naar 11,7 % en 14,2 %⁴⁵.

Net als voor elektriciteit vergelijkt de CREG ook de prijzen voor gas tussen België en de buurlanden. In het tweede kwartaal 2019 moest de Belgische consument gemiddeld 17,5 % minder betalen voor de totale gasfactuur dan in de buurlanden. In vergelijking met elk buurland afzonderlijk betaalde de Belgische consument respectievelijk 8,3 %, 22,0 % en 37,7 % minder dan zijn Duitse, Franse en Nederlandse burens.

Ter herinnering : deze lagere kost voor gas in België ten opzichte van Frankrijk en Nederland valt voornamelijk te verklaren door de lage netwerkkosten (met uitzondering van Nederland, waar de netwerkkosten nog tweemaal lager liggen dan in België) en vooral door het lage niveau van de verscheidene heffingen in ons land⁴⁶.

Aardolieproducten

Voor vloeibare brandstoffen vertraagde het prijsstijgingstempo in het onderzochte kwartaal in de voornaamste buurlanden. De prijzen zijn met 7,1 % gestegen op jaarbasis (tegenover 12,1 % in het vorige kwartaal), namelijk een grotere stijging dan in België. In Duitsland namen de prijzen voor vloeibare brandstoffen jaar-op-jaar toe met 7,9 % (14,0 % in het vorige kwartaal) en in Frankrijk met 5,0 % (7,3 % in het vorige kwartaal)^{47 48}.

In tegenstelling tot België is het gemiddelde prijsstijgingstempo van de brandstofprijzen gestegen in de buurlanden in het tweede kwartaal 2019 en kwam uit op 3,0 % (tegenover 1,7 % in het voorgaande kwartaal), of een licht sterkere prijsstijging dan in ons land (2,8 %). In Duitsland en in Nederland is de inflatie voor brandstoffen gestegen van respectievelijk 1,2 % en 2,0 % in het eerste kwartaal 2019 naar 3,6 % en 3,1 % in het tweede kwartaal 2019. In Frankrijk daarentegen vertraagde de stijging van de brandstofprijzen op jaarbasis tot 1,9 % in het beschouwde kwartaal (tegenover +2,2 % in het vorige kwartaal). Bij gelijk gebleven indirecte belastingvoeten zou de brandstofinflatie in België 1,8 % hebben bedragen (tegenover 2,8 % nu, als gevolg van de wijzigingen in de accijnzen in 2018), 2,5 % in Nederland (te-

⁴⁴ Zie: CREG (28 juni 2018), *A European comparison of electricity and natural gas prices for residential and small professional consumers*.

⁴⁵ Met vaste indirecte belastingen zou de inflatie voor gas in Nederland 6,7 % bereikt hebben (tegenover 14,2 % nu), en in Duitsland 2,0 % (tegenover 2,1 % nu). In Frankrijk zou de inflatie daarentegen 12,1 % bereikt hebben (tegenover 11,7 % nu). In België zou de inflatie voor gas ongewijzigd zijn gebleven (-0,9 %).

⁴⁶ Zie: CREG (28 juni 2018), *A European comparison of electricity and natural gas prices for residential and small professional consumers*.

⁴⁷ Vloeibare brandstoffen worden niet opgenomen in het Nederlandse indexcijfer.

⁴⁸ Bij gelijk gebleven indirecte belastingvoeten zou de inflatie voor vloeibare brandstoffen in Frankrijk 5,2 % hebben bedragen (tegenover 5,0 % nu). In België en Duitsland zou de inflatie voor deze productcategorie niet veranderd zijn.

genover 3,1 % nu⁴⁹), 3,55 % in Duitsland (tegenover 3,63 % momenteel als gevolg van de verhoging van de belastingen op lpg in januari 2019) en 1,8 % in Frankrijk (tegenover 1,9 % nu).

Het prijsniveau van aardolieproducten kan voor België en de buurlanden ook worden geanalyseerd op basis van gegevens (inclusief btw en accijnzen) gepubliceerd door de Europese Commissie⁵⁰. Uit deze gegevens blijkt dat in het tweede kwartaal de prijs van benzine (euro super 95) 5,5 % lager was in België dan gemiddeld in de buurlanden (in vergelijking met elk land afzonderlijk was België 14,5 % goedkoper dan Nederland, 6,9 % goedkoper dan Frankrijk en 2,6 % goedkoper dan Duitsland)⁵¹. Voor diesel lagen de prijzen in België daarentegen hoger dan gemiddeld in de buurlanden: België was gemiddeld 7,6 % duurder (6,4 % duurder in vergelijking met Nederland, 14,3 % duurder in vergelijking met Duitsland maar 0,3 % goedkoper in vergelijking met Frankrijk)⁵². Voor huisbrandolie moest de Belgische consument 16,0 % minder betalen dan gemiddeld in de buurlanden (27,1 % minder dan Frankrijk en 5,7 % minder dan Duitsland)⁵³. Algemeen genomen is het lagere prijspeil voor benzine en huisbrandolie in België toe te schrijven aan lagere accijnzen in ons land vergeleken met de buurlanden. Anderzijds is de hogere dieselprijs het gevolg van de relatief hogere indirecte belastingen in België als gevolg van de accijnsverhogingen na de toepassing van het positieve cliquetsysteem in de afgelopen jaren⁵⁴.

⁴⁹ De accijnsrechten op motorbrandstoffen werden verhoogd op 1 januari 2019 in Nederland.

⁵⁰ <http://ec.europa.eu/energy/en/statistics/weekly-oil-bulletin>.

⁵¹ Vergeleken met België lagen de accijnzen op benzine (60,0 eurocent per liter in België) volgens de laatst beschikbare gegevens van de Europese Commissie (juni 2019) in Duitsland 9,1 % hoger, in Frankrijk 15,2 % hoger en in Nederland 32,6 % hoger. In het tweede kwartaal 2019 bedroeg het btw-tarief voor benzine in België en Nederland 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %.

⁵² Vergeleken met België lagen volgens de jongste beschikbare gegevens (juni 2019) de accijnzen op diesel (60,0 eurocent per liter in België) 16,1 % lager in Nederland en 21,6 % lager in Duitsland, maar 1,5 % hoger in Frankrijk. Zo is in Frankrijk een heel sterke accijnsverhoging voor diesel doorgevoerd als gevolg onder meer van het optrekken in januari 2018 van de TICPE (*taxe intérieure sur la consommation des produits énergétiques*) voor diesel. Er was geen bijkomende verhoging van de TICPE voor diesel in januari 2019. In het tweede kwartaal 2019 bedroeg het btw-tarief voor diesel in België en Nederland 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %.

⁵³ De accijnzen op huisbrandolie zijn veel lager in België (1,865 eurocent per liter in België) dan in onze buurlanden. Vergeleken met België lagen de accijnzen op huisbrandolie volgens de laatste beschikbare gegevens (juni 2019) in Duitsland 3,3 keer hoger en in Frankrijk 8,4 keer hoger. In 2016 bedroeg de btw voor huisbrandolie in België 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %. Huisbrandolie is niet opgenomen in het Nederlandse indexcijfer.

⁵⁴ Ter herinnering: tijdens de tax shift van november 2015 heeft de regering verklaard dat zij de taksen op diesel geleidelijk wil verhogen ten voordele van een verlaging van de taksen op benzine om de consumenten ertoe aan te zetten benzinemotoren te kiezen. Deze doelstelling werd in juli 2018 bereikt en de accijnsrechten voor diesel zijn voortaan even hoog als deze voor benzine in België.

Tabel 6. Inflatie voor energie en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2019

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2019 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden ¹
Elektriciteit	5,4	3,6	3,3	1,7	19,5	32,8	25,7
Brandstoffen voor privévoertuigen	2,8	3,0	3,6	1,9	3,1	35,7	38,0
Vloeibare brandstoffen	1,7	7,1	7,9	5,0	Nb	12,9	9,5
Vaste brandstoffen	1,9	2,0	2,4	2,3	Nb	1,0	1,4
Gas	-0,9	6,5	2,1	11,7	14,2	17,7	21,5
Energie	2,6	4,2	3,8	3,5	10,2	100,0	100,0
Energie (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	2,3	3,9	3,8	3,5	6,5	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Nb: niet beschikbaar.

¹ Thermische energie, die niet vervat zit in de index van België, heeft een gewicht van 1,8 % gemiddeld in de buurlanden.

III Inflatie voor levensmiddelen in het tweede kwartaal 2019

III.1 Inflatie voor levensmiddelen in België

In vergelijking met het tweede kwartaal 2018 kwamen de consumptieprijsen voor levensmiddelen een jaar later 1,2 % hoger uit, wat opnieuw een vertraging betekent van het prijsstijgingstempo ten opzichte van het voorgaande kwartaal (1,6 % in het eerste kwartaal 2019). Deze vertraging was vooral te wijten aan het feit dat het inflatiecijfer van niet-bewerkte levensmiddelen opnieuw is gedaald en negatief is geworden (-0,2 %). Weliswaar nam het prijsstijgingstempo voor de bewerkte levensmiddelen ook af (-0,4 procentpunt, tot 1,6 %).

Meer specifiek is de daling van de inflatie van levensmiddelen vooral te wijten aan de prijsevolutie van vis en zeevruchten, waarvan de impact op de inflatie van de levensmiddelen tussen het eerste en het tweede kwartaal 2019 met 0,18 procentpunt afnam. De bijdrage tot de inflatie van tabak en suikerwaren is ook gedaald.

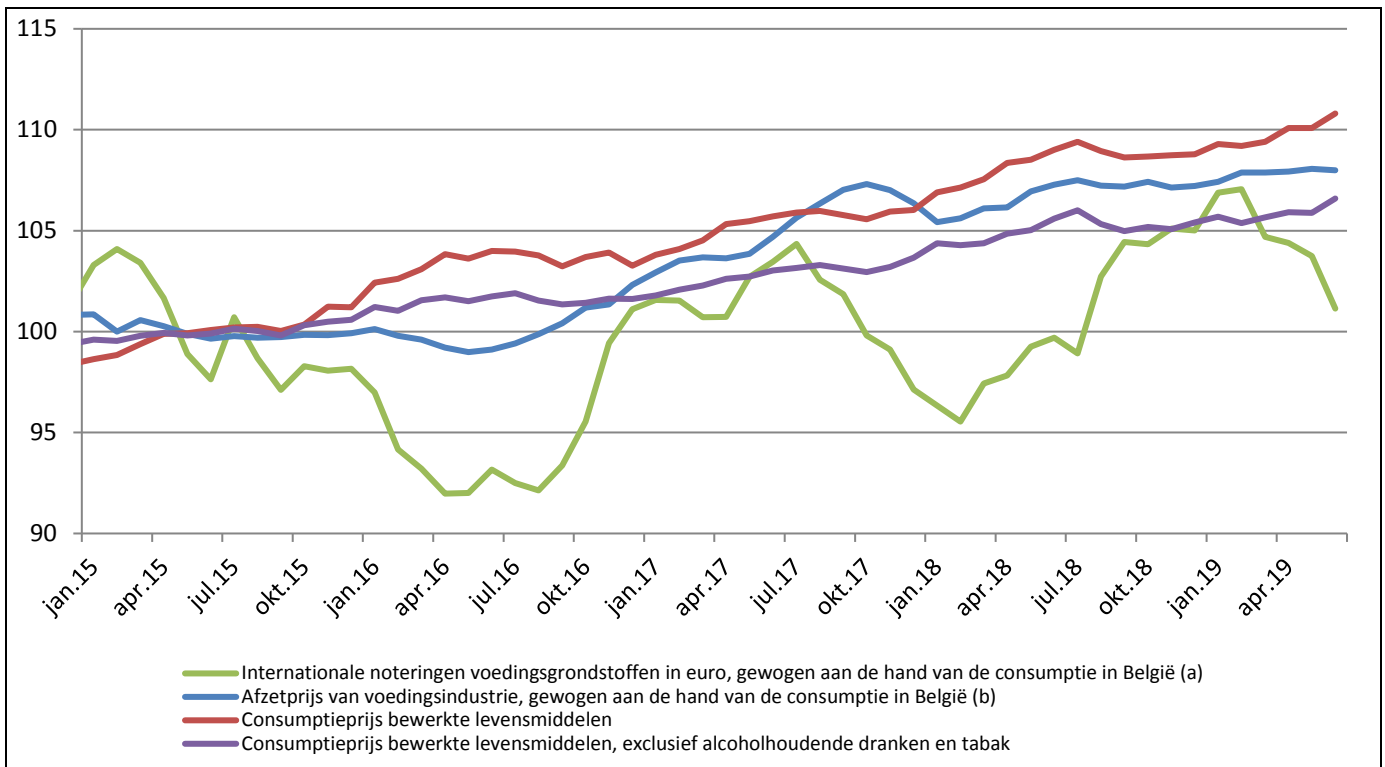
Met een gewicht van 21,5 % in de totale consumptiekorf bedroeg de impact van de levensmiddelen op de totale inflatie 0,3 procentpunt.

Wat het prijsverloop in de voedingskolom voor bewerkte levensmiddelen betreft, kwamen de grondstoffennoteringen tijdens het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 4,2 % hoger uit (uitgedrukt in euro) dan een jaar voordien. De jaar-op-jaar prijsstijgingen op de grondstoffenmarkt zijn voornamelijk te wijten aan de toegenomen prijzen voor granen op de Europese markt (deze stijging blijft uitgesproken omwille van de droge zomer 2018). Maar, ook al is de kwartaalinflatie positief, toch daalt het algemene maandelijkse indexcijfer van de grondstoffenprijzen voor de vierde maand op rij. Net als in de tweede helft van 2017 zien we een periode van dalende prijzen voor voedingsgrondstoffen. Naast de noteringen voor granen laten de koffie- en oliënmarkten de afgelopen maanden ook een neerwaartse trend zien. Het aanbod van koffie blijft groot en de prijs van Arabica bereikte in juni op de beurs van New York zijn laagste peil in 13 jaar.

De inflatie voor bewerkte levensmiddelen, exclusief tabak en alcoholische dranken, kwam in het tweede kwartaal 2019 uit op 0,9 %.

Grafiek 10. Prijsverloop in de voedingskolom

(Index 2015=100)

Bronnen: EC, IMF, FOD Economie, Statbel, NBB

(a) Voor de grondstoffenrijzen werd op basis van de gegevens betreffende de Europese interne marktprijzen (granen, melk, eieren en vetten), de grondstoffenrijzen van het IMF (cacao, koffie en vetten) en de gemiddelde Europese prijs voor witte suiker (verkooprijzen van de suikerraffinaderijen voor bulkproducten, beschikbaar vanaf juli 2006 tot januari 2019, en geëxtrapoleerd aan de hand van de afzetprijs van de suikerindustrie in de Eurozone – 19 landen, en de laatste maand constant gehouden) een index samengesteld die het gemiddelde verloop van de voedingsgrondstoffennoteringen weergeeft.

(b) Voor de berekening van de index betreffende de afzetrijzen werd een gewogen gemiddelde gemaakt van enerzijds de afzetrijzen voor de binnenlandse Belgische markt (voor de sectoren NACE 1040 Oliën en vetten, 1050 Zuivelproducten, 1060 Maalderijproducten, 1070 Bakkerijproducten, 1080 Andere voedingsmiddelen en 1100 Dranken) en anderzijds de (via Eurostat beschikbare) afzetrijzenstatistiek van dezelfde sectoren voor de Eurozone (19 landen). De in de detailhandel verkochte goederen worden immers zowel in België als in het buitenland geproduceerd. Aan beide reeksen werd, op basis van de input-outputtabellen, een gewicht toegekend van respectievelijk 60 % en 40 % (overeenkomstig het intermediair verbruik van bewerkte voedingsproducten van Belgische en buitenlandse oorsprong in de detailhandel). Voor het samenstellen van de index werden de gewichten van de betreffende sectoren binnen het GICP gebruikt.

Tabel 7. Recent verloop van de consumptieprijsen voor levensmiddelen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2016	2017	2018	2018			2019		2019 – II			Bijdrage 2019T1 ¹	Bijdrage 2019T2 ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun			
Tabak	5,5	5,7	6,6	6,7	6,6	6,8	5,9	5,0	4,5	4,7	5,6	0,81	0,70	14,2
Groenten	2,8	-0,8	-0,5	-2,3	2,8	4,0	3,7	4,6	2,3	5,7	5,9	0,27	0,34	7,4
Brood en granen	1,2	1,0	1,7	1,9	1,7	1,7	1,4	1,2	1,5	0,8	1,3	0,20	0,17	14,5
Vlees	1,0	0,8	1,3	1,5	1,4	0,6	0,8	0,8	0,4	1,0	1,0	0,15	0,15	19,5
Alcoholische dranken	8,4	0,3	2,1	1,6	2,4	2,0	0,9	0,3	0,7	0,3	0,0	0,08	0,03	8,9
<i>Wijnen</i>	9,7	-0,1	2,3	1,6	3,1	2,3	1,7	1,6	2,1	1,3	1,4	0,09	0,08	5,2
<i>Gedistilleerde dranken</i>	16,8	0,2	0,3	0,0	0,4	0,2	-0,5	-0,4	0,1	-0,1	-1,1	0,00	0,00	0,8
<i>Bier</i>	3,9	1,2	2,3	2,4	1,9	1,8	-0,2	-1,7	-1,6	-1,2	-2,3	-0,01	-0,05	2,9
Melk, kaas en eieren	0,7	1,2	4,7	5,9	4,3	2,5	0,4	0,3	0,3	0,0	0,6	0,03	0,03	9,4
Oliën en vetten	2,5	7,6	7,0	9,1	6,5	3,8	2,2	1,0	1,5	1,7	-0,1	0,04	0,02	1,6
Alcoholvrije dranken	3,0	1,3	3,0	3,0	2,7	2,9	0,4	0,0	0,1	-0,2	0,1	0,02	0,00	6,4
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	3,3	1,3	3,8	3,7	3,4	3,6	0,5	0,4	0,4	0,3	0,6	0,03	0,02	5,2
<i>Koffie, thee en cacao</i>	2,0	1,4	0,0	0,4	0,1	0,0	-0,3	-1,7	-1,1	-2,1	-2,0	0,00	-0,02	1,2
Suiker, jam, chocolade	0,6	0,8	1,4	1,5	1,4	1,8	1,2	-0,1	0,0	-0,3	0,1	0,06	0,00	5,2
Voeding n.e.g.	3,1	2,6	0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,7	-0,3	-0,4	-0,2	-0,2	-0,02	-0,01	3,0
Fruit	3,8	-4,9	3,5	5,4	4,5	1,9	-1,9	-1,2	-0,7	-2,2	-0,6	-0,09	-0,05	5,5
Vis en zeevruchten	7,7	4,7	2,8	4,5	1,6	3,1	1,0	-2,8	-2,1	-3,3	-3,1	0,04	-0,14	4,4
Levensmiddelen	3,1	1,4	2,7	2,9	2,9	2,6	1,6	1,2	1,1	1,2	1,5	1,60	1,23	100,0
Bewerkte levensmiddelen	3,5	1,8	2,9	3,0	2,9	2,7	2,0	1,6	1,6	1,4	1,7	1,57	1,25	79,9
Niet-bewerkte levensmiddelen	2,6	-0,2	1,8	2,7	2,7	1,9	0,1	-0,2	-1,0	-0,1	0,6	0,03	-0,02	20,1

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in de groep in 2019 (in %).

De volgende analyse richt zich op de productcategorieën met de grootste prijswijzigingen.

Met een bijdrage van 0,7 procentpunt droeg tabak, de productcategorie met het derde grootste gewicht (14,2 %) binnen de levensmiddelen, tijdens het tweede kwartaal 2019 voor 56,7 % bij tot de inflatie voor levensmiddelen. Het prijsstijgingstemp is verder vertraagd ten opzichte van de vorige kwartalen en bedroeg 5,0 %. De andere tabakswaaren (bijvoorbeeld losse tabak) werden fors duurder (8,1 %), maar ook voor sigaretten diende de consument meer te betalen (3,1 %). Mochten de indirecte belastingen constant gebleven zijn, zou de inflatie voor tabaksproducten in het tweede kwartaal 2019 uitgekomen zijn op 2,0 %. De accijnsverhogingen hadden bijgevolg een verhogend effect van 3,0 procentpunt op de consumptieprijsen voor tabak, eerder voor losse tabak (6,0 procentpunt) dan voor sigaretten (1,1 procentpunt). Daarnaast zorgde de stijging van de verkoopprijzen van de tabaksindustrie op de Europese markt vermoedelijk voor een beperkte toename van de consumptieprijsen voor tabak⁵⁵.

Net zoals in het vorige kwartaal zijn groenten, na tabak, de levensmiddelen die het meest bijdragen tot de kwartaalinflatie. De inflatie bedroeg 4,6 % en volgt op een inflatie die al hoog was in het vorige kwartaal (+3,7 %). In deze categorie kenden de aardappelen de hoogste inflatie (+11,9 % ten opzichte van een jaar voordien). De consumptieprijsen voor aardappelen zijn sterk gestegen vanaf mei 2018. Ze zijn opnieuw wat gedaald tussen augustus en november 2018, maar blijven op een hoog niveau. Deze situatie hangt uiteraard samen met de droogte tijdens de laatste productiecampagne. Vanaf juni 2018 was er een sterke stijging van de producentenprijsen op de vrije markt, die al bijna een jaar lang erg onder druk stond. Terwijl de industriële vraag nog nooit zo hoog is geweest (in 2018 werd in België 5 miljoen ton verwerkt, een record⁵⁶), is de productie van consumptieaardappelen met 30 % gedaald ten opzichte van 2017⁵⁷. De prijzen van verse of gekoelde groenten zijn ook relatief sterk gestegen (+4,0 % ten opzichte van een jaar terug). De prij-

⁵⁵De Europese afzetprijs voor de vervaardiging van tabaksproducten lag in de periode april-mei 2019 (meest recente gegevens) 1,6 % hoger dan een jaar voordien.

⁵⁶ VILT (<http://www.vilt.be/groeicijfers-maskeren-de-zorgen-binnen-aardappelketen>)

⁵⁷ Statbel (<https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/land-en-tuinbouwbedrijven>)

zen zijn tussen september en april gestegen (+8,5 %). Deze stijging is klassiek voor die periode van het jaar en komt overeen met de cyclische schommelingen in de loop van het jaar. Vanaf mei daalden de prijzen opnieuw.

Voor brood en granen, met een gewicht van 14,5 % de tweede grootste groep binnen de levensmiddelen, vertraagde de inflatie tijdens het tweede kwartaal 2019 (tot 1,2 %) opnieuw in vergelijking met de voorgaande kwartalen. De impact van deze productgroep op de inflatie van de levensmiddelen bedroeg in de beschouwde periode slechts 0,17 procentpunt. De consumptieprijzen van meel en andere granen zijn zeer weinig gestegen (0,1 %). Ter herinnering: de prijzen van de grondstoffen van graanproducten zijn aanzienlijk gestegen (+10,2 % op jaarbasis). Deze stijging heeft (nog) geen invloed gehad op de afzetprijzen voor de activiteitensector “Vervaardiging van maalderijproducten, zetmeel en zetmeelproducten” (inflatie van gemiddeld 1,3 % in het tweede kwartaal 2019, dezelfde inflatie als in het vorige kwartaal).

Net als in het vorige kwartaal was er een zeer lichte inflatie voor vlees (dezelfde inflatie, namelijk +0,8 %). De prijs van varkensvlees heeft echter een relatief hoge inflatie (+2,6 %) gekend, met een zeer sterke stijging in de maand juni 2019. De gemiddelde prijs in het tweede kwartaal is bijna 3 % hoger dan in het eerste kwartaal 2019. De prijzen van ander vlees (zoals paardenvlees en konijnenvlees) kenden nog een hogere inflatie (+4,4 %). De andere vleessoorten kenden ook een positieve inflatie, die echter gematigd bleef (bijvoorbeeld een inflatie van 0,2 % voor runds- en kalfsvlees.) of zelfs negatief was (-1,3 % voor gevogelte).

De inflatie voor zuivelproducten en eieren bedroeg 0,3 % in het tweede kwartaal 2019, de vijfde opeenvolgende vertraging ten opzichte van voorgaande kwartalen. In het eerste kwartaal 2018 bedroeg deze inflatie nog 6,3 %. Bij de producten waarvan de prijzen dalen is de terugval van de eierprijzen vermeldenswaardig. Als gevolg van de Fipronilcrisis waren de prijzen vanaf september 2017 sterk gestegen en bereikten ze een piek in de eerste maanden van 2018. Sindsdien zijn de prijzen aanzienlijk gedaald. De gemiddelde eierprijzen in het tweede kwartaal 2019 zijn 10,7 % lager dan in het tweede kwartaal 2018. De inflatie voor zuivelproducten is daarentegen positief, maar blijft lager dan 1 % voor alle productcategorieën. De prijs voor kaas is het meest gestegen, met een inflatie van 0,9 %. De melkprijs (volle en halfvolle melk) is relatief stabiel gebleven (inflatie van respectievelijk 0,6 % en 0,4 %). De melkprijs aan de melkveehouder is echter 4,5 % hoger dan een jaar voordien.

Het inflatieritme voor alcoholische dranken vertraagde opnieuw tijdens de beschouwde periode voor het derde kwartaal op rij. De inflatie bedroeg dus 0,3 % (en was zelfs nul in juni 2019). De impact op de productgroep levensmiddelen kwam daarmee uit op 0,03 procentpunt. De vertraging van de inflatie is vooral te wijten aan bier (waarvan de inflatie verder daalde van 1,8 % in het vierde kwartaal 2018 tot -1,7 % in het tweede kwartaal 2019). De accijnzen voor deze productgroep bleven onveranderd. In april-mei 2019 (meest recente gegevens) lagen de Belgische afzetprijzen voor bier 1,8 % hoger dan vorig jaar.

Het prijsstijgingstempo van de productgroep van oliën en vetten is gedaald voor het vierde kwartaal op rij. De inflatie is gedaald tot 1,0 % in het tweede kwartaal 2019 (tegenover 2,2 % in het vorige kwartaal en zelfs 10,4 % in het laatste kwartaal 2017). De inflatie voor boter nam heel sterk af van 24,8 % in het vierde kwartaal 2017 tot 2,0 % in het tweede kwartaal 2019. Deze inflatie blijft echter positief, terwijl de prijs voor boter op de Europese grondstoffenmarkt (uitgedrukt in euro) tijdens het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 25,3 % lager noteerde dan een jaar voordien⁵⁸. Olijfolie werd 2,6 % goedkoper in de winkel⁵⁹.

In vergelijking met het vorige kwartaal is het prijsstijgingstempo van de productgroep suiker, jam en chocolade gedaald, net als in het vorige kwartaal: van 1,2 % in het eerste kwartaal 2019 tot -0,1 % in het tweede kwartaal 2019 (en zelfs -0,3 % in mei 2019). In de winkel moest de consument enkel meer betalen voor roomijs en sorbets (+2,7 % op jaarbasis). Alle andere producten hadden een negatieve of nulinflatie. Dit is onder andere het geval voor chocolade,

⁵⁸ In juni 2019 lagen de wereldmarktprijs van boter en de Europese en Belgische producentenprijs voor boter respectievelijk 22,7 %, 38,1 % en 37,3 % lager dan in september 2017, toen ze hun hoogste niveau bereikten.

⁵⁹ De Europese grondstoffenprijzen voor vierge olijfolie en extra vierge olijfolie noteerden in juni 2019 respectievelijk 3,1 % en 4,3 % lager dan in dezelfde periode vorig jaar.

met een lichte prijsdaling (-0,8 %), die deels te wijten is aan de daling met 3,9 % van de wereldprijs voor cacao in dezelfde periode⁶⁰.

Ook de grondstoffenprijs van suiker is sterk gedaald (-12,3 % ten opzichte van het tweede kwartaal 2018). De noteringen van witte suiker (bulkproducten van suikerraffinaderijen), de grondstof voor de productie van consumptiegoederen zoals suiker, jam en chocoladeproducten, hebben sinds het najaar van 2017 een daling ingezet. In april 2019 (meest recente gegevens) bedroeg de gemiddelde Europese suikerprijs 319 euro per ton⁶¹. Tot september 2017 werd de Europese suikermarkt gekenmerkt door onder andere quota en een minimumprijs voor suikerbieten. Met de vrijmaking van de markt werden deze maatregelen afgeschaft.

De fruitprijzen daalden opnieuw in het tweede kwartaal ten opzichte van vorig jaar (-1,2 %). Deze daling is voornamelijk te wijten aan de daling van de prijzen van gedroogd fruit (-3,5 %). Ook de prijs voor vers fruit is licht gedaald (-1,0 %), na een hoge inflatie in het vorige kwartaal (+11,5 %). De consumptieprijzen bereikten een piek in maart 2019 en zijn sindsdien aanzienlijk gedaald.

Tot slot is de daling van de prijzen van vis en zeevruchten (-2,8 % in het tweede kwartaal 2019 op jaarbasis) vermeldenswaardig. Dit is de laagste inflatie sinds het vierde kwartaal 2015. Na een piek in juni 2018 zijn de prijzen begonnen aan een neerwaartse trend. Deze daling van de inflatie is vooral te wijten aan de (verse en diepgevroren) zeevruchten, waarvan de prijzen zeer sterk zijn gedaald (-16,1 %). De inflatie van verse of gekoelde vis bleef daarentegen positief (+2 % op jaarbasis).

III.2 Inflatie voor levensmiddelen in de voornaamste buurlanden

In het tweede kwartaal 2019 is de inflatie voor levensmiddelen in de buurlanden licht gedaald ten opzichte van het vorige kwartaal (2,3 % tegenover 2,5 % in het eerste kwartaal), een minder grote daling dan die in België. Het inflatieniveau blijft dus gemiddeld hoger in de buurlanden dan in België. Het inflatieverschil voor levensmiddelen was in het tweede kwartaal 2019 ten voordele van België en bedroeg 1,1 procentpunt (tegenover 0,9 procentpunt in het vorige kwartaal). Enkel Duitsland heeft een inflatiecijfer dat niet hoger is dan dat in België (+1,2 % zoals in België). Net als in het vorige kwartaal is dit percentage het hoogst in Nederland (+3,4 %) en Frankrijk (+3,1 %). Ter herinnering: Nederland heeft het verlaagde btw-tarief met ingang van 1 januari 2019 verhoogd van 6 % tot 9 %⁶².

Voor bewerkte levensmiddelen bleef de gemiddelde inflatie in de drie buurlanden vrijwel ongewijzigd (2,6 %, tegenover 2,7 % in het vorige kwartaal). Het inflatieverschil met de buurlanden nam toe van 0,7 procentpunt tot 1,0 procentpunt ten voordele van België. De inflatie is het laagst in België en het hoogst in Nederland⁶³.

Tabak en alcoholische dranken niet meegerekend, zijn de prijzen voor bewerkte levensmiddelen in het tweede kwartaal 2019 in België op jaarbasis met 0,9 % gestegen. In de buurlanden zijn deze prijzen gemiddeld met 2,2 % gestegen. Zonder deze producten is het inflatieverschil ten gunste van België dus nog groter (-1,3 procentpunt).

De inflatie voor de niet-bewerkte levensmiddelen vertraagde in onze buurlanden van 1,7 % naar 0,6 %, het derde achtereenvolgende kwartaal van een dalende inflatie. De inflatie was het laagst in Duitsland, met een negatieve inflatie

⁶⁰ De prijs herstelt zich echter na de daling in de tweede helft van 2018. De wereldwijde vraag is sterk terwijl het Ivoriaanse aanbod voor het volgende seizoen aarzelend is en de tweede oogst van Ghana (de op een na grootste producent) gedaald is als gevolg van ziektes (Bloomberg : *Ghana's Main Cocoa Harvest Drops to 3-Year Low on Disease*, 24 juni 2019).

⁶¹ De dalende suikerprijzen zijn onder andere te wijten aan de grote voorraden, de overproductie, de goede oogstvooruitzichten en een vraag die lager uitvalt dan verwacht.

⁶² Deze btw-verhoging geldt voor alle producten en diensten waar het verlaagde btw-tarief voor geldt. (Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/btw-omzetbelasting/verhoging-lage-btw-tarief>).

⁶³ Bijlage 3 bevat grafieken over de kwartaalevolutie van de consumptieprijzen van bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden enerzijds en van niet-bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden anderzijds.

(-0,8 %), gevolgd door België, waar de inflatie ook licht negatief was (-0,2 %). In Frankrijk blijft de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen het hoogst (4,0 % in het eerste kwartaal en 1,7 % in het tweede kwartaal). Het inflatieverschil is nog altijd ten voordele van België, maar is een beetje teruggevallen (van 1,6 procentpunt in het eerste kwartaal naar 0,8 procentpunt).

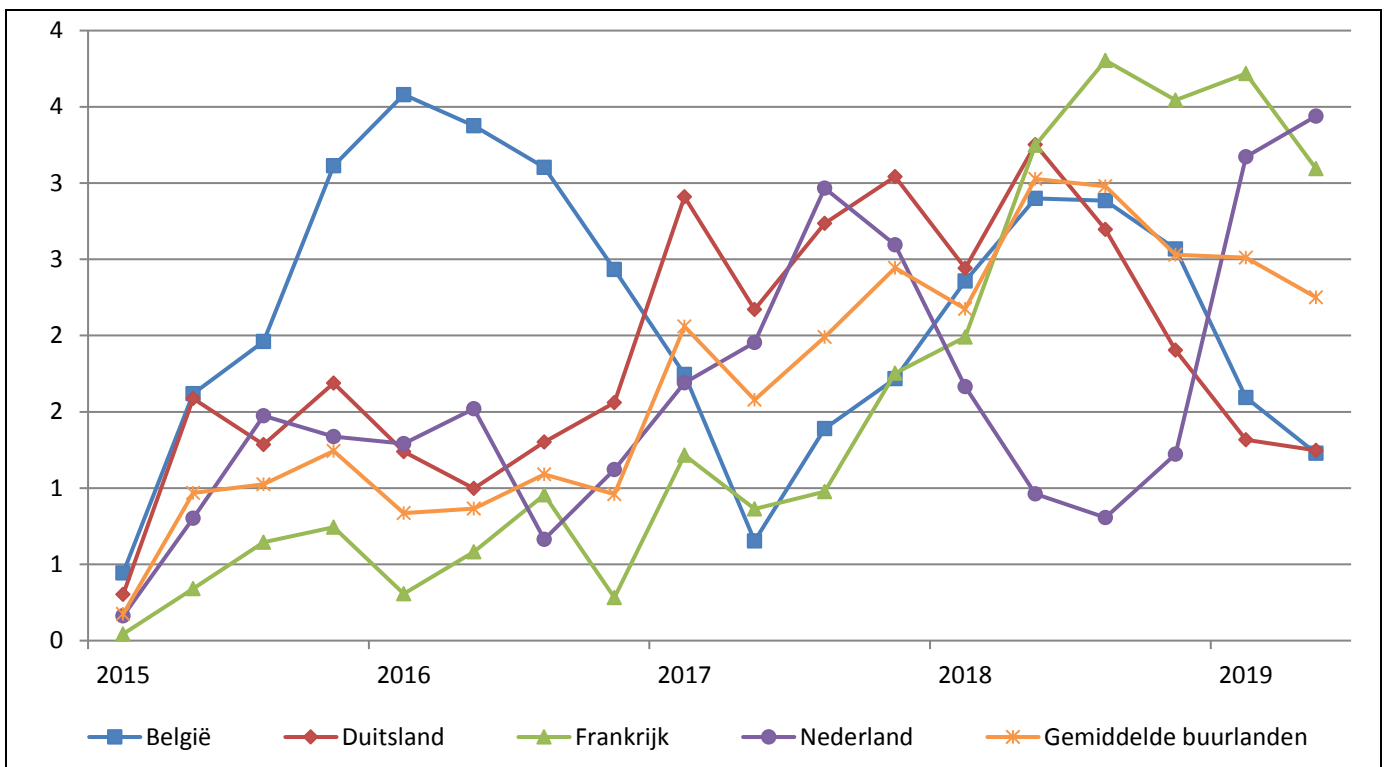
De bijdrage van de levensmiddelen aan het totale inflatieverschil bedroeg tijdens het beschouwde kwartaal 0,13 procentpunt ten voordele van België. Voor de bewerkte en niet-bewerkte levensmiddelen was dit respectievelijk 0,10 en 0,03 procentpunt ten voordele van België.

Voor de buurlanden afzonderlijk, zag enkel Nederland de inflatie voor levensmiddelen versnellen ten opzichte van het voorgaande kwartaal (3,4 % tegenover 3,2 % in het vorige kwartaal). Op te merken valt dat in Frankrijk de gemiddelde prijs van levensmiddelen in het tweede kwartaal 2019 licht is gestegen ten opzichte van het voorgaande kwartaal (+1,0 %). Deze stijging is hoger dan voor alle buurlanden tezamen (+0,7 %) en hoger dan in België (+0,9 %), maar de verschillen zijn zeer klein. De inwerkingtreding van de nieuwe levensmiddelenwet in Frankrijk op 1 februari 2019 (verhoging van de drempel voor wederverkoop met verlies met 10 %, met een verbod op verkoop tegen kostprijs) lijkt dan ook nog geen grote invloed op de prijzen te hebben gehad.

Bij ongewijzigde indirecte belastingen blijft de inflatie voor levensmiddelen in België onder het gemiddelde van de drie belangrijkste buurlanden, met een vergelijkbaar verschil (inflatie van 0,8 % in België en 1,8 % in de buurlanden).

Grafiek 11. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

In het eerste kwartaal 2019 registreerde België alleen voor oliën en vetten een hogere jaar-op-jaar prijsstijging dan het gemiddelde van de buurlanden en een minder sterke prijsdaling voor fruit.

Tijdens het beschouwde kwartaal leverde fruit (0,3 procentpunt) de grootste bijdrage tot het inflatieverschil ten nadele van ons land. Voor de andere categorieën van levensmiddelen was het inflatieverschil daarentegen nihil of ten voordele van België. Net zoals in het voorgaande kwartaal, droegen groenten (0,3 procentpunt), alcoholische dranken en vlees het meest bij aan het inflatieverschil ten voordele van België.

Fruit droeg het meest bij tot het verkleinen van het inflatieverschil met de buurlanden ten voordele van België. De fruitprijzen in Duitsland zijn zeer sterk gedaald (kwartaalinflatie van -8,2 %). Deze daling is veel sterker dan in Nederland (-4,6 %), in Frankrijk (-1,6 %) of in België (-1,2 %). Maar in Duitsland waren de prijzen tussen augustus 2017 en mei 2018 sterk gestegen en de prijsdaling lijkt sindsdien een herstel van het evenwicht te zijn. Met name door deze scherpe daling van de fruitprijzen op jaarbasis is Duitsland het enige buurland met een negatieve kwartaalinflatie voor alle niet-bewerkte levensmiddelen (-0,8 %, tegenover 1,7 % in Frankrijk en 1,4 % in Nederland). Ter herinnering: ook België kende een daling van de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen.

Binnen de levensmiddelen droegen groenten daarentegen het meest bij tot het vergroten van het inflatieverschil met de buurlanden ten voordele van België (met ongeveer 0,3 procentpunt). In het tweede kwartaal 2019 was de inflatie voor groenten hoog, niet alleen in België (+4,6 %), maar vooral in de drie buurlanden (9,4 % in Duitsland, 5,7 % in Frankrijk en 8,3 % in Nederland). Deze inflatie wordt vooral gedreven door de aardappelprijzen. Net als in het vorige kwartaal is de prijs van deze producten in de buurlanden nog sterker gestegen dan in België, met een stijging op jaarbasis van 21,0 % in Frankrijk, 19,0 % in Nederland en vooral 31,6 % in Duitsland (tegenover 11,9 % in België). Het is het vierde opeenvolgende kwartaal dat de aardappelprijs stijgt op jaarbasis in de betrokken landen. Op 15 maanden tijd (sinds maart 2018) zijn de prijzen in Duitsland met 55 % gestegen, in Nederland met 39 %, in Frankrijk met 29 % en in België met 26 %. Dit heeft te maken met de combinatie van de droogte van vorig jaar (en de daaruit voortvloeiende productiedaling) en het feit dat de prijzen in het eerste en tweede kwartaal 2018 zeer laag waren. Net als in België kenden ook verse en gekoelde groenten in de drie buurlanden een vrij hoge kwartaalinflatie. De stijging van de consumptieprijzen op jaarbasis was opnieuw het hoogst in Frankrijk (voor het vijfde achtereenvolgende kwartaal) en bedroeg 4,2 %.

Wat alcoholische dranken aangaat, is de bijzondere situatie in België vermeldenswaardig, namelijk het enige land waar de inflatie voor bier negatief is. Dit was reeds het geval in het vorige kwartaal. Zelfs als men rekening houdt met de wijziging van de accijnzen (die dit jaar in Frankrijk en Nederland zijn veranderd), is de inflatie in de drie buurlanden positief. Terwijl de inflatie in België -1,7 % bedraagt, bedraagt ze voor alle buurlanden tezamen +1,9 %.

Na groenten en alcoholische dranken, droeg vlees het meest bij tot de toename van het inflatieverschil ten voordele van België. De inflatie was in België bijna drie keer lager dan gemiddeld in de buurlanden. Net als in het eerste kwartaal, is de kwartaalinflatie het hoogst in Nederland. De inflatie bedraagt er 5,2 %, tegenover gemiddeld 2,2 % voor de buurlanden. Dit toenemend inflatieverschil geldt voor alle categorieën van vlees. Dit kan deels worden verklaard door de verhoging van de btw in Nederland voor basisproducten in het begin van het jaar (van 6 % naar 9 %).

Tabel 8. Inflatie voor levensmiddelen en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2019

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2019 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Tabak	5,0	5,4	3,5	8,7	2,9	14,2	12,5
Groenten	4,6	7,6	9,4	5,7	8,3	7,4	9,2
Brood en granen	1,2	2,4	2,4	1,9	4,3	14,5	12,6
Vlees	0,8	2,2	1,7	2,0	5,2	19,5	15,9
Alcoholische dranken	0,3	1,7	1,0	3,0	0,3	8,9	11,1
<i>Wijnen</i>	1,6	1,1	0,0	2,3	1,0	5,2	5,0
<i>Gedistilleerde dranken</i>	-0,4	2,7	0,9	4,6	-1,6	0,8	2,9
<i>Bier</i>	-1,7	1,9	2,1	2,0	0,8	2,9	3,2
Melk, kaas en eieren	0,3	1,3	-0,5	2,8	4,1	9,4	10,5
Oliën en vetten	1,0	0,5	-4,6	5,6	4,9	1,6	1,8
Alcoholvrije dranken	0,0	0,8	-0,5	2,8	0,9	6,4	7,9
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	0,4	1,7	0,4	3,7	2,0	5,2	5,3
<i>Koffie, thee en cacao</i>	-1,7	-1,0	-2,3	1,0	-1,2	1,2	2,6
Suiker, jam, chocolade	-0,1	0,6	-0,8	1,5	2,8	5,2	5,6
Voeding n.e.g.	-0,3	1,4	0,8	1,0	3,6	3,0	3,4
Fruit	-1,2	-5,1	-8,2	-1,6	-4,6	5,5	6,2
Vis en zeevruchten	-2,8	3,3	3,2	3,3	3,2	4,4	3,2
Levensmiddelen	1,2	2,3	1,2	3,1	3,4	100,0	100,0
Levensmiddelen (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	0,8	1,8	1,2	2,6	0,9	100,0	100,0
Bewerkte levensmiddelen	1,6	2,6	1,7	3,5	3,9	79,9	80,4
<i>Bewerkte levensmiddelen (zonder alcohol en tabak)</i>	0,9	2,2	1,3	2,6	4,5	56,7	56,7
<i>Bewerkte levensmiddelen (bij ongewijzigde indirecte belastingen)</i>	1,6	2,6	1,7	3,5	3,9	79,9	80,4
Niet bewerkte levensmiddelen	-0,2	0,6	-0,8	1,7	1,4	20,1	19,6

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

IV Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten in het tweede kwartaal 2019

IV.1 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten in België

In het tweede kwartaal 2019 bedroeg de inflatie voor de productgroep niet-energetische industriële goederen (NEIG) en diensten gemiddeld 1,6 %, een lichte stijging ten overstaan van het voorgaande kwartaal (1,5 %). Zowel voor de NEIG (van gemiddeld 0,9 % in het eerste kwartaal naar 1,1 % in het tweede kwartaal 2019) als voor de diensten (van gemiddeld 1,8 % in het eerste kwartaal naar 2,0 % in het tweede kwartaal 2019) nam de inflatie toe.

4 producten en diensten hebben op individuele basis elk meer dan 0,10 procentpunt bijgedragen tot de inflatie van de NEIG en diensten in het tweede kwartaal 2019. Het gaat om: restaurants, cafés en gelijkaardige diensten (0,21 procentpunt, mede door het grote gewicht), accommodatie (0,12 procentpunt), diensten van ziekenhuizen (0,12 procentpunt) en de aankoop van voertuigen (0,11 procentpunt). Tezamen bedroeg de bijdrage van deze producten en diensten tot de inflatie van de NEIG en diensten 0,56 procentpunt.

De NEIG en diensten die op individuele basis het meest hebben bijgedragen tot de versnelling van de inflatie (met 0,17 procentpunt) in het tweede kwartaal 2019 zijn: accommodatie (van gemiddeld -4,1 % in het eerste kwartaal naar 10,2 % in het tweede kwartaal 2019 oftewel +0,18 procentpunt, vooral toe te schrijven aan vakantiecentra, campings, jeugdherbergen en hotels in iets mindere mate) en vervoersdiensten (van gemiddeld 1,5 % op jaarbasis in het eerste kwartaal naar 3,9 % in het tweede kwartaal 2019 oftewel +0,05 procentpunt, voornamelijk te wijten aan het personen-

vervoer per trein en door de lucht). Deze inflatieversnelling werd deels tenietgedaan door de vertraging van het prijsstijgingstempo voor pakketreizen (van gemiddeld 8,4 % in het eerste kwartaal naar 2,5 % in het tweede kwartaal 2019 oftewel -0,12 procentpunt).

Mede door het grote gewicht in de consumptiekorf (68,8 %) leverde de productgroep NEIG en diensten de grootste bijdrage tot het GICP in het tweede kwartaal 2019 (1,1 procentpunt op een totale inflatie van gemiddeld 1,7 %).

Binnen de NEIG en diensten zijn er een aantal producten en diensten waarvan de prijzen gereguleerd zijn. Gereguleerde prijzen zijn prijzen die rechtstreeks vastgelegd of sterk beïnvloed worden door de overheid of die door een regulerende overheid worden gecontroleerd. Dergelijke prijzen hebben een grote invloed op de inflatie van de NEIG en diensten. De inflatie voor de gereguleerde NEIG en diensten kwam in het tweede kwartaal 2019 uit op gemiddeld 1,8 %, een lichte toename ten overstaan van het voorgaande kwartaal (1,7 %). De gereguleerde NEIG en diensten hadden in het tweede kwartaal 2019 een bijdrage van 0,36 procentpunt tot de NEIG en diensteninflatie van 1,6 % (voornamelijk door diensten van ziekenhuizen, verzekeringen in verband met gezondheid, vervoersdiensten en sociale bescherming) en waren aldus verantwoordelijk voor 22,5 % van de totale NEIG en diensteninflatie. In vergelijking met het eerste kwartaal 2019 (23,3 %) nam het aandeel van de gereguleerde NEIG en diensten in de totale NEIG en diensteninflatie licht af (0,35 procentpunt bij een NEIG en diensteninflatie van gemiddeld 1,5 % in het eerste kwartaal 2019).

Tabel 9. Recent verloop van de consumptieprijsen voor niet-energetische industriële goederen en diensten

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2016	2017	2018	2018			2019		2019 – II			Bijdrage 2019T1 ¹	Bijdrage 2019T2 ¹	Ge- wicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun			
Restaurants en hotels	3,0	3,0	2,1	1,7	1,8	2,2	1,3	2,9	3,5	2,0	3,2	0,15	0,34	11,7
<i>Cateringdiensten</i>	3,1	2,5	2,0	2,0	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,1	2,0	0,21	0,21	10,4
<i>Accommodatie</i>	3,0	7,0	3,5	-0,4	2,9	3,5	-4,1	10,2	15,8	1,3	13,6	-0,05	0,12	1,3
Recreatie en cultuur	1,3	0,9	0,6	0,8	1,0	1,1	2,8	2,3	2,3	2,4	2,1	0,37	0,29	12,8
<i>Kranten, boeken en schrijfwaren</i>	2,6	2,1	3,7	3,1	3,8	5,0	4,7	5,3	5,3	5,4	5,4	0,09	0,10	1,8
<i>Pakketreizen</i>	1,2	0,4	2,0	2,4	3,1	4,6	8,4	2,5	2,6	2,8	2,2	0,19	0,07	2,0
<i>Culturele diensten</i>	2,3	2,7	-2,7	-0,9	-3,3	-3,2	2,9	2,7	3,1	3,2	2,0	0,06	0,06	2,1
<i>Overige artikelen voor recreatie, tuinen en huisdieren</i>	1,1	0,7	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	1,6	0,8	1,6	2,4	0,03	0,05	3,3
<i>Diensten voor recreatie en sport</i>	2,4	1,9	3,0	3,5	3,2	2,6	2,6	2,2	2,2	2,2	2,2	0,04	0,03	1,5
<i>Grote duurzame goederen voor recreatie buitenshuis</i>	2,9	1,2	0,4	1,1	0,6	-0,6	-0,4	-0,3	-0,6	-0,2	0,0	0,00	0,00	0,2
<i>Audio, video, foto, film en gegevenverwerken-de apparatuur</i>	-1,8	-2,1	-2,2	-3,1	-0,8	-2,3	-1,7	-0,8	0,1	-1,2	-1,3	-0,03	-0,02	1,9
Vervoer exclusief energie	2,2	1,5	1,7	1,5	1,9	2,0	1,9	2,3	2,5	2,1	2,1	0,25	0,29	12,9
<i>Aankoop van voertuigen</i>	3,4	1,5	1,6	1,4	1,5	2,0	2,0	1,8	1,7	1,8	1,8	0,12	0,11	6,1
<i>Onderhoud van privé-voertuigen</i>	1,4	1,8	1,7	1,6	1,6	2,0	2,2	2,7	2,6	2,6	2,8	0,08	0,10	3,6
<i>Vervoersdiensten</i>	1,5	0,6	2,2	1,2	3,2	2,6	1,5	3,9	5,5	2,9	3,2	0,03	0,07	2,1
<i>Overige diensten in verband met privé-voertuigen</i>	1,4	0,8	3,1	3,6	4,9	3,6	4,1	3,4	4,5	2,8	3,1	0,02	0,02	0,4
<i>Onderdelen van privé-voertuigen</i>	-0,3	2,8	1,2	1,5	0,9	-0,1	-0,3	-0,1	0,0	-0,2	0,0	0,00	0,00	0,7
<i>Smeermiddelen</i>	1,8	1,0	0,9	0,6	0,9	1,7	1,7	0,9	1,1	1,0	0,7	0,00	-0,01	0,0
Diverse goederen en diensten	1,7	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5	2,0	2,1	2,1	2,2	2,1	0,25	0,26	12,2
<i>Verzekeringen</i>	1,7	2,3	1,7	1,8	1,5	1,4	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	0,10	0,10	3,5
<i>Persoonlijke verzorging</i>	0,5	0,8	1,1	1,1	1,2	1,3	1,8	1,8	1,9	2,1	1,4	0,07	0,07	4,0
<i>Sociale bescherming</i>	3,0	2,2	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2	0,06	0,06	2,9
<i>Artikelen voor persoonlijk gebruik n.e.g.</i>	2,6	2,3	0,9	0,8	0,7	1,2	1,5	2,1	2,0	2,1	2,3	0,01	0,02	0,8
<i>Overige diensten n.e.g.</i>	0,6	1,0	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,0	1,0	1,0	1,1	0,01	0,01	0,9
<i>Financiële diensten n.e.g.</i>	2,5	2,0	2,9	2,9	2,9	2,9	0,0	2,2	2,2	2,2	2,2	0,00	0,00	0,1
Huisvesting exclusief energie	1,1	1,6	1,3	1,4	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,3	1,2	0,16	0,18	14,6
<i>Werkelijke woninghuur</i>	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0	0,09	0,09	9,1
<i>Onderhoud en reparatie van de woning</i>	0,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,8	1,4	2,2	2,2	2,2	2,1	0,03	0,05	2,4
<i>Watervoorziening en diverse diensten in verband met de woning</i>	1,9	2,9	1,6	1,9	1,1	1,2	1,1	1,3	1,1	1,3	1,3	0,03	0,04	3,0
Gezondheid	0,6	1,8	1,8	1,7	1,6	1,5	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	0,12	0,13	11,9
<i>Diensten van ziekenhuizen</i>	1,2	2,0	2,1	2,1	2,1	1,7	1,7	1,9	1,8	1,9	1,9	0,11	0,12	6,4
<i>Extramurale gezondheidszorg</i>	0,0	2,1	2,9	2,9	3,0	3,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,01	0,01	2,3
<i>Medische producten en toestellen</i>	-0,1	1,2	0,6	0,2	-0,2	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1	0,00	0,00	3,1
Stoffering, huishoudelijke apparaten en dagelijks onderhoud van de woning	0,9	0,4	0,7	0,7	0,6	0,9	0,7	0,7	0,9	0,8	0,6	0,08	0,08	10,8
<i>Meubelen en stoffering, vloerbe-dekking</i>	0,8	0,9	1,3	1,3	1,4	1,1	1,0	1,2	1,1	1,2	1,5	0,04	0,05	3,6
<i>Goederen en diensten voor het dagelijks onderhoud van de woning</i>	1,4	0,3	0,9	1,1	0,9	1,2	0,8	0,5	1,0	0,6	0,0	0,02	0,02	3,1
<i>Huishoudtextiel</i>	1,4	0,8	0,3	0,7	-1,0	0,7	0,2	0,9	0,9	0,9	0,8	0,00	0,01	0,9
<i>Glas, servies en huishoudelijke artikelen</i>	1,6	1,3	1,0	0,9	0,8	1,2	1,0	1,0	1,2	0,9	0,7	0,01	0,01	0,8
<i>Gereedschappen voor huis en tuin</i>	0,7	-0,1	-0,2	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1	0,5	0,6	0,4	0,4	0,00	0,00	0,9
<i>Huishoudelijke apparaten</i>	-0,5	-0,8	-0,4	-0,9	-0,5	0,6	0,6	-0,1	0,1	0,1	-0,6	0,01	0,00	1,4
Kleding en schoenen	0,8	0,5	0,4	0,7	-0,1	0,6	0,6	0,3	0,4	0,2	0,4	0,05	0,03	7,7
<i>Kleding en kledingstoffen</i>	0,8	0,4	0,3	0,6	-0,4	0,4	0,5	0,3	0,3	0,2	0,4	0,03	0,02	6,6
<i>Schoenen</i>	0,9	1,2	0,8	1,0	1,3	1,2	0,9	0,3	0,4	0,1	0,3	0,02	0,00	1,2
Communicatie	4,2	2,0	0,3	-0,3	0,5	0,7	0,4	0,2	0,3	0,2	0,1	0,02	0,01	4,8
<i>Post- en pakketdiensten</i>	2,8	0,0	11,3	13,5	13,5	13,5	22,2	12,5	12,5	12,5	12,5	0,03	0,02	0,1
<i>Telefoonapparatuur</i>	-4,3	-3,1	-4,0	-5,5	-4,5	-4,0	-3,6	-0,6	0,5	-0,7	-1,5	-0,01	0,00	0,2
<i>Telefoon- en internetdiensten</i>	4,6	2,3	0,1	-0,5	0,4	0,6	-0,1	-0,1	0,0	-0,2	-0,2	0,00	-0,01	4,5
Onderwijs	20,2	0,4	1,6	1,7	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	0,01	0,01	0,7
NEIG en diensten	1,8	1,5	1,3	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,5	1,6	1,46	1,63	100,0
<i>Diensten</i>	2,2	1,9	1,6	1,5	1,6	1,6	1,8	2,0	2,2	1,8	2,0	1,09	1,21	61,2
<i>NEIG</i>	1,0	0,8	0,8	0,7	0,8	1,0	0,9	1,1	1,1	1,1	1,0	0,37	0,41	38,8

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep (in procentpunt), ² p.m. gewicht in de groep in 2019 (in %).

In cursief: gereguleerde diensten in België.

De productgroep NEIG en diensten wordt onderverdeeld in tien hoofdgroepen die op hun beurt bestaan uit een aantal categorieën. De analyse van deze hoofdgroepen en categorieën wordt beperkt tot deze waarvan de bijdrage tot de inflatie het grootst of het meest gewijzigd is en/of waarvan de inflatieniveaus het meest uitgesproken of het meest gewijzigd zijn.

De grootste bijdrage tot de inflatie voor de NEIG en diensten in het tweede kwartaal 2019 werd geleverd door de restaurants en hotels (0,34 procentpunt). Restaurants en hotels zorgden eveneens voor de grootste bijdrage (0,18 procentpunt) tot de versnelling van de inflatie voor de NEIG en diensten. De inflatie voor deze hoofdgroep kwam in de beschouwde periode uit op gemiddeld 2,9 %, een gevoelige stijging ten opzichte van het eerste kwartaal (1,3 %). Binnen de restaurants en hotels leverden de restaurants, cafés en gelijkaardige diensten, dewelke het grootste gewicht hebben binnen de restaurants en hotels, de grootste bijdrage (0,21 procentpunt) tot de inflatie van de NEIG en diensten. De inflatie voor deze categorie bleef echter in het tweede kwartaal 2019, in vergelijking met het voorgaande kwartaal, onveranderd op gemiddeld 2,0 %. Accommodatie daarentegen werd in het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 10,2 % duurder⁶⁴ terwijl er in het eerste kwartaal nog sprake was van een prijsdaling op jaarbasis (-4,1 %). Zowel voor vakantiecentra, campings, jeugdherbergen en hotels (in iets mindere mate) nam de inflatie toe. Accommodatie is dan ook volledig verantwoordelijk voor de versnelling van de inflatie van de restaurants en hotels (0,18 procentpunt).

In het tweede kwartaal 2019 daalde de inflatie voor recreatie en cultuur naar gemiddeld 2,3 % (2,8 % in het eerste kwartaal 2019) waardoor de bijdrage van deze hoofdgroep tot de inflatie voor de NEIG en diensten terugviel tot 0,29 procentpunt. Pakketreizen namen minder sterk in prijs toe in het tweede kwartaal 2019 ten opzichte van het eerste kwartaal 2019 (+2,5 % ten opzichte van +8,4 %) waardoor de bijdrage tot de inflatie voor de NEIG en diensten terugviel naar 0,07 procentpunt (0,19 procentpunt in het eerste kwartaal). Pakketreizen zijn dan ook verantwoordelijk voor de daling van de bijdrage van recreatie en cultuur tot de inflatie voor de NEIG en diensten. Voor boeken, kranten en tijdschriften diende de consument in het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 5,3 % meer te betalen (4,7 % in het eerste kwartaal 2019). Kranten waren in het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 16,0 % duurder dan een jaar voordien. Ook in 2016, 2017 en 2018 was de inflatie voor kranten hoog en kwam deze telkens boven 5 % uit⁶⁵.

Vervoer exclusief energie heeft in het tweede kwartaal 2019 0,29 procentpunt bijgedragen tot de inflatie voor de NEIG en diensten. De inflatie voor deze hoofdgroep kwam in het beschouwde kwartaal uit op gemiddeld 2,3 % wat een versnelling is van het prijsstijgingstempo in vergelijking met het eerste kwartaal 2019 (1,9 %). Binnen vervoer exclusief energie leverde de categorie aankoop van voertuigen in het tweede kwartaal 2019 de grootste bijdrage tot de inflatie voor deze hoofdgroep (0,11 procentpunt) alhoewel de prijsstijging op jaarbasis gedaald is (van gemiddeld 2,0 % in het eerste kwartaal naar 1,8 % in het tweede kwartaal 2019). Onderhoud van privé-voertuigen (bijdrage tot de inflatie van 0,10 procentpunt) werd op jaarbasis gemiddeld 2,7 % duurder in het tweede kwartaal 2019 ten opzichte van 2,2 % in het voorgaande kwartaal. De prijzen voor vervoersdiensten stegen van gemiddeld 1,5 % in het eerste kwartaal 2019 naar 3,9 % in het tweede kwartaal 2019⁶⁶ en leverden de grootste bijdrage (0,05 procentpunt) tot de versnelling van de

⁶⁴ In mei 2019 was de inflatie voor accommodatie beperkt tot 1,3 %. Mei 2019 telde minder wettelijke feestdagen/brugdagen dan mei 2018 waardoor de prijsstijging voor accommodatie al bij al beperkt bleef.

⁶⁵ In 2018 heeft de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) een studie gepubliceerd waarin onder andere wordt aangetoond dat de omzet van kranten en ook tijdschriften onder druk is komen te staan onder andere door de digitale transformatie. Volgens deze studie is voornamelijk de losse verkoop van kranten de afgelopen jaren sterk achteruit gegaan, terwijl de verkoop van digitale abonnementen deze daling niet heeft kunnen compenseren. Deze daling van verkoop heeft uiteraard geleid tot een daling van de omzet. Ook de toegenomen inkomsten uit digitale reclame voor kranten kunnen het verlies van reclame-inkomsten uit papieren kranten niet compenseren. Zie: <https://www.ccecrb.fgov.be/p/nl/603/concessies-voor-de-dienst-van-algemeen-economisch-belang-daeb-en-mogelijke-toekomstige-oplossingen-voor-de-daeb>.

⁶⁶ In april 2019 bedroeg de inflatie voor vervoersdiensten 5,5 %. Vooral de prijzen voor het personenvervoer door de lucht (internationale vluchten) namen die maand toe (+13,5 %).

inflatie voor deze hoofdgroep. Vooral voor het personenvervoer per spoor (5,3 %)⁶⁷ en voor het personenvervoer door de lucht (7,0 %) nam de inflatie in het tweede kwartaal 2019 toe.

De diverse goederen en diensten droegen 0,26 procentpunt bij tot de inflatie voor de NEIG en diensten. De inflatie voor deze hoofdgroep steeg lichtjes tot 2,1 % in het tweede kwartaal 2019 (2,0 % in het eerste kwartaal 2019). Binnen de diverse goederen en diensten waren de verzekeringen in het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 2,8 % duurder (ten opzichte van gemiddeld 2,7 % in het voorgaande kwartaal) en droegen 0,10 procentpunt bij tot de inflatie van de NEIG en diensten. Vooral voor verzekeringen betreffende de woning (inflatie van gemiddeld 4,9 %), verzekeringen betreffende reizen (5,9 %) en voor verzekeringen i.v.m. de gezondheid (6,1 %) was er een sterke inflatie in het tweede kwartaal 2019. Met betrekking tot de woningverzekering worden de premies voor de brandverzekering geïndexeerd aan de hand van de ABEX-index⁶⁸. Deze index wordt jaarlijks in mei en november aangepast. In mei 2019 is deze met 1,2 % verhoogd (van 809 naar 819), in november 2018 met 2,5 % (van 789 naar 809) en in mei 2018 met 1,8 % (van 775 naar 789). Met betrekking tot de verzekeringen i.v.m. de gezondheid hebben verschillende mutualiteiten de regionale tariefverschillen, die historisch gegroeid zijn, geharmoniseerd in januari 2019. Onder andere deze harmonisatie heeft gemiddeld gezien geleid tot een verhoging van de tarieven voor mutualiteiten in verschillende regio's.

Voor communicatie, met een zeer beperkte bijdrage tot de inflatie voor de NEIG en diensten van 0,01 procentpunt, diende de consument in het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 0,2 % meer te betalen (0,4 % in het eerste kwartaal). Postdiensten werden in het tweede kwartaal 2019 flink duurder (12,5 % gemiddeld) alhoewel het prijsstijgingstempo afnam vergeleken met het eerste kwartaal 2019 (22,1 %)⁶⁹. Op 1 januari 2019 heeft Bpost opnieuw de tarieven voor de postzegel verhoogd. De prior-zegel werd opnieuw ingevoerd en kost vanaf januari 1,00 euro bij enkelvoudige verkoop. De non-prior-zegel is opgetrokken van 0,87 euro naar 0,95 euro bij enkelvoudige verkoop. Bij aankoop van 10 stuks kost de non-prior zegel 0,92 euro per stuk en de prior-zegel 0,97 euro per stuk. De inflatie voor telefoon- en internetdiensten⁷⁰ bleef in het tweede kwartaal 2019, in vergelijking met het eerste kwartaal 2019, ongewijzigd (-0,1 %). De prijzen voor bundels, dewelke goed zijn voor tweederde van het gewicht van telefoon- en internetdiensten, zijn gemiddeld op jaarbasis onveranderd gebleven (0,0 % in het eerste en tweede kwartaal 2019).

⁶⁷ De NMBS heeft haar tarieven voor het spoor verhoogd op 1/2/2019.

⁶⁸ De Abex-index geeft de evolutie weer van de kostprijs voor de bouw van gebouwen en privéwoningen.

⁶⁹ In 2018 voerde BPost een aantal tariefaanpassingen door in maart terwijl deze in 2019 in januari plaatsvonden.

⁷⁰ Om de concurrentie op de markten voor breedbandinternet en omroep te versterken te versterken, hebben het BIPT, de Conseil Supérieur de l'Audiovisuel, de Medienrat en de Vlaamse Regulator voor de Media begin juli 2019 een aantal ontwerpbesluiten gepubliceerd die nieuwe maandelijkse wholesaletarieven voorstellen voor de toegang tot de netwerken van de kabeloperatoren Telenet, Brutélé en Nethys. Deze ontwerpbesluiten hebben tot doel er voor te zorgen dat alternatieve operatoren een billijk tarief betalen voor het gebruik van de netwerken. De belanghebbenden krijgen tot 6 september 2019 de tijd om hun opmerkingen over deze ontwerpbesluiten mee te delen. De tarieven die in de ontwerpbesluiten zijn voorgesteld, kunnen worden aangepast na de opmerkingen van de belanghebbende partijen. De tarieven die uiteindelijk opgelegd zullen worden, zullen tegen eind 2019 worden vastgesteld. Voor de glasvezelmarkt (met onder meer Proximus als operator) zou het BIPT in september van dit jaar gelijkaardige ontwerpbesluiten publiceren. Deze initiatieven van het BIPT en de mediaregulators moet er tevens voor zorgen dat de mobiliteit van de Belgische gebruikers op de telecommunicatiemarkt toeneemt. Uit het statistisch jaarverslag 2018 van de elektronische communicatiesector van het BIPT blijkt namelijk dat de mobiliteit van de Belgische gebruikers van stand alone diensten op de telecommunicatiemarkt in 2018 is gedaald van 16,8 % naar 13,2 % van het klantenbestand. Op de bundelmarkt werd een lichte toename van het churnpercentage van 2-play waargenomen (van 16,4 % naar 17,8 %). Naarmate er meer producten deel uitmaken van de bundel, daalt de mobiliteit naar 9,5 % voor de 3-play huishoudens en verder naar 2,6 % voor de 4-play huishoudens.

Focus 1: De evolutie van de dossierkosten voor hypothecaire kredieten, overbruggingskredieten zonder hypotheekstelling en interne herfinancieringen van hypothecaire kredieten

De FOD Economie heeft, op vraag van de minister van Economie, een analyse gemaakt met betrekking tot de evolutie van dossierkosten, aangerekend door kredietinstellingen voor hypothecaire woonkredieten, niet-hypothecaire overbruggingskredieten en interne herfinancieringen en dit voor de periode 2014-2018/9.

Tabel 10. Maximale dossierkosten vanaf 1 april 2017

(In euro of in %)

Hypothecaire kredieten met onroerende bestemming	500
Overbruggingskredieten zonder hypotheekstelling	300
Interne herfinancieringen van hypothecaire kredieten met onroerende bestemming	50 % (250)

Bron: Belgisch Staatsblad (KB van 24 februari 2017).

De dossierkosten voor dergelijke kredieten zijn vastgelegd in het KB van 24 februari 2017 en bedragen maximaal 500 euro voor hypothecaire kredieten met onroerende bestemming, 300 euro voor overbruggingskredieten zonder hypotheekstelling en 50 % (oftewel 250 euro maximaal) van de dossierkosten die, op het ogenblik dat de herfinanciering wordt aangegaan, worden aangerekend voor hypothecaire kredieten met een onroerende bestemming. Dit KB is in werking getreden op 1 april 2017. De bedoeling van de analyse is dus om na te gaan in welke mate deze kosten geëvolueerd zijn na de inwerkingtreding van het KB.

De analyse van de FOD Economie is gebaseerd op gegevens verkregen van de Belgische federatie van de financiële sector (Febelfin) en verzameld, voor de periode 2014-2018/9, via een rondvraag bij de 7 grootste kredietgevers in België op het vlak van hypothecaire krediet. Deze kredietgevers vertegenwoordigen aanvang 2019 tezamen meer dan 80 % van het aanbod van hypothecaire kredieten.

Het onderzoek heeft geleid tot de volgende bevindingen:

Tabel 11. Evolutie van de gemiddelde dossierkosten

(In euro⁷¹ of in aantal*)

	2014	2015	2016	2017	2018**
Hypothecaire kredieten	320	320	375	439	479
Minimum	250 (1)	250 (1)	350 (4)	350 (1)	400 (1)
Maximum	350 (3)	350 (3)	500 (2)	500 (4)	500 (5)
Mediaan	330	330	350	500	500
Niet-hypothecaire overbruggingskredieten	337	337	384	316	292
Minimum	250 (1)	250 (1)	300 (1)	250 (1)	250 (1)
Maximum	480 (1)	480 (1)	500 (1)	300 (5)	300 (5)
Mediaan	325	325	400	300	300
Interne hypothecaire herfinancieringen	320	320	370	287	246
Minimum	250 (1)	250 (1)	350 (4)	175 (1)	200 (1)
Maximum	350 (3)	350 (3)	700 (1)	475 (1)	250 (5)
Mediaan	330	330	350	250	250

Bron: Febelfin, eigen berekeningen. Opmerkingen: *Het cijfer tussen haakjes staat voor het aantal kredietgevers dat op het einde van het jaar het minimum- of het maximumbedrag van dossierkost toepaste; **Situatie in 2018 en tot 1/3/2019.

1. Hypothecaire kredieten met onroerende bestemming

Vanaf 1 april 2017 mag de dossierkost voor hypothecaire kredieten met onroerende bestemming maximaal 500 euro bedragen. 5 van de 7 kredietgevers pasten in 2018 het maximumtarief ook effectief toe, 2 kredietgevers hanteerden een lager tarief (namelijk 400 en 475 euro). Tussen 2014 en 2018 nam de gemiddelde dossierkost continu toe: van

⁷¹ De bedragen zoals weergegeven in tabel 11 zijn rekenkundige gemiddelden van de dossierkosten van toepassing voor de verschillende vormen van krediet bij de 7 bevraagde kredietgevers. Indien een kredietgever doorheen een jaar verschillende tarieven van dossierkosten hanteerde, werden deze tarieven voor dat jaar gewogen tot een gemiddeld tarief op basis van het aantal dagen dat het tarief van toepassing was. De bedragen met betrekking tot minimum, maximum en mediaan weerspiegelen de reële dossierkost die één (of meerdere) kredietgever(s) op het einde van elk jaar hanteerde(n) voor de verschillende vormen van krediet.

320 euro in 2014 naar 479 euro in 2018 (+49,7 %). Zowel vóór als vanaf 2017 nam de gemiddelde dossierkost toe. Vanaf 2017, dus na de inwerkingtreding van het KB, hebben 5 van de 7 kredietgevers de dossierkosten verhoogd, waarvan 5 tot het maximumtarief.

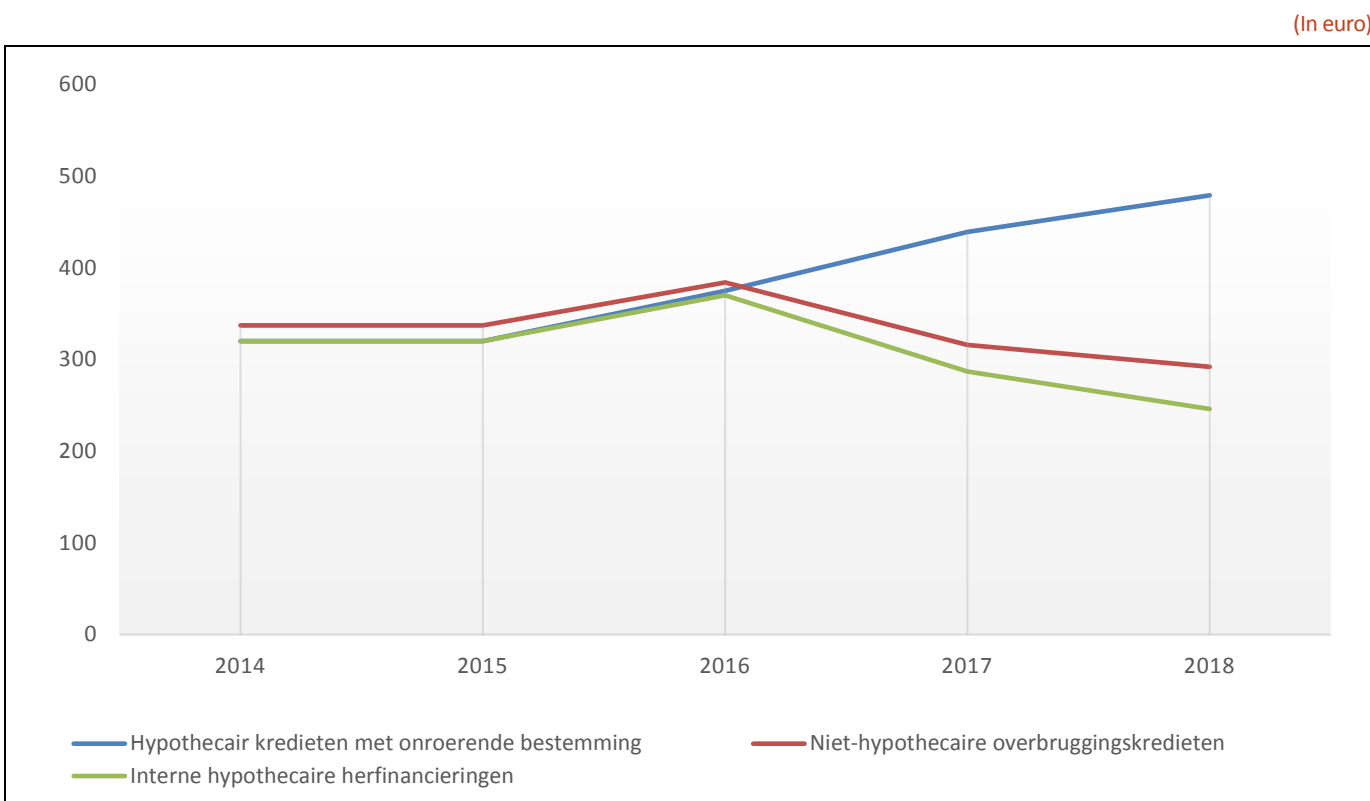
2. Overbruggingskredieten zonder hypotheekstelling

Vanaf 1 april 2017 mag de dossierkost voor overbruggingskredieten zonder hypotheekstelling maximaal 300 euro bedragen. Van de oorspronkelijk 7 bevraagde kredietgevers was er 1 niet actief voor deze vorm van krediet. 5 van deze 6 kredietgevers pasten in 2018 het maximumtarief ook effectief toe terwijl 1 kredietgever een lager tarief hanteerde (250 euro). Tussen 2014 en 2018 nam de gemiddelde dossierkost af: van 337 euro in 2014 naar 292 euro in 2018 (-13,4 %). Vóór 2017 steeg de gemiddelde dossierkost terwijl deze vanaf 2017 daalde. 5 van de 6 kredietgevers verlaagden hun dossierkosten in 2017. Het plafond dat vastgelegd werd in het KB heeft dus geleid tot een daling van de tarieven.

3. Interne herfinancieringen van hypothecaire kredieten

Vanaf 1 april 2017 mag de dossierkost voor interne herfinancieringen van hypothecaire kredieten met een onroerende bestemming maximaal 50 % (oftewel 250 euro maximaal) bedragen van de dossierkosten die, op het ogenblik dat de herfinanciering wordt aangegaan, worden aangerekend voor hypothecaire kredieten met een onroerende bestemming. 5 van de 7 kredietgevers pasten het maximumtarief ook effectief toe terwijl 2 kredietgevers een lager tarief hanteerden (namelijk 200 en 235 euro). Tussen 2014 en 2018 nam de gemiddelde dossierkost af: van 320 euro in 2014 naar 246 euro in 2018 (-23,2 %). Vóór 2017 steeg de gemiddelde dossierkost terwijl deze vanaf 2017 daalde als gevolg van het wettelijke plafond. In 2017 verlaagden 6 van de 7 bevraagde kredietgevers hun dossierkosten waarvan 4 tot het wettelijk maximum en 2 tot zelfs beneden dit maximum.

Grafiek 12. Evolutie van de gemiddelde dossierkosten

Bron: Febelfin, eigen berekeningen.

4. Conclusie

Voor hypothecaire kredieten hebben de 7 bevraagde kredietgevers in de periode 2014-2018 hun tarieven stelselmatig verhoogd waarbij 5 van de 7 kredietgevers in 2018 het maximale tarief van 500 euro hanteerden en 2 een lager tarief.

Voor niet-hypothecaire overbruggingskredieten en interne hypothecaire herfinancieringen stegen de gemiddelde dossierkosten tussen 2014 en 2016 om tussen 2016 en 2018 te dalen. 5 van de 6 bevraagde kredietgevers voor niet-hypothecaire overbruggingskredieten verlaagden hun dossierkosten vanaf 2017 tot het wettelijk maximum. Voor interne hypothecaire herfinancieringen lieten 6 van de 7 bevraagde kredietgevers vanaf 2017 hun dossierkosten dalen tot het wettelijk maximum of zelfs onder dit maximum.

De invoering van maximumtarieven voor dossierkosten, conform het KB van 24 februari 2017, heeft vanaf 2017 een neerwaartse invloed gehad op de dossierkosten voor niet-hypothecaire overbruggingskredieten en interne hypothecaire herfinancieringen bij de bevraagde kredietgevers. Voor hypothecaire kredieten met onroerende bestemming wordt vastgesteld dat de dossierkosten sinds 2017 verder zijn toegenomen.

IV.2 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten in de voornaamste buurlanden

De inflatie voor de niet-energetische industriële goederen (NEIG) en diensten in de buurlanden bleef in het tweede kwartaal 2019 stabiel en kwam uit op gemiddeld 1,1 %. In Nederland en Duitsland steeg de inflatie naar respectievelijk 1,7 % en 1,5 % (tegenover 1,4 % in beide landen in het eerste kwartaal 2019) terwijl deze in Frankrijk stabiel bleef op 0,5 %.⁷² In de buurlanden droeg de inflatie voor de NEIG en diensten in het tweede kwartaal 2019 iets meer dan de helft (oftewel 0,82 procentpunt) bij tot de totale inflatie van gemiddeld 1,6 % in de buurlanden. In België, ter vergelijking, droeg de inflatie voor de NEIG en diensten ongeveer twee derde (oftewel 1,11 procentpunt) bij tot de totale inflatie van 1,7 % in het tweede kwartaal 2019.

De NEIG en diensten droegen 0,30 procentpunt bij tot het verschil in totale inflatie met de buurlanden ten nadele van België (0,22 procentpunt in het vorige kwartaal).

Terwijl de inflatie voor de diensten lichtjes toenam in de buurlanden, daalde de inflatie voor de NEIG in de buurlanden in het tweede kwartaal 2019. De diensteninflatie nam toe tot gemiddeld 1,5 % (1,4 % in het eerste kwartaal). In Nederland en Frankrijk steeg de inflatie naar respectievelijk 3,0 % en 1,0 % (respectievelijk 1,8 % en 0,9 % in het vorige kwartaal) terwijl deze in Duitsland stabiel bleef op 1,6 %. Ter herinnering: in België is de diensteninflatie versneld tot 2,0 % (1,8 % in het eerste kwartaal). In het tweede kwartaal 2019 hebben de diensten 0,16 procentpunt bijgedragen tot het verschil in totale inflatie met de buurlanden ten nadele van België.

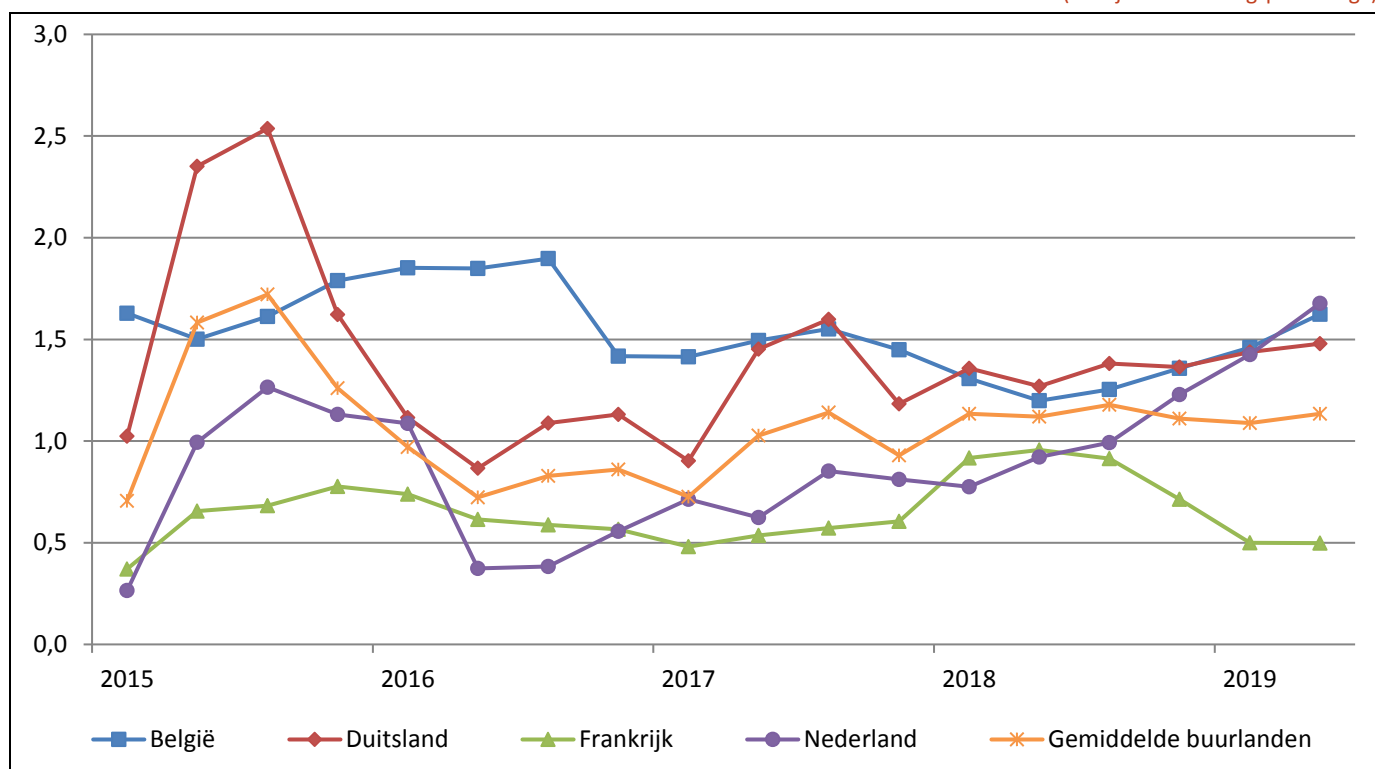
De inflatie van de NEIG in de buurlanden nam lichtjes af: van 0,6 % in het eerste kwartaal naar 0,5 % in het tweede kwartaal 2019. De versnelling van de inflatie in Duitsland (van 1,1 % in het eerste kwartaal naar 1,3 % in het tweede kwartaal 2019) werd gecompenseerd door een daling van de inflatie in Frankrijk en Nederland (van respectievelijk -0,2 % en 0,9 % in het eerste kwartaal naar -0,3 % in beide landen in het tweede kwartaal 2019). Ter herinnering: in België is het prijsstijgingstempo voor de NEIG gestegen tot 1,1 % (0,9 % in het eerste kwartaal). In het tweede kwartaal 2019 hebben de NEIG 0,14 procentpunt bijgedragen tot het verschil in totale inflatie met de buurlanden ten nadele van België⁷³.

⁷² Bij het GICP met constante belastingvoet zou de inflatie voor de niet-energetische industriële goederen en diensten in het tweede kwartaal 2019 in België, Duitsland en Frankrijk identiek geweest zijn aan de reële inflatie. In Nederland zou de niet-energetische industriële goederen en diensteninflatie bij constante belastingvoet uitgekomen zijn op 0,9 % (tegenover 1,7 % nu). Op 1 januari 2019 werd in Nederland het verlaagde belastingtarief opgetrokken van 6 % naar 9 %.

⁷³ In bijlage 3 zijn de grafieken opgenomen betreffende de kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor enerzijds de diensten in België en de voornaamste buurlanden en anderzijds de niet-energetische industriële goederen in België en de voornaamste buurlanden.

Grafiek 13. Kwartaaletevolutie van de consumptieprijzen voor niet-energetische industriële goederen en diensten in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Voor de NEIG en diensten is het inflatieverschil tussen België en de buurlanden in het tweede kwartaal 2019 opgelopen tot 0,49 procentpunt ten nadele van België (0,37 procentpunt in het vorige kwartaal). Recreatie en cultuur (met 0,19 procentpunt) heeft de grootste bijdrage geleverd tot dit inflatieverschil ten nadele van België. In België kwam het prijsstijgingstempo voor deze hoofdgroep uit op 2,3 % tegenover gemiddeld 0,8 % in de buurlanden (1,9 % in Nederland, 0,8 % in Duitsland en 0,5 % in Frankrijk). Binnen deze hoofdgroep stegen vooral de prijzen van kranten sneller in België (+16,0 %) dan in Nederland (+5,7 %), Duitsland (+5,3 %) en Frankrijk (+3,9 %). Daarnaast leverden ook communicatie (met 0,12 procentpunt en met telefoon- en internetdiensten als categorie met het grootste gewicht) en diensten van ziekenhuizen (met 0,10 procentpunt) een belangrijke bijdrage tot dit inflatieverschil ten nadele van België. De inflatie voor telefoon- en internetdiensten kwam in het tweede kwartaal 2019 in België uit op -0,1 % tegenover -1,5 % gemiddeld in de buurlanden. In Frankrijk kwam de inflatie voor deze categorie uit op -3,1 % (door de prijsdaling voor internetdiensten en bundels) en in Nederland op -2,5 % (door de prijsdaling op jaarbasis voor gesprekken met een mobiel toestel). In Duitsland diende de consument voor deze diensten in het tweede kwartaal 2019 gemiddeld 0,6 % minder te betalen dan in dezelfde periode een jaar voordien. De inflatie voor diensten van ziekenhuizen kwam in België in het tweede kwartaal 2019 uit op 1,9 % tegenover 2,2 % gemiddeld in de buurlanden. In België heeft deze categorie echter een significant groter gewicht dan in de buurlanden⁷⁴.

De grootste bijdrage tot het inflatieverschil met de buurlanden voor de NEIG en diensten ten voordele van België werd geleverd door huisvesting exclusief energie (-0,06 procentpunt). Zowel in België als gemiddeld in de buurlanden kwam de inflatie voor deze hoofdgroep uit op 1,3 weliswaar met een kleiner gewicht in België dan in de buurlanden. In Nederland bedroeg de inflatie voor deze hoofdgroep 2,3 %, in Duitsland 1,6 % en in Frankrijk 0,4 %.

⁷⁴ In Nederland heeft deze categorie geen gewicht omdat sinds januari 2006 een nieuwe zorgwet van kracht is waarbij elke ingezetene in Nederland verplicht is een basiszorgverzekering te nemen. Deze dekt onder andere de kosten voor een ziekenhuis, waardoor de verzekerde geen eigen bijdrage dient te betalen. Het gewicht van deze categorie in 2019 komt uit op 4,4 ‰ in België, tegenover 0,76 ‰ in Duitsland en 0,19 ‰ in Frankrijk.

Tabel 12. Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en diensten en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2019

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht in 2019 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Restaurants en hotels	2,9	2,6	2,9	1,7	5,1	11,7	10,0
Cateringdiensten	2,0	2,3	2,7	1,4	4,6	10,4	7,8
Accommodatie	10,2	3,7	3,9	2,6	4,2	1,3	2,2
Recreatie en cultuur	2,3	0,8	0,8	0,5	1,9	12,8	14,2
Kranten, boeken en schrijfwaren	5,3	3,4	3,9	2,8	2,7	1,8	2,2
Pakketreizen ⁷⁵	2,5	2,1	2,2	-1,5	2,6	2,0	2,3
Culturele diensten	2,7	1,4	1,0	2,3	2,0	2,1	2,2
Overige artikelen voor recreatie, tuinen en huisdieren	1,6	1,2	1,9	-0,4	3,2	3,3	3,5
Diensten voor recreatie en sport	2,2	2,1	0,4	2,7	4,8	1,5	1,6
Grote duurzame goederen voor recreatie buitenshuis	-0,3	0,6	0,5	0,8	-2,0	0,2	0,6
Audio, video, foto, film en gegevensverwerkende apparatuur	-0,8	-3,2	-2,7	-3,4	-4,3	1,9	2,0
Vervoer	2,3	1,8	2,5	1,3	3,2	12,9	16,3
Aankoop van voertuigen	1,8	1,8	2,6	1,0	0,7	6,1	5,9
Onderhoud van privé-voertuigen	2,7	3,5	4,5	2,8	4,1	3,6	3,4
Vervoersdiensten	3,9	1,7	2,1	0,1	6,2	2,1	3,9
Overige diensten in verband met privé-voertuigen	3,4	1,4	1,7	1,0	1,8	0,4	2,1
Onderdelen van privé-voertuigen	-0,1	0,5	0,2	1,4	-0,9	0,7	0,9
Smeermiddelen	0,9	-0,3	3,6	-1,5	0,0	0,0	0,1
Diverse goederen en diensten	2,1	1,5	2,1	0,9	1,3	12,2	13,9
Verzekeringen	2,8	1,3	0,9	1,1	4,8	3,5	4,0
Persoonlijke verzorging	1,8	1,0	1,3	0,4	2,3	4,0	4,0
Sociale bescherming	2,1	2,5	5,0	2,0	-9,0	2,9	2,8
Artikelen voor persoonlijk gebruik n.e.g.	2,1	0,5	2,1	-0,2	-2,1	0,8	1,2
Overige diensten n.e.g.	1,0	1,9	1,9	1,3	3,9	0,9	1,4
Financiële diensten n.e.g.	2,2	2,3	3,7	0,1	3,5	0,1	0,6
Huisvesting	1,3	1,3	1,6	0,4	2,3	14,6	18,6
Werkelijke woninghuur	1,0	1,1	1,5	0,1	2,3	9,1	12,6
Onderhoud en reparatie van de woning	2,2	2,5	3,5	2,0	-1,1	2,4	2,1
Watervoorziening en diverse diensten in verband met de woning	1,3	1,3	1,4	0,3	3,7	3,0	3,9
Gezondheid	1,1	0,6	1,2	-0,7	2,6	11,9	6,4
Diensten van ziekenhuizen	1,9	2,2	2,5	0,4	0,0	6,4	0,7
Extramurale gezondheidszorg	0,5	0,7	0,9	0,0	2,5	2,3	3,1
Medische producten en toestellen	-0,1	0,1	1,0	-1,8	2,7	3,1	2,7
Stoffering, huishoudelijke apparaten en dagelijks onderhoud van de woning	0,7	0,6	0,8	0,1	1,1	10,8	8,1
Meubelen en stoffering, vloerbedekking	1,2	0,9	1,2	0,4	0,5	3,6	2,9
Goederen en diensten voor het dagelijks onderhoud van de woning	0,5	1,2	0,8	1,3	2,3	3,1	1,6
Huishoudtextiel	0,9	1,4	2,4	-0,2	1,5	0,9	0,6
Glas, servies en huishoudelijke artikelen	1,0	0,9	1,1	1,3	-1,6	0,8	0,8
Gereedschappen voor huis en tuin	0,5	-1,0	-0,9	-0,7	-2,3	0,9	0,9

⁷⁵ Duitsland hanteert sedert januari 2019 een nieuwe methode voor de berekening van de HICP voor pakketreizen. Terwijl de vroegere methodiek seizoensgewichten gebruikte voor de prijsindex, verschillende gewichten op verschillende tijdstippen gedurende het jaar (winter- versus zomervakanties), gaat de nieuwe methode uit van jaarlijkse gewichten die constant gehouden worden gedurende het hele jaar. Dit betekent dat de prijsindex voor dergelijke reizen niet langer beïnvloed wordt door de switch van seizoen-gewichten aan het begin en einde van het seizoen. Het gebruik van vaste, constante gewichten houdt wel in dat, voor periodes die buiten het seizoen vallen wanneer de prijzen voor seizoenreizen niet waarneembaar zijn, de (ontbrekende) prijsveranderingen moeten worden geschat. Dit is mogelijk doordat de nieuwe methode ook rekening houdt met reizen die het ganse jaar door ondernomen kunnen worden en prijswaarnemingen dus het hele jaar door mogelijk zijn. De methodologische wijziging heeft geleid tot een meer uitgesproken seizoenprofiel in de prijsindex voor pakketreizen in Duitsland. Ze heeft eveneens geleid tot revisies in de overeenkomstige hogere aggregaten, inclusief de totale inflatie en inflaties van de speciale aggregaten zowel voor Duitsland, de eurozone als voor de Europese unie teruggaand tot en met januari 2015.

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht in 2019 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Huishoudelijke apparaten	-0,1	-0,5	-0,1	-2,3	5,4	1,4	1,4
Kleding en schoenen	0,3	0,5	1,6	-0,5	-1,7	7,7	7,3
Kleding en kledingstoffen	0,3	0,5	1,9	-0,7	-2,0	6,6	5,8
Schoenen	0,3	0,3	0,4	0,1	-0,4	1,2	1,5
Communicatie	0,2	-2,5	-1,0	-4,0	-5,9	4,8	4,0
Post- en pakketdiensten	12,5	2,6	0,3	6,6	2,3	0,1	0,3
Telefoonapparatuur	-0,6	-11,5	-6,0	-11,6	-22,1	0,2	0,5
Telefoon- en internetdiensten	-0,1	-1,5	0,6	-3,1	-2,5	4,5	3,2
Onderwijs	1,3	-1,6	-2,2	2,4	-3,2	0,7	1,0
NEIG en diensten	1,6	1,1	1,5	0,5	1,7	100,0	100,0
<i>Diensten</i>	<i>2,0</i>	<i>1,5</i>	<i>1,6</i>	<i>1,0</i>	<i>3,0</i>	<i>61,2</i>	<i>63,1</i>
<i>NEIG</i>	<i>1,1</i>	<i>0,5</i>	<i>1,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>38,8</i>	<i>36,9</i>

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Focus 2: Prijsverloop vliegtuigtickets en een overzicht van de verschillende prijsmechanismen om de luchtvaart duurzamer te maken

Op basis van de GICP, de geharmoniseerde indexcijfers van de consumptieprijzen, blijkt dat de consumptieprijzen voor personenvervoer door de lucht (COICOP 07.3.3) tussen 2010 en 2018 sterk zijn toegenomen in België (+29,4 %). Ook in het tweede kwartaal 2019 is de inflatie voor deze categorie hoog uitgekomen (7,0 %).

In deze focus wordt de prijsevolutie voor vliegtuigtickets in België vergeleken met deze in de buurlanden en de eurozone. Vervolgens wordt gekeken naar de vraag naar vliegtuigtickets en de invloed hiervan op de prijs voor vliegtuigtickets. In een laatste hoofdstuk komen twee marktinstrumenten aan bod die als doel hebben om de CO₂-uitstoot van vliegverkeer te beperken. Daarnaast wordt ook een overzicht gegeven van de bestaande taksen in Europese landen.

1. Statistische analyse: Prijsverloop in België en de voornaamste buurlanden

In het tweede kwartaal 2019 kwam de inflatie voor vliegtuigtickets in België uit op 7,0 %. Deze categorie heeft in deze periode 0,05 procentpunt bijgedragen tot de diensteninflatie (1,6 %) ⁷⁶. Op langere termijn is de consumptieprijs voor vliegtuigtickets in België tussen 2010 en 2018 met 29,4 % toegenomen. De gemiddelde jaarlijkse groei (GJG) bedroeg 3,3 %, wat hoger is dan de gemiddelde jaarlijkse totale inflatie (1,8 %). In dezelfde periode is de consumptieprijs voor vliegtuigtickets in de eurozone met 22,5 % toegenomen, of een GJG van 2,6 %. Gemiddeld zijn vliegtuigtickets in de voornaamste buurlanden in deze periode amper met 8,5 % gestegen (GJG 1,0 %), maar dat komt voornamelijk door een zeer beperkte prijsdaling in Frankrijk in de beschouwde periode (-0,1 %). In Duitsland en Nederland zijn vliegtuigtickets tussen 2010 en 2018 respectievelijk gemiddeld 21,3 % en 38,4 % duurder geworden.

Ter vergelijking van de prijsevolutie voor vliegtuigtickets, werd ook gekeken naar de prijsevolutie van internationale treinritten. Deze worden sinds 2017 opgevolgd in de Belgische consumptieprijsindex. In 2018 lagen de prijzen voor internationale treinritten vanuit België gemiddeld 3,4 % hoger dan in 2017, tegenover 4,7 % voor vliegtuigtickets in België. Vliegtuigreizen vanuit België binnen Europa waren in 2018 gemiddeld echter maar 1,3 % duurder dan in 2017.

Tabel 13. Jaarlijks veranderingspercentage voor personenvervoer door de lucht in België, de voornaamste buurlanden en de Eurozone en GICP (België)

(In %, wijziging op jaarbasis, tenzij anders vermeld)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Gecumuleerde groei 2010-2018	GJG 2010-2018
Eurozone 19 landen	4,5	4,4	4,3	0,8	0,6	-1,7	6,1	1,7	22,5	2,6 %
België	7,5	3,8	6,0	3,8	6,0	0,2	-5,3	4,7	29,4	3,3 %
Gemiddelde buurlanden	4,1	3,7	0,3	1,0	0,1	-3,1	2,1	0,1	8,5	1,0 %
Duitsland	13,4	7,6	0,6	1,6	-0,7	-0,3	0,5	-2,3	21,3	2,4 %
Frankrijk	0,8	1,5	-0,7	0,2	-0,6	-4,0	2,4	0,5	-0,1	0,0 %
Nederland	5,8	5,5	7,6	5,2	5,4	-4,7	4,2	4,6	38,4	4,1 %
GICP (België)	3,4	2,6	1,2	0,5	0,6	1,8	2,2	2,3	15,6	1,8 %

Bronnen: EC, Insee, FOD Economie, Statbel.

De dienstencategorie personenvervoer door de lucht (CP 07.3.3) had in België in 2019 een gewicht van 3,24 % in de totale goederen en dienstenkorf. Het gewicht voor deze categorie schommelde de afgelopen jaren tussen 2,64 % (2015) en 4,15 % (2013). In 2019 bedroeg het gewicht in Duitsland, Frankrijk en Nederland respectievelijk 6,23 %, 11,32 % en 8,22 %, merkbaar hoger dan in België. Het hogere gewicht is grotendeels te verklaren door de aanwezigheid van internationaal en intercontinentaal belangrijke luchthavens in de buurlanden. Vooral in Duitsland steeg het

⁷⁶ De gecumuleerde bijdrage tot de diensteninflatie in de periode 2010-2018 bedroeg 0,23 procentpunt op een gecumuleerde diensteninflatie van 16,7 %. Deze categorie had een impact van 0,12 procentpunt tot het totale gecumuleerde inflatieverschil voor diensten met de buurlanden (ten belope van 5,7 %). Hiermee komt deze categorie op de 15^e plaats van de categorieën die het meest bijdroegen tot het inflatieverschil met de buurlanden.

gewichtsandaal in 2019 tegenover 2018 met 0,24 procentpunt. In Nederland nam het gewicht toe met 0,13 procentpunt in België met 0,03 procentpunt en in Frankrijk met 0,04 procentpunt.

Sinds 2015 publiceert Eurostat ook gegevens op het meer gedetailleerdere COICOP 5-niveau. Op COICOP 5-niveau is de productgroep personenvervoer door de lucht (CP 07.3.3) opgedeeld in binnenlandse vluchten (CP 07.3.3.1) en internationale vluchten (CP 07.3.3.2). Net als in Nederland, zijn er in België vrijwel alleen internationale vluchten en is het gewicht voor binnenlandse vluchten dan ook nul. In Duitsland en Frankrijk daarentegen hebben binnenlandse vluchten in 2019 een respectievelijk gewicht van 0,45 % en 3,26 % in de totale consumptiekorf (respectievelijk aandeel van 7,2 % en 28,8 % in de categorie personenvervoer door de lucht). Internationale vluchten hebben een gewicht van respectievelijk 5,8 % en 8,1 % (respectievelijk aandeel van 92,8 % en 71,2 % in de categorie personenvervoer door de lucht). In Frankrijk is de stijging van het gewicht van de categorie personenvervoer door de lucht tussen 2015 en 2019 voornamelijk te wijten aan een stijging van het gewicht voor binnenlandse vluchten. In Duitsland is dit dan weer eerder te wijten aan een stijging van het gewicht voor internationale vluchten.

Tabel 14. Evolutie van de gewichten toegekend aan personenvervoer door de lucht en onderliggende getuigen binnen de totale goederen en dienstenkorf in België en de buurlanden

(In %)

		2010	2015	2019
CP0733 - Personenvervoer door de lucht	BE	3,40 ⁷⁷	2,64	3,24
	DE	3,28	3,75	6,23
	FR	10,05	10,95	11,32
	NL	5,39	7,23	8,22

Bron : EC.

Zowel in Duitsland als in Frankrijk zijn de binnenlandse vluchten tussen 2015 en 2018 sterker in prijs gedaald dan de internationale vluchten. In Duitsland zijn de binnenlandse vluchten tussen 2015 en 2018 gemiddeld 5,1 % goedkoper geworden tegenover een prijsdaling van gemiddeld 1,9 % voor de internationale vluchten. In Frankrijk zijn binnenlandse vluchten in deze periode gemiddeld 3,7 % in prijs gedaald, tegenover 0,1 % voor de internationale vluchten.

Uit analyse van de microgegevens voor België blijkt dat de prijs voor vluchten vanuit België naar bestemmingen binnen Europa tussen 2015 en 2018 duurder zijn geworden (gemiddeld +3,8 %), daar waar vluchten met bestemmingen buiten Europa goedkoper zijn geworden (gemiddeld -12,5 %). Het aandeel voor vluchten met bestemming binnen Europa bedraagt ongeveer 75 %, tegenover een aandeel van ongeveer 25 % voor verre bestemmingen.

Een van de voornaamste kosten van een vliegtuigreis is de brandstof, zijnde kerosine⁷⁸. Het verloop van de Brentolieprijs benadert goed de evolutie van de kerosineprijs⁷⁹. Hoewel de brandstof een belangrijke kostenpost is voor een vliegtuigreis, is uit een analyse van de HICP-gegevens voor de vliegtickets voor België en de prijs van de Brent (in euro's)

⁷⁷ Het hogere gewicht in België in 2010 ten opzichte van 2015 en 2019 is te verklaren door het gebruik van een andere bron bij de bepaling van de gewichten. In 2010 werd nog gebruik gemaakt van de huishoudbudgetenquête, daarna is men overgeschakeld op de Nationale Rekeningen.

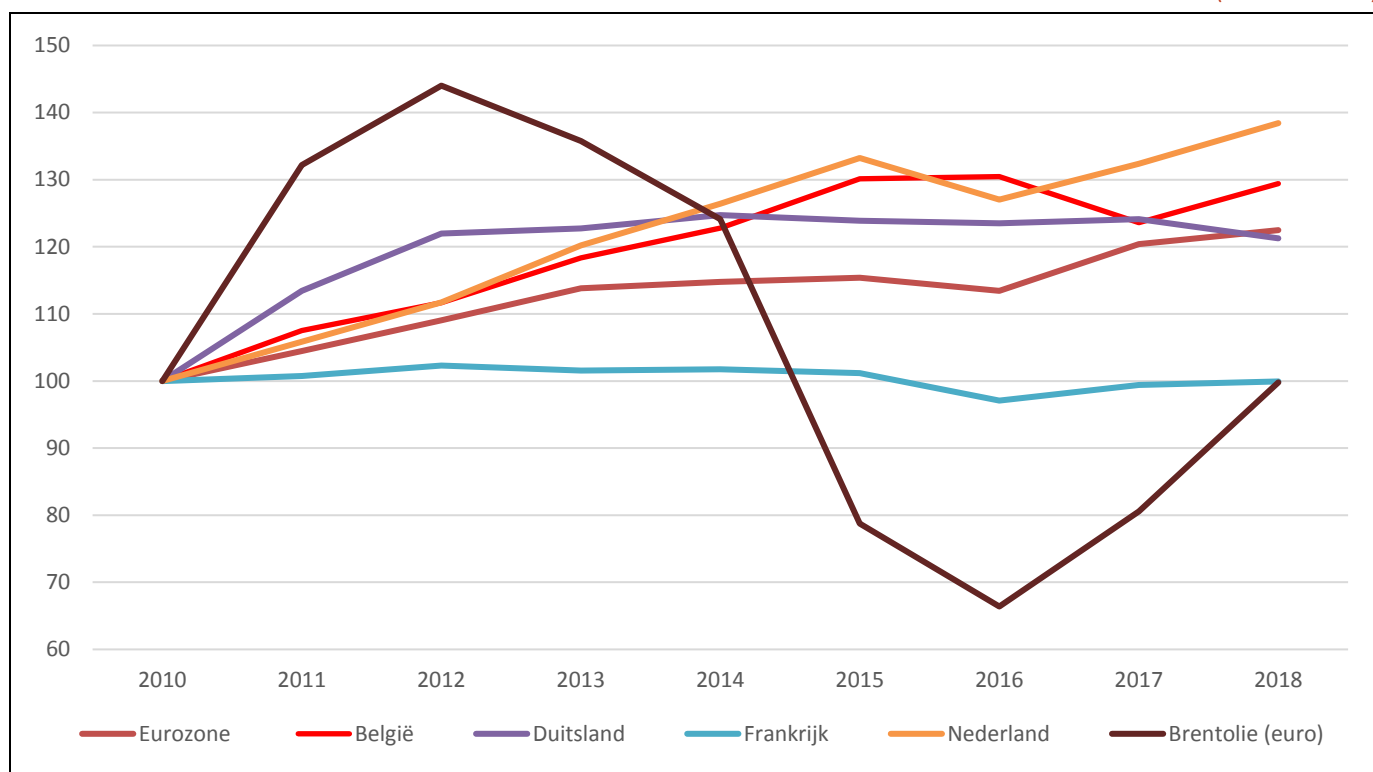
⁷⁸ Andere belangrijke kostenposten zijn enerzijds de operationele kost. Hieronder valt onder andere het onderhoud van het vliegtuig en de kosten van de crew. Een andere kost zijn de toeslagen die aan de luchthaven betaald dienen te worden voor het gebruik van infrastructuur en aangeboden diensten. Deze kosten zouden goed zijn voor 4 % - 8 % van de totale kosten voor een traditionele luchtvaartmaatschappij en 15 % - 20 % voor een lagekostenmaatschappij. Ook zijn er nog de toeslagen die dienen betaald te worden voor de luchtverkeersleiders bij het overvliegen van een land.

⁷⁹ Bron: Jet Fuel Price Monitor van IATA.org (<https://www.iata.org/publications/economics/fuel-monitor/Pages/index.aspx>).

gebleken dat er geen simultane of vertraagde kruiscorrelatie bestaat tussen de prijs van de Brent en de geharmoniseerde index van vliegtickets in België. (Deze vaststelling geldt ook voor de stationaire en seizoensgebonden series)⁸⁰.

Grafiek 14. Prijsverloop voor vliegtuigtickets in België, de voornaamste buurlanden en de eurozone en de Brentolie

(Index 2010=100)

Bronnen: EC, Insee.

2. Evolutie van de vraag in de luchtvaartsector⁸¹

Zoals in het voorgaande hoofdstuk werd beschreven, zijn de prijzen voor vliegtuigtickets in België, Duitsland en Nederland tussen 2010 en 2018 sneller gestegen dan de totale inflatie. In Frankrijk daarentegen zijn de prijzen licht gedaald.

Als gekeken wordt naar de vraag naar vliegtuigtickets, dan valt op dat het passagiersaantal in België tussen 2010 en 2018 zeer sterk gestegen is (+50,0 %). Het aantal passagiers nam jaarlijks toe, enkel in 2016 werd er een daling opgetekend als gevolg van de terroristische aanslag op Brussels Airport. In 2017 was de toename van het aantal passagiers dan ook het meest uitgesproken (+10,4 % op jaarbasis).

⁸⁰ Experts van de FOD Mobiliteit geven aan dat elke luchtvaartmaatschappij zijn eigen tarificatiesysteem heeft. Zowat elke stoel tijdens een vlucht wordt aan een verschillende prijs verkocht. Hierbij speelt vraag en aanbod een zeer grote rol. Eenzelfde methode is terug te vinden bij hotels en vakantiewoningen. Het zijn, net als in de luchtvaart, producten met een vaste capaciteit, waarbij de omzet gemaximaliseerd moet worden op dagen met hoge vraag én dagen met beperkte vraag. Een extra vliegtuig inzetten of schrappen is geen optie. Het boekingssysteem van de luchtvaartmaatschappij hoeveel stoelen voor een bepaalde prijs kunnen worden verkocht. De laagste prijsklassen worden het vroegst aangeboden. De opzet daarbij is stoelen te bewaren voor passagiers die meer willen betalen, de zakelijke passagiers. Vliegtuigtickets worden over het algemeen ook duurder naarmate de vluchtdatum nadert. Zelfs als een vliegtuig niet vol is, zijn veel luchtvaartmaatschappijen niet geneigd lastminute-kortingen aan te bieden. Dat zou consumenten ertoe aanzetten om te wachten met boeken, waardoor het onderscheid niet langer gemaakt kan worden tussen de zakelijke klant en de toerist.

⁸¹ Tweejaarlijks publiceert de Nationale Bank van België een rapport over het economisch belang van luchtvervoer en luchthavenactiviteiten in België. Het meest recente rapport dateert van juli 2017 en betreft de periode 2013-2015. In dit rapport komt onder andere de tewerkstelling en de toegevoegde waarde van de sectoren verbonden aan luchtvervoer en luchthavenactiviteiten aan bod. <https://www.nbb.be/nl/artikels/economic-importance-air-transport-and-airport-activities-belgium-report-2015>.

België heeft één nationale luchthaven (Brussels Airport) en vijf regionale luchthavens (Antwerpen, Charleroi of Brussels South Charleroi airport, Luik, Oostende en Kortrijk-Wevelgem). Brussels Airport heeft in 2018 meer dan 25,6 miljoen passagiers mogen verwelkomen, wat een stijging is van 48,2 % ten opzichte van 2010 en toename van 3,6 % ten opzichte van het jaar ervoor. In 2018 was Brussels Airport goed voor 74 % van alle passagiers. Op 2016 na is het aantal passagiers op de luchthaven van Zaventem jaarlijks toegenomen, met jaarlijks nieuwe records.⁸²

Charleroi is de tweede grootste luchthaven van België wat betreft passagiersaantallen. In 2018 telde deze luchthaven meer dan 8 miljoen passagiers (of 23 % van alle passagiers), oftewel een stijging van 55,0 % ten opzichte van 2010. De grootste toename deed zich voor in 2015 (+8,2 %) na een terugval van het aantal passagiers in 2014 (-5,2 %).

De vier andere regionale luchthavens verwerken jaarlijks minder passagiers (420.000 in Oostende, bijna 300.000 in Antwerpen, 170.000 in Luik en 7.000 in Kortrijk-Wevelgem in 2018).

Wereldwijd is het aantal passagiers tussen 2010 en 2018 met 62,3 % toegenomen tot meer bijna 4,4 miljard passagiers. De sterkste stijging wereldwijd heeft zich net in 2016 voorgedaan (+8,0 %) gevolgd door 2017 (+7,3 %). In 2018 vertraagde de groei dan tot 6,9 %. De stijging van het aantal passagiers is deels te danken aan de groei van low-cost vluchten. In 2015 vlogen 984 miljoen passagiers met low-cost maatschappijen, oftewel 28,1 % van het totaal aantal passagiers wereldwijd⁸³.

De luchthavens in de EU-28 verwelkomden in 2017 meer dan 1 miljard passagiers, oftewel een toename met 30,5 % ten opzichte van 2010⁸⁴.

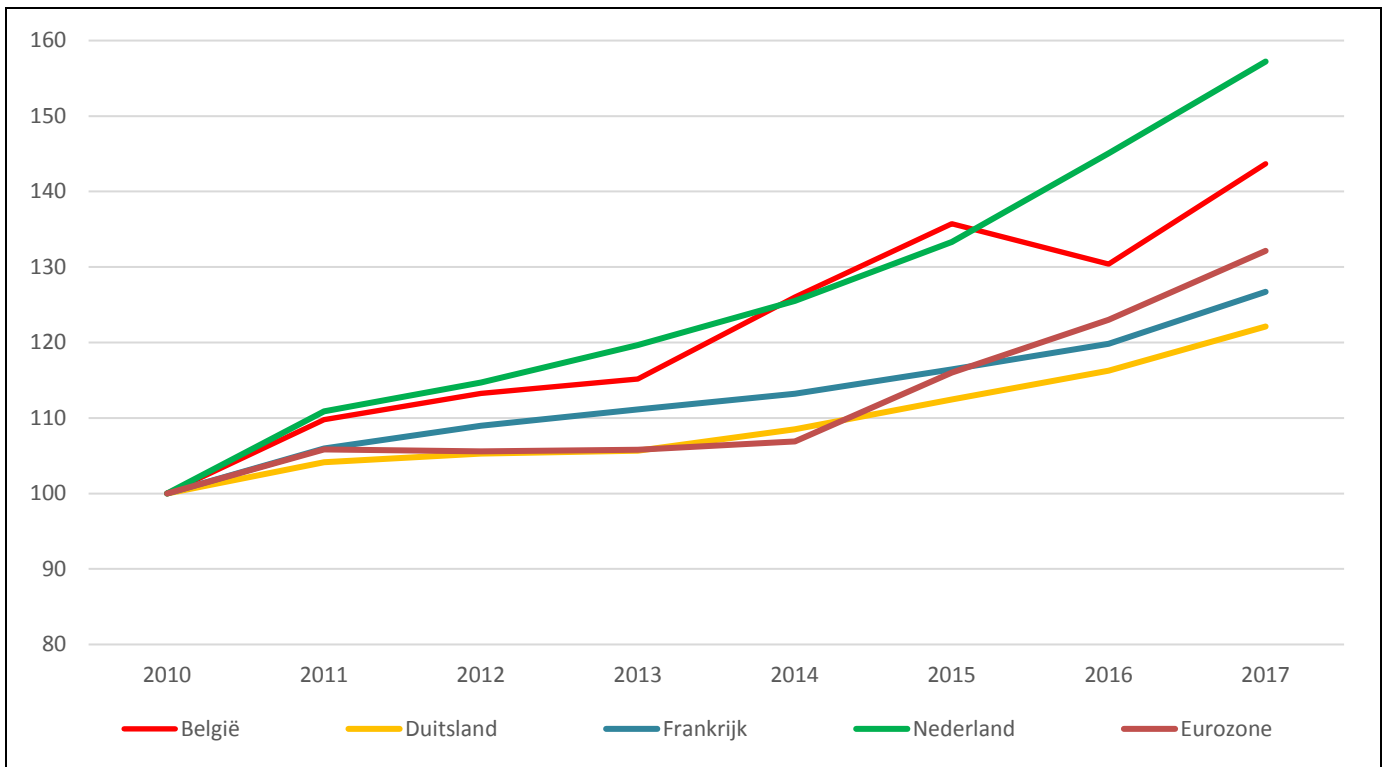
⁸² In 2018 verwerkte de belangrijkste luchthaven in Duitsland, Frankfurt, 69,5 miljoen passagiers. In Frankrijk is Parijs Charles De Gaulle de belangrijkste luchthaven, met 72,2 miljoen passagiers in 2018. Amsterdam Schiphol is met 71,1 miljoen passagiers in 2018 de belangrijkste luchthaven in Nederland.

⁸³ Bron: <http://www.ICAO.int>. International Civil Aviation Organization (ICAO) is een agentschap van de Verenigde Naties dat in 1944 is opgericht om de administratie en het beheer van het Verdrag inzake de internationale burgerluchtvaart (Verdrag van Chicago) op te volgen.

⁸⁴ Door de toename van het aantal passagiers is de bezettingsgraad van de vluchten toegenomen van 70,2 % in 2005 tot 80,3 % in 2017.

Grafiek 15. Evolutie van het aantal vertrekkende passagiers in België, de voornaamste buurlanden en de Eurozone

(Index 2010=100)

Bronnen: EC, eigen berekeningen.

In Europa is het aantal vluchten de afgelopen jaren toegenomen (+4,9 % tussen 2010 en 2017) voornamelijk door een stijging van het aantal low-cost vluchten. Het aandeel low-cost vluchten in het totaal aantal vluchten kwam in 2017 uit op 31,7 %, tegenover 28,6 % in 2014 en amper 13,7 % in 2005. Sinds 2014 wordt een continue toename van het aantal vluchten van en naar Europese en EFTA-luchthavens opgetekend. Naast de continue toename van het aantal low-cost vluchten, is er sinds 2015 ook opnieuw een toename van het aantal traditionele vluchten⁸⁵. In 2008 werd een absoluut record van aantal vluchten van of naar een EU28 + EFTA⁸⁶ luchthaven genoteerd, gevolgd door de sterkste daling in de afgelopen decennia in 2009 als gevolg van de economische crisis. In 2018 kwam het aantal vluchten 17,7 % lager uit dan in 2008, maar de bezettingsgraad is de afgelopen jaren toegenomen van 70,2 % in 2005 tot 80,3 % in 2017 en ook is er een shift naar langere vluchten met grotere toestellen.

Volgens het European Aviation Environmental Report 2019 van European Union Aviation Safety Agency (EASA), Europees Milieuagentschap (EMA) en EUROCONTROL zullen het aantal vluchten en het aantal passagiers nog verder toenemen. Volgens het meest waarschijnlijke scenario zal het aantal vluchten met 42 % toenemen tussen 2017 en 2040. Dit toenemend aantal vluchten heeft uiteraard een enorme impact op de CO₂-uitstoot. In 2016 was de luchtvaartsector goed voor 3,6 % van de totale broeikasgasuitstoot van de EU28 en voor 13,4 % van de uitstoot van de broeikasgassen door de transportsector.

De ticketprijs voor vliegtuigtickets wordt onder andere bepaald door de vraag naar vliegtuigtickets. Grafiek 16 geeft een vergelijking weer tussen het gemiddeld aantal passagiers op Brussels Airport per maand voor de periode 2014⁸⁷-2018 en de consumptieprijsindex voor vliegtuigtickets per maand voor de periode 2014-2019. De consumptie-

⁸⁵ European Aviation Environmental Report 2019, EASA, EEA en EUROCONTROL <https://www.easa.europa.eu/eaer/>.

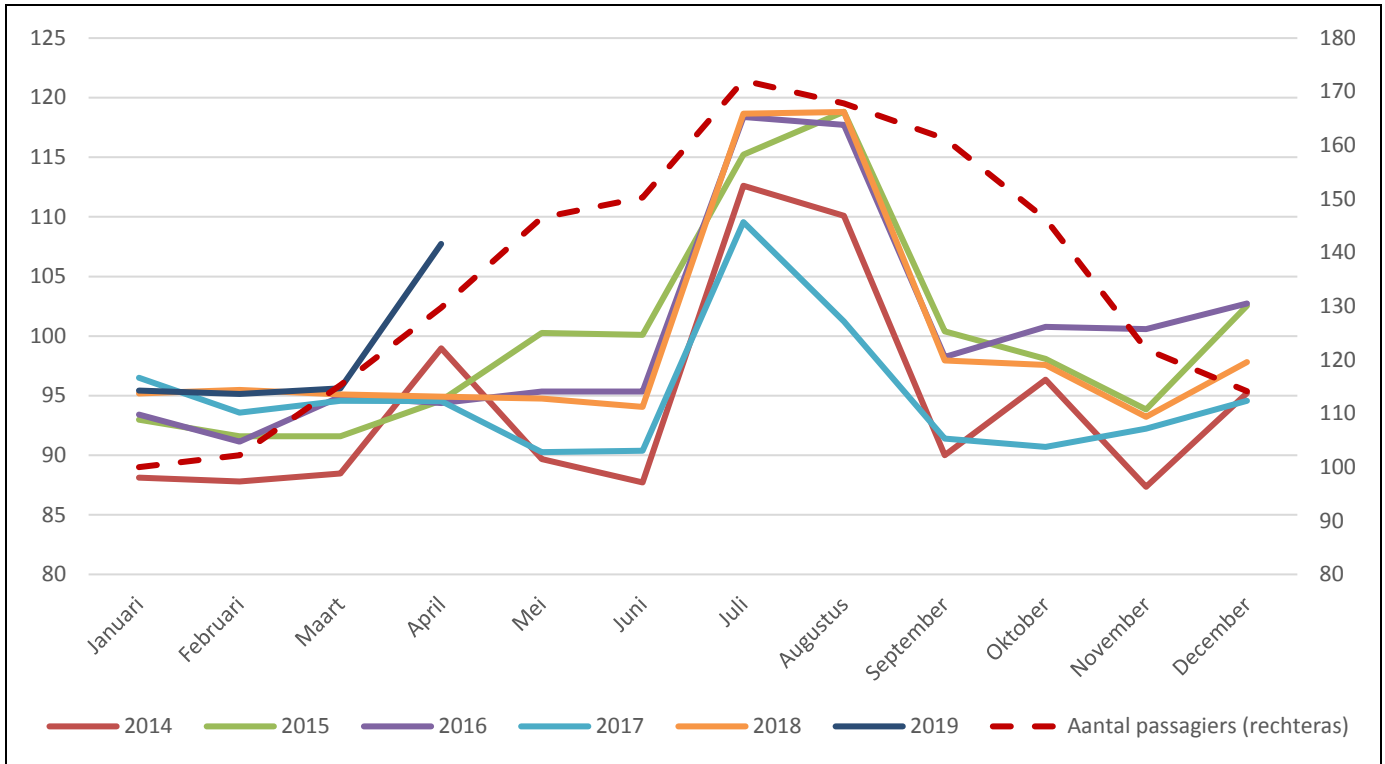
⁸⁶ IJsland, Lichtenstein, Noorwegen en Zwitserland.

⁸⁷ Tot en met 2013 werd er seizoenszuivering toegepast voor de categorie personenvervoer door de lucht. De consumptieprijsindex voor de periode 2010-2013 geeft dan ook geen seizoenspatroon weer. Om deze reden werd voor deze analyse de periode 2014-2019 weerhouden.

prijsindex voor vliegtuigtickets is weergegeven in index 2015=100 en het gemiddeld aantal passagiers is weergegeven in index januari =100 (rechteras). Het hoge aantal passagiers in de zomermaanden juli en augustus vertaalt zich in een hogere consumptieprijs voor vliegtuigtickets. Uit de statistische analyse blijkt dat vluchten in de maanden juli en augustus gemiddeld ongeveer 20 % duurder zijn dan in de rest van het jaar.

Grafiek 16. Vergelijking tussen het seizoenspatroon van de prijs voor vliegtuigtickets (2014 – 2019) en van het aantal passagiers (gemiddelde per maand 2014-2018) (rechteras)

(Consumptieprijsindex vliegtuigtickets: index 2015=100, gemiddelde aantal passagiers: index januari=100)

Bronnen: Brussels airport, Statbel, eigen berekeningen.

3. Welke marktinstrumenten bestaan er om de CO₂-uitstoot van vliegverkeer te beperken?

Er bestaan twee internationale systemen die als doel hebben de CO₂-uitstoot door de luchtvaartsector terug te dringen en die een invloed kunnen hebben op de prijs voor vliegtuigtickets. Enerzijds is er het Europese Emission Trading System (ETS) waarbij de luchtvaartsector sinds 2008 is opgenomen. Anderzijds hebben Europese landen, alsook andere landen die lid zijn van het International Civil Aviation Organization (ICAO) zich verbonden aan het Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSIA).

Emissiereductie in de luchtvaart is niet evident aangezien vliegtuigen een lange levensduur kennen van 25 jaar of zelfs meer. Cap- and trade systemen - waarbij een plafond wordt gezet op de totale uitstoot, maar waarbij emissierechten kunnen verhandeld worden - en compensatie-systemen - waarbij de uitstoot wordt gecompenseerd in andere sectoren - laten de luchtvaartsector toe om bij te dragen tot de uitstootreductie in sectoren waar dit eenvoudiger te verwezenlijken is.

European Emission Trading System of Europees EmissieHandel Systeem⁸⁸

Het Europese Emissiehandelssysteem ('Emissions trading system' of EU ETS) is een cap-and-trade systeem, dat van toepassing is op alle sectoren die opgenomen zijn in het systeem. Meer concreet gaat het om industriële installaties en energiecentrales, maar dus ook om de luchtvaart. Installaties of luchtvaartoperatoren die onder het systeem vallen moeten voor elke ton CO₂-uitstoot één emissierecht indienen. Het totaal aantal beschikbare emissierechten is op globaal niveau beperkt ('cap'), maar installaties mogen deze rechten vrij uitwisselen onder elkaar ('trade'). Doordat het aantal beschikbare emissierechten elk jaar daalt, ontstaat er schaarste op de markt. Installaties hebben dan de keuze: ofwel minder CO₂ uitstoten, ofwel emissierechten aankopen (waardoor de installatie onrechtstreeks betaalt voor emissiereducties in een andere installatie). Dit systeem leidt ertoe dat de reductiedoelstelling gegarandeerd wordt behaald (de 'cap' of totale limiet staat immers vast), maar dat dit gebeurt op een zo kostenefficiënt mogelijke manier (de emissies worden gereduceerd daar waar reducties het goedkoopst zijn). De EU heeft als doelstelling om tegen 2020 de uitstoot van broeikasgassen met 20 % te verminderen en tegen 2030 met 40 % ten opzichte van de waarden van 1990.

In 2008 heeft de EU beslist om ook de luchtvaartsector op te nemen in dit systeem, wat sinds 2012 een feit is. Dit betekent dat alle luchtvaartmaatschappijen die binnen de Europese Economische Ruimte (EER)⁸⁹ actief zijn, zowel Europese als niet-Europese maatschappijen, dienen te voldoen aan de regelgeving omtrent de EU ETS. Oorspronkelijk werden in 2008 alle vluchten van, naar en binnen de Europese Economische Ruimte beoogd. De EU heeft echter beslist om het EU ETS te beperken tot vluchten binnen de Europese Economische Ruimte en dit tot en met 2023, om zo de uitwerking van een wereldwijd actieplan door de International Civil Aviation Organization (ICAO) te ondersteunen.

Aangezien de luchtvaartsector internationaal moet concurreren en de kosten voor emissierechten dus niet (volledig) kan doorrekenen aan de klanten, heeft zij een speciaal statuut binnen het ETS-systeem. In de periode 2013-2020 krijgt de sector 82 % van de emissierechten die voor de luchtvaartsector zijn voorbehouden, gratis toegewezen. 15 % van de emissierechten voor de luchtvaartsector worden geveild en nog eens 3 % wordt opgenomen in een speciaal reservefonds voor snelgroeiende luchtvaartmaatschappijen of nieuwe toetreders. De 15 % geveilde emissierechten worden geveild op 1 van de 2 veilingplatforms, European Energy Exchange (EEX) in Leipzig of ICE Futures Europe (ICE) in Londen. De opbrengst van de veiling van emissierechten wordt verdeeld onder de EU-lidstaten volgens een verdeelsleutel op basis van de geverifieerde emissie. Ten minste 50 % van deze opbrengst dient vervolgens door de lidstaten aangewend te worden voor klimaat- en energiebeleid, zoals energie-efficiëntie, hernieuwbare energie, onderzoek en duurzaam vervoer.

In de periode 2013-2017 is de totale geverifieerde CO₂-uitstoot door de luchtvaartsector toegenomen van 53,5 Megaton (Mt) in 2013 tot 64,3 Mt in 2017, oftewel een toename van gemiddeld 4,7 % per jaar. De jaarlijkse hoeveelheid emissierechten voorbehouden voor de luchtvaartsector schommelt rond 37,5 Mt, waarvan 82 % gratis wordt toegekend en 15 % op de veiling dient aangekocht te worden. De luchtvaartsector dient bijkomende emissierechten van andere sectoren aan te kopen op de veiling om de CO₂-uitstoot bovenop de voorbehouden emissierechten te compenseren. Deze extra emissierechten zijn toegenomen van 14,9 Mt in 2013 tot 26,8 Mt in 2017. In de periode 2013-2017 schommelde de prijs voor emissierechten tussen 4 euro en 6 euro per ton CO₂. De totale kost voor de luchtvaartmaatschappijen gelinkt aan de aankoop van emissierechten is dan ook toegenomen van 89 miljoen euro in 2013 tot 189 miljoen euro in 2017. Deze kost vertegenwoordigde in 2017 ongeveer 0,3 % van de operationele kosten voor luchtvaartmaatschappijen. Vanaf september 2018 werden emissierechten verhandeld voor meer dan 20 euro per ton CO₂, waardoor de operationele kost hoger zal liggen.

⁸⁸ Bronnen: EC, DG Climate Action, https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en; Vlaanderen, Departement Omgeving, <https://www.lne.be/wat-is-het-eu-emissiehandelssysteem>.

⁸⁹ De Europese Economische Ruimte (EER) bestaat uit de lidstaten van de EU28 aangevuld met IJsland, Liechtenstein en Noorwegen.

CORSIA

In oktober 2016 bevestigden de lidstaten van de International Civil Aviation Organization (ICAO) de doelstelling om een wereldwijd systeem op te zetten om de CO₂ uitstoot boven het 2020-niveau te compenseren door internationale kredieten. Dit systeem is gekend onder de naam 'Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation' (CORSIA).

CORSIA is van toepassing op internationale vluchten, zijnde vluchten tussen twee ICAO-lidstaten. In praktijk is elke internationale vlucht toegewezen aan een luchtvaartmaatschappij en elke luchtvaartmaatschappij is toegewezen aan een staat. De gemiddelde jaarlijkse CO₂-uitstoot die in 2019 en 2020 wordt gerapporteerd, vormt het basisniveau. Na 2020 zal de luchtvaartsector de CO₂-uitstoot boven dit basisniveau dienen te compenseren. Luchtvaartmaatschappijen hebben vervolgens drie jaar de tijd om aan hun compensatieverplichtingen te voldoen. Het project omvat drie implementatiefases: de pilootfase (2021-2023), de eerste fase (2024-2026) en de tweede fase (2027-2035). In de pilootfase en de eerste fase zijn de compensatievoorwaarden enkel van toepassing op vluchten tussen landen die vrijwillig deelnemen. Vanaf de tweede fase dienen alle leden van de ICAO deel te nemen⁹⁰.

Alle lidstaten van de Europese Unie hebben reeds aangegeven om vanaf de pilootfase deel te nemen aan het CORSIA-project. Ook andere landen zoals de Verenigde Staten, Australië, Canada, Turkije, Saoedi-Arabië en enkele Afrikaanse landen hebben aangegeven deel te nemen aan het project. Rusland, China, India en Brazilië hebben nog niet aangegeven dat ze deelnemen, maar als lid van ICAO worden zij verondersteld deel te nemen vanaf 2027.

CORSIA is een compensatie-systeem, wat de meest kosten-efficiënte manier is voor de luchtvaartsector. Op deze manier kan de toename van de CO₂-uitstoot gecompenseerd worden door vermindering van de CO₂-uitstoot in andere sectoren waar er meer potentieel is voor een snelle reductie van de uitstoot en waar dus de gerelateerde kosten lager zijn.

4. Overzicht van de taken en heffingen om de luchtvaartsector duurzamer te maken⁹¹

De luchtvaartsector compenseert de externe effecten inzake CO₂-uitstoot via het Europees Emissiehandelsstelsel en vanaf 2021 via CORSIA. De luchtvaartsector is echter ook verantwoordelijk voor andere externaliteiten zoals onder andere luchtverontreiniging en geluidsoverlast, dewelke momenteel niet gecompenseerd worden via specifieke marktinstrumenten. In sommige landen zijn hiervoor wel bepaalde taken in voege, die al dan niet gelinkt kunnen worden met deze externaliteiten.

Een voorbeeld hiervan zijn ticket taken. Ticket taken zijn taken die aan passagiers opgelegd worden. In de EU heffen momenteel zes landen specifieke tickettaken, namelijk Duitsland, Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Verenigd Koninkrijk en Zweden⁹². Alle luchtvaarttaken die in de EU in voege zijn, zijn variaties op tickettaken. Sommige landen leggen verschillende tarieven op naargelang de afstand van de vlucht of de klasse. Andere landen leggen een vast tarief op voor elke passagier. Deze taken hebben evenwel niet specifiek tot doel bepaalde externaliteiten te verminderen. Zowel Frankrijk als Nederland plannen om in 2020 en 2021 een heffing in te voeren op de luchtvaart. In Frankrijk zou het effectief gaan om een milieuheffing waarbij de hoogte van de heffing afhankelijk is van de bestemming en klasse van de

⁹⁰ Alle lidstaten van de ICAO dienen vanaf 2027 deel te nemen aan CORSIA op een aantal uitzonderingen na zoals minst ontwikkelde landen, kleine eilandstaten en niet aan zee grenzende ontwikkelingslanden.

⁹¹ Bronnen: Aviation taxes in Europe, Conference paper for the Netherlands' conference Carbon Pricing and Aviation, Nederlands Ministerie van Financiën; Taxes in the Field of Aviation and their impact, Europese Commissie, juni 2019.

⁹² In Oostenrijk bijvoorbeeld is de Austria Air Transport Levy in voege. Deze bedraagt 3,50 euro per ticket voor een korte afstands-vlucht, 7,50 euro per ticket voor een middellange afstands-vlucht en 17,50 euro per ticket voor een langeafstands-vlucht. Frankrijk heft onder andere de France Civil Aviation Taks, 4,48 euro per ticket voor vluchten binnen de EER en 8,06 euro per ticket voor alle andere vluchten. In Duitsland bedraagt de German Air Transport Taks 7,47 euro per ticket voor korte afstands-vluchten, 23,32 euro per ticket voor middellange afstands-vluchten en 41,99 euro per ticket voor langeafstands-vluchten.

vlucht. In Nederland zou het gaan om een vast bedrag per ticket, met daarnaast nog bijkomende heffingen voor vervuillende en lawaaierige vliegtuigen⁹³.

Binnen de EU is kerosine vrijgesteld van accijnzen. Volgens de ICAO conventie van Chicago (1944) is de brandstof die reeds aan boord is van een vliegtuig bij landing vrijgesteld van heffingen en toeslagen, maar niets verbiedt een heffing op het tanken van brandstof in de internationale luchtvaart. Een mondiaal systeem van bilaterale akkoorden verhindert echter de invoering van een dergelijke heffing.

De internationale luchtvaart is ook vrijgesteld van btw, in tegenstelling tot binnenlandse vluchten. Voor vluchten binnen België geldt het verlaagd btw-tarief van 6 %. Ook in Frankrijk geldt het verlaagd btw-tarief (10 %), terwijl Duitsland en Nederland het standaard btw-tarief toepassen op binnenlandse vluchten (respectievelijk 19 % en 21 %).

Naast taksen opgelegd door de overheid, kunnen luchthavens ook milieutoeslagen opleggen aan de luchtvaartmaatschappijen, bijvoorbeeld via landingsrechten. Zo kan de luchthaven de luchtvaartmaatschappijen aanzetten tot het gebruik van stillere vliegtuigen of vliegtuigen met een lagere uitstoot of ze kan de opbrengst van de toeslag gebruiken om lokale maatregelen te ondersteunen die de overlast verminderen. Brussels airport heft geluidsgebonden vergoedingen voor het gebruik van de start- en landingsbanen. Luchtvaartmaatschappijen die luide vliegtuigen inzetten, betalen meer voor het gebruik van de start- en landingsbanen. Nachtvluchten zijn duurder dan dagvluchten. Ook de voornaamste luchthavens in Frankrijk en Nederland leggen geluidsgelateerde toeslagen op, terwijl de voornaamste luchthavens in Duitsland zowel emissie- als geluidsgelateerde toeslagen aanrekenen⁹⁴.

5. Conclusie

In de periode 2010-2018 zijn de consumptieprijzen voor personenvervoer door de lucht in België met 29,4 % toegenomen, wat sterker is dan de stijging van de totale gecumuleerde inflatie (+15,6 %). Ook in het tweede kwartaal 2019 kwam de inflatie voor vliegtuigtickets hoog uit (+7,0 %). Gemiddeld in de buurlanden zijn vliegtuigtickets in de periode 2010-2018 minder sterk gestegen (+8,5 %), voornamelijk door de lichte prijsdaling voor vliegtuigtickets in Frankrijk (-0,1 %). In Duitsland en Nederland zijn vliegtuigtickets in deze periode gemiddeld met respectievelijk 21,3 % en 38,4 % toegenomen. In België zijn vliegreizen naar Europese bestemmingen tussen 2015 en 2018 duurder geworden (+3,8 %), daar waar verre reizen net goedkoper zijn geworden (-12,5 %).

De vraag naar vliegtuigtickets is in de periode 2010-2018 sterk toegenomen, zowel in België (+50,0 %) als wereldwijd (+62,3 %). De stijging van het aantal passagiers is deels te danken aan de toename van het aantal low cost vluchten. In 2017 betrof 31,7 % van het totaal aantal vluchten in de EU-28 en EFTA-lidstaten low cost vluchten.

De toename van het vliegverkeer heeft een invloed op de CO₂-uitstoot. In 2016 was de luchtvaartsector goed voor 3,6 % van de totale broeikasgasuitstoot van de EU28. Er bestaan twee systemen om de CO₂-uitstoot door het vliegverkeer in te perken, het EU Emissiehandelsstelsel (EU-ETS) en het Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSIA). Het EU-ETS stelsel is voor de luchtvaart in voege sinds 2012 en geldt alleen voor intra-EU vluchten. Hierbij moeten luchtvaartmaatschappijen emissierechten geven voor elke uitgestoten ton CO₂. 82 % van de aan de luchtvaart toegewezen emissierechten zijn gratis en 15 % dient aangekocht te worden op de veiling, net als de emissierechten ter vergoeding van de uitstoot bovenop de "cap". Volgens het European Aviation Environmental Report 2019 van het European Aviation Safety Agency (EASA) vertegenwoordigde de aankoop van emissierechten ongeveer 0,3 % van de operationele kosten voor luchtvaartmaatschappijen in 2017, maar door de prijsstijging voor emissierechten het afgelopen jaar zal de kostprijs hiervan wel toenemen. CORSIA is in tegenstelling tot het EU-ETS een wereldwijd systeem, waarvan de pilootfase in 2021 opgestart wordt en waaraan alle lidstaten van de EU deelnemen. Hierbij dient de CO₂-uitstoot bovenop het basisniveau (de gemiddelde uitstoot in 2019 en 2020) gecompenseerd te worden door vermindering van de CO₂-uitstoot in andere sectoren waar er meer potentieel is voor een snelle reductie

⁹³ In Frankrijk zal deze heffing tussen 1,5 euro en 18 euro per ticket bedragen, afhankelijk van de bestemming van de vlucht en de klasse. In Nederland zal de belasting 7 euro per ticket bedragen ongeacht de afstand van de vlucht of de klasse.

⁹⁴ De Europese Commissie geeft echter aan dat het belang van deze milieuheffingen in de totale luchthaventoeslagen vooralsnog zeer beperkt zijn.

van de uitstoot en waar dus de gerelateerde kosten lager zijn. Naast deze internationale emissiesystemen, kunnen ook individuele landen beslissen om de externaliteiten die gepaard gaan met vliegverkeer (niet alleen CO₂-uitstoot maar ook luchtvervuiling en geluidshinder) in rekening te brengen in de (kost)prijs. Veelal gebeurt dit onder de vorm van taken op vliegtuigtickets. In de EU heffen momenteel zes landen tickettaken, waaronder Duitsland, Oostenrijk en het Verenigd Koninkrijk, maar deze hebben niet als specifiek doel bepaalde externaliteiten te verminderen. Frankrijk en Nederland hebben echter wel beslist om de komende jaren een milieuheffing in te voeren. Binnen de Europese Unie, is de luchtvaartsector vrijgesteld van btw (op uitzondering van binnenlandse vluchten in specifieke landen) en accijnzen op brandstof.

Lijst van afkortingen

Statbel	Algemene Directie Statistiek van de FOD Economie
BRUGEL	Brusselse regulator voor energie (BRUssel Gas Elektriciteit)
Btw	Belasting op toegevoegde waarde
CPI	Consumptieprijsindex
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
CSPE	Contribution au Service Public de l'Électricité (France)
CWaPE	Commission wallonne pour l'Energie
EC	Europese Commissie
EU	Europese Unie
Eurostat	Statistical Office of the European Commission
FOD Economie	Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
GICP	Geharmoniseerde index der consumptieprijzen
IEA	International Energy Agency
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor de nationale rekeningen
Insee	Institut national de la statistique et des études économiques (Frankrijk)
K1	Eerste kwartaal
K2	Tweede kwartaal
K3	Derde kwartaal
K4	Vierde kwartaal
KB	Koninklijk Besluit
kWh	Kilowattuur
NACE	Economische activiteitennomenclatuur in de Europese Gemeenschap
NBB	Nationale Bank van België
NCPI	Nationale consumptieprijsindex
NEIG	Niet-energetische industriële goederen
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit (Nederland)
USD	United States dollar
USDA	United States Department of Agriculture
VREG	Vlaamse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning (Nederland)

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht van de prijsbewegingen van producten en diensten tussen het tweede kwartaal 2018 en 2019

(Rangschikking in dalende volgorde van prijsstijging)

Benaming	Inflatie in %
Kranten	16,0
Vakantiecentra, campings, jeugdherbergen	13,8
Postverzending	12,5
Aardappelen	11,9
Wijn op basis van ander fruit	8,3
Andere tabakswaaren	8,1
Hotels	7,3
Internationale vluchten	7,0
Tijdschriften	6,6
Verzekeringen betreffende reizen	5,9
Tol en parkeermeters	5,9
Rijlessen, testen, vergunningen, keuringen	5,6
Elektriciteit	5,4
Personenvervoer per trein	5,3
Musea, bibliotheken, dierentuinen	5,2
Verzekeringen betreffende de woning	4,9
Voedselverwerkende apparatuur	4,6
Ander vlees	4,4
Chips	4,1
Petroleumgas	4,1
Bloemen en planten	4,0
Verse groenten, uitgezonderd aardappelen	4,0
Kijk- en luistergeld, abonnementen	3,5
Binnenlandse reizen	3,5
Tapijten en vloerkleden	3,3
Tuinierproducten	3,2
Diesel	3,1
Sigaretten	3,1
Reparatie en huur van schoeisel	2,8
Sportieve en recreatieve evenementen	2,7
Room- en vruchtenijs	2,7
Onderhoud en reparatie	2,7
Diepgevroren vis	2,6
Fictie boeken	2,6
Varkensvlees	2,6
Reisartikelen	2,5
Sieraden	2,5
Buitenlandse reizen	2,5
Product voor courant onderhoud woning	2,5
Algemene geneeskundige prestaties	2,4
Herstelling van klokken en uurwerken	2,4
Schoonmaak van kleding	2,3
Bejaarden- en gehandicaptenhuizen	2,3

Benaming	Inflatie in %
Boter	2,2
Huur van garage en andere huur	2,2
Motorfietsen	2,2
Bankdiensten	2,2
Wijn op basis van druiven	2,2
Andere melkproducten	2,1
Restaurants, cafés en dancings	2,1
Diensten van elektricien	2,1
Diensten van loodgieter	2,1
Diensten om mensen thuis te verzorgen	2,1
Herstelling audio-, videoapparatuur, pc	2,1
Haarverzorging voor heren	2,1
Zwangerschapstest en anticonceptie	2,1
Producten voor lichaamsverzorging en wellness	2,1
Recreatieve en sportdiensten - deelname	2,0
Frituren, fastfood en snackbars	2,0
Verse of gekoelde vis	2,0
Lichaamsverzorging	2,0
Brood en broodjes	2,0
Cinema, theater, concerten	1,9
Toebehoren voor PC	1,9
Hout en andere vaste brandstoffen	1,9
Verpleging in ziekenhuis	1,9
Nieuwe en tweedehandse auto's	1,9
Herstelling en huur van kleding	1,8
Campinguitrusting	1,8
Yoghurt	1,8
Lichaamsverzorging voor dames	1,7
Lam- en geitenvlees	1,7
Diensten voor leggen van carpet	1,7
Vloeibare brandstoffen	1,7
Andere therapeutische apparaten en materialen	1,6
Begrafnis diensten	1,6
Werken aan verwarming	1,5
Veeartsen en andere diensten voor huisdieren	1,5
Andere schrijfwaren en tekenartikelen	1,5
Ontbijtgranen	1,5
Diensten voor verhuis en opslag	1,5
Andere onderhoudsproducten	1,5
Binnenhuismeubelen	1,4
Hoger onderwijs	1,4
Andere accommodaties	1,4
Papier	1,4

Benaming	Inflatie in %
Internettoegang dienst	1,4
Bedlinnen	1,4
Speelgoed en feestartikelen	1,4
Andere vleesbereidingen	1,3
Herstel en huur van grote gereedschappen	1,3
Reinigingsapparatuur	1,3
Klokken en uurwerken	1,2
Margarine en andere plantaardige vetten	1,2
Gehoorapparaat	1,2
Zout en keukenkruiden	1,2
Huis- en dienstpersoneel	1,2
Limonades	1,1
Niet-elektrische huishoudapparaten	1,1
Juridische diensten en boekhouding	1,1
Riolering	1,0
Kinderopvang	1,0
Accessoires bij kledij	1,0
Andere kosten en diensten	1,0
Niet gemotoriseerd klein gereedschap	1,0
Huur voor hoofdverblijfplaats	1,0
Diensten van schilder	1,0
Personal computers	1,0
Andere meubelen en stoffering	1,0
Vervoer per bus	1,0
Verlichtingsapparatuur	0,9
Smeermiddelen	0,9
Geconcentreerde melk, melk in poeder	0,9
Kant-en-klare maaltijden	0,9
Kaas en kwark	0,9
Benzine	0,8
Waterverbruik	0,8
Andere diensten i.v.m. de woning	0,8
Vaste telefoon gesprekken en diensten	0,8
Software	0,8
Andere boeken	0,8
Andere bakkerijproducten	0,8
Meubelstoffen en gordijnen	0,8
Huisvuilophaling	0,8
Babyvoeding	0,8
Andere producten op basis van granen	0,7
Kantines	0,7
Vaat- en glaswerk	0,7
Kledingstoffen	0,7
Verschillende drukwerken	0,7
Pizza en quiche	0,7
Fietsen	0,6
Herenkleding	0,6
Verse volle melk	0,6
Andere kleine elektrische huishoudapparaten	0,6
Brilglazen en lenzen	0,6

Benaming	Inflatie in %
Tuinmeubelen	0,5
Verhuur garages, parkeer, voertuigruigen	0,5
Kleding voor dames	0,4
Diepvriezers en koelkasten	0,4
Verse halfvolle melk	0,4
Andere bereidingen op basis van vis of zeevruchten	0,4
Allerlei toebehoren van klein gereedschap	0,3
Droogkast, wasmachine, vaatwasmachine	0,3
Kinder- en babyschoenen	0,3
Deegwaren	0,3
Runds-en kalfsvlees	0,2
Tafellinnen en badkamerlinnen	0,2
Mineraalwater	0,2
Andere kleding artikelen	0,2
Damesschoenen	0,2
Suikergoed	0,2
Muziekinstrumenten	0,2
Meel en andere granen	0,1
Gedroogd, gezouten of gerookt vlees	0,1
Herenschoenen	0,1
Sportartikelen	0,1
Sauzen en specerijen	0,1
Fotografische diensten	0,1
Grote gemotoriseerde gereedschappen	0,1
Producten voor huisdieren	0,0
Administratieve kosten	0,0
Geneeskundige prestaties specialisten	0,0
Geneeskundige prestaties tandartsen	0,0
Klinische biologie en radiografie	0,0
Andere paramedische diensten	0,0
Reserveonderdelen	0,0
Packs	0,0
Banden	0,0
Taxi en verhuur auto met bestuurder	0,0
Gedistilleerde dranken en likeuren	-0,1
Andere medische producten, n.e.g.	-0,3
Messenwerk	-0,3
Elektrische toestellen lichaamsverzorging	-0,3
Kleding voor kinderen	-0,3
Accessoires voor voertuigen	-0,4
Diepgevroren groenten	-0,4
Cacao	-0,4
Mobiele toestellen	-0,5
Strijkijzers	-0,5
Grote artikelen voor spelen en sport	-0,5
Geneesmiddelen	-0,6
Niet-elektrisch materiaal lichaamsverzorging	-0,6
Thee	-0,7
Chocolade	-0,8
Rijst	-0,9

Benaming	Inflatie in %
Andere uitrusting voor de ontvangst	-1,0
Vers fruit	-1,0
Ander alcoholhoudend bier	-1,1
Reinigings- en onderhoudsproducten	-1,1
Aardgas	-1,1
Andere verzekeringen	-1,1
Drager beeld en geluid (pré-reg.)	-1,1
Suiker	-1,1
Siroop, honing en confituur	-1,2
Olijfolie	-1,2
Huisgevoegelte	-1,3
Spel en hobby	-1,3
Toestellen voor vaste lijn	-1,3
Bereidingen en conserven van groenten	-1,4
Andere eetbare oliën	-1,4
Andere voedingsmiddelen, n.e.g.	-1,4
Sappen	-1,5
Baby artikelen	-1,5
Mobiele telefoondiensten	-1,5
Fruitconserven	-1,5
Andere brandstoffen	-1,7
Koffie-/theezetter en gelijkaardig	-1,8
Andere vloerbedekkingen	-1,8
Fototoestellen en camera's	-1,9
Radiatoren en airconditioning	-2,0
Koffie	-2,1
Verrijkte wijnen	-2,2
Pilsbier	-2,2
Andere dragers beeld et geluid	-2,2
Fornuizen	-2,5
Televisies en videorecorders	-2,5
Gedroogde, gerookte of gezoute vis en zeevruchten	-2,6
Diepgevroren zeevruchten	-3,4
Gedroogd fruit	-3,5
Alcoholische frisdranken	-5,4
Eieren	-10,7
Verse of gekoelde zeevruchten	-16,1

Bronnen: Statbel, Eigen berekeningen: FOD Economie.

Bijlage 2: Inflatie in het tweede kwartaal 2019 met en zonder gewijzigde indirecte belastingen in België en in de voornaamste buurlanden

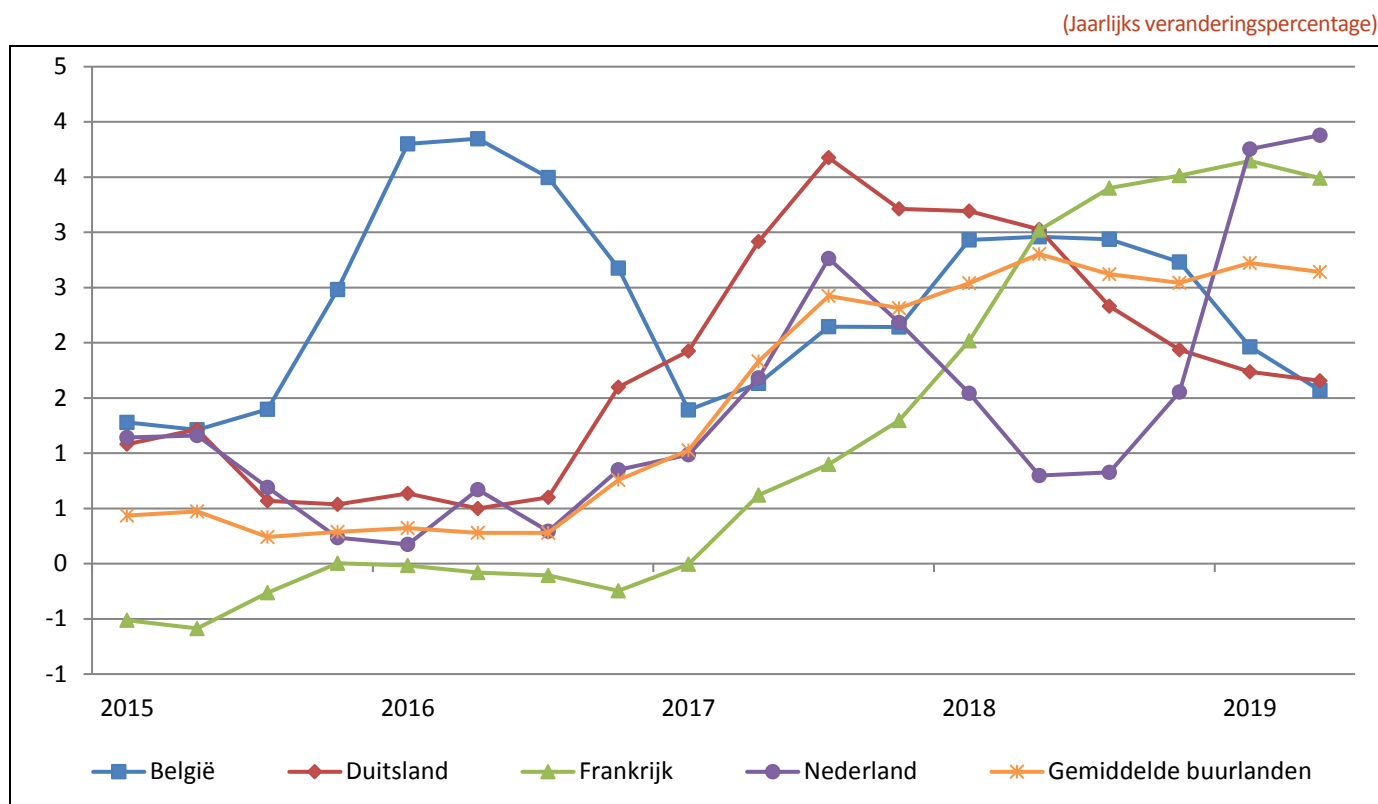
(Jaarlijks veranderingpercentage)

	België		Gemiddelde van de buurlanden		Duitsland		Frankrijk		Nederland	
	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen
Electriciteit	5,4	4,9	3,6	3,2	3,3	3,3	1,7	1,6	19,5	14,1
Gas	-0,9	-0,9	6,5	5,6	2,1	2,0	11,7	12,1	14,2	6,7
Vloeibare brandstoffen	1,7	1,7	7,1	7,2	7,9	7,9	5,0	5,2		
Vaste brandstoffen	1,9	1,9	2,0	2,0	2,4	2,4	2,3	2,3		
Warmte energie			6,1	6,1	5,4	5,4	3,0	3,0	10,6	10,6
Brandstoffen voor privévoertuigen	2,8	1,8	3,0	2,9	3,6	3,6	1,9	1,8	3,1	2,5
Energie	2,6	2,3	4,2	3,9	3,8	3,8	3,5	3,5	10,2	6,5
Tabak	5,0	2,0	5,4	4,1	3,5	3,6	8,7	5,5	2,9	0,8
Groenten	4,6	4,6	7,6	7,3	9,4	9,4	5,7	5,7	8,3	5,3
Brood en granen	1,2	1,2	2,4	2,0	2,4	2,4	1,9	1,9	4,3	1,4
Vlees	0,8	0,8	2,2	1,9	1,7	1,7	2,0	2,0	5,2	2,3
<i>Wijnen</i>	1,6	1,6	1,1	1,1	0,0	0,0	2,3	2,3	1,0	1,0
<i>Bier</i>	-1,7	-1,7	1,9	1,8	2,1	2,1	2,0	1,8	0,8	0,5
<i>Gedistilleerde dranken</i>	-0,4	-0,4	2,7	2,4	0,9	0,9	4,6	4,0	-1,6	-1,6
Suiker, jam, chocolade	-0,1	-0,1	0,6	0,3	-0,8	-0,8	1,5	1,5	2,8	0,0
Vis en zeevruchten	-2,8	-2,8	3,3	3,1	3,2	3,2	3,3	3,3	3,2	0,4
Oliën en vetten	1,0	1,0	0,5	0,1	-4,6	-4,6	5,6	5,6	4,9	2,1
Melk, kaas en eieren	0,3	0,3	1,3	1,0	-0,5	-0,5	2,8	2,8	4,1	1,3
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	0,4	0,4	1,7	0,7	0,4	0,4	3,7	1,5	2,0	-0,8
<i>Koffie, thee en cacao</i>	-1,7	-1,7	-1,0	-1,3	-2,3	-2,3	1,0	1,0	-1,2	-4,0
Voeding n.e.g.	-0,3	-0,3	1,4	0,8	0,8	0,8	1,0	1,0	3,6	0,7
Fruit	-1,2	-1,2	-5,1	-5,3	-8,2	-8,2	-1,6	-1,6	-4,6	-7,3
Levensmiddelen	1,2	0,8	2,3	1,8	1,2	1,2	3,1	2,6	3,4	0,9
Bewerkte levensmiddelen	1,6	1,0	2,6	2,1	1,7	1,7	3,5	2,9	3,9	1,4
Niet-bewerkte levensmiddelen	-0,2	-0,2	0,6	0,4	-0,8	-0,8	1,7	1,7	1,4	-1,4
Niet-energetische industriële goederen en diensten	1,6	1,6	1,1	1,1	1,5	1,5	0,5	0,5	1,7	0,9
Diensten	2,0	2,0	1,5	1,4	1,6	1,6	1,0	1,0	3,0	2,0
Niet-energetische industriële goederen	1,1	1,1	0,5	0,5	1,3	1,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,8
Onderliggende inflatie	1,6	1,5	1,4	1,3	1,5	1,5	1,0	0,9	2,0	1,0
GICP	1,7	1,5	1,6	1,5	1,7	1,7	1,3	1,2	2,7	1,4

FOD Economie, Statbel.

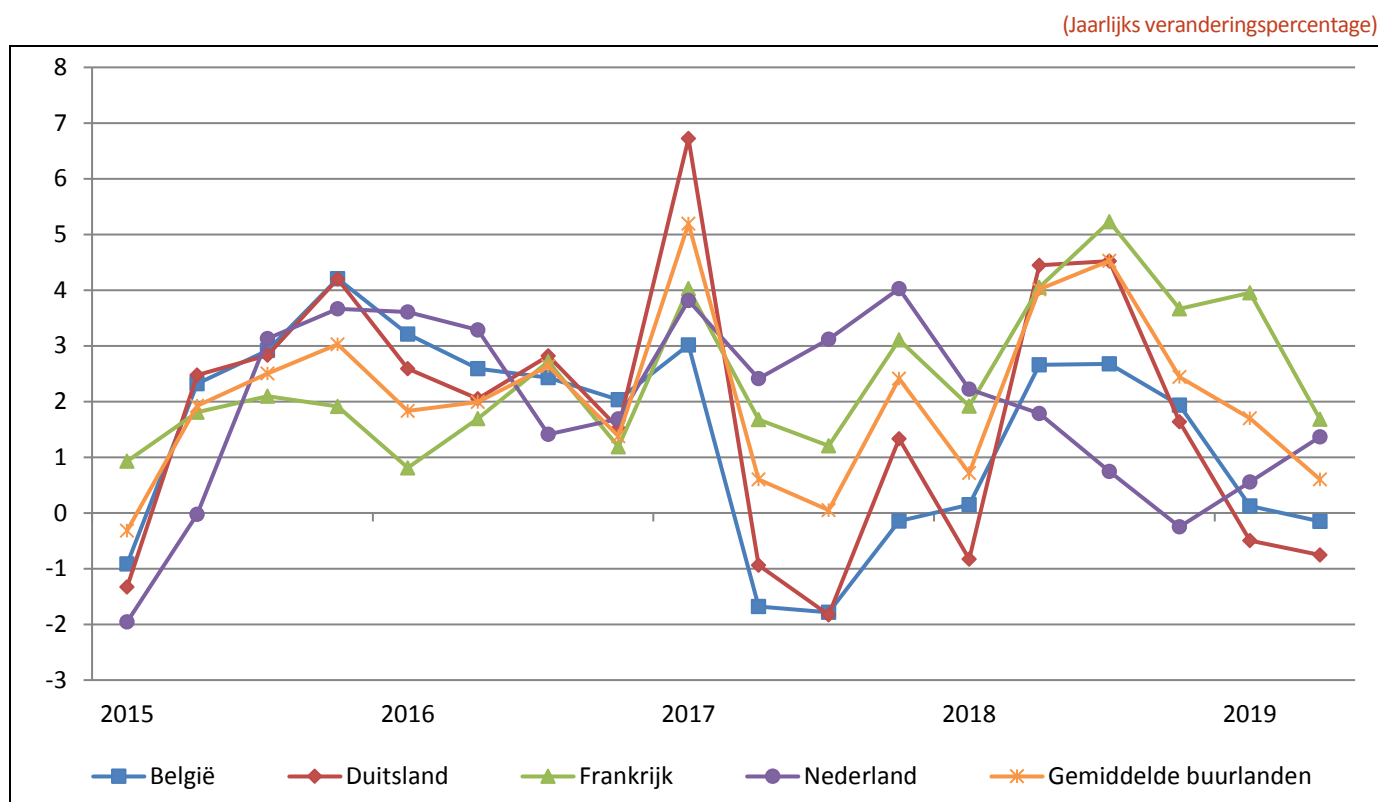
Bijlage 3: Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor bewerkte en niet-bewerkte levensmiddelen en voor diensten en niet-energetische industriële goederen

Grafiek 1. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden

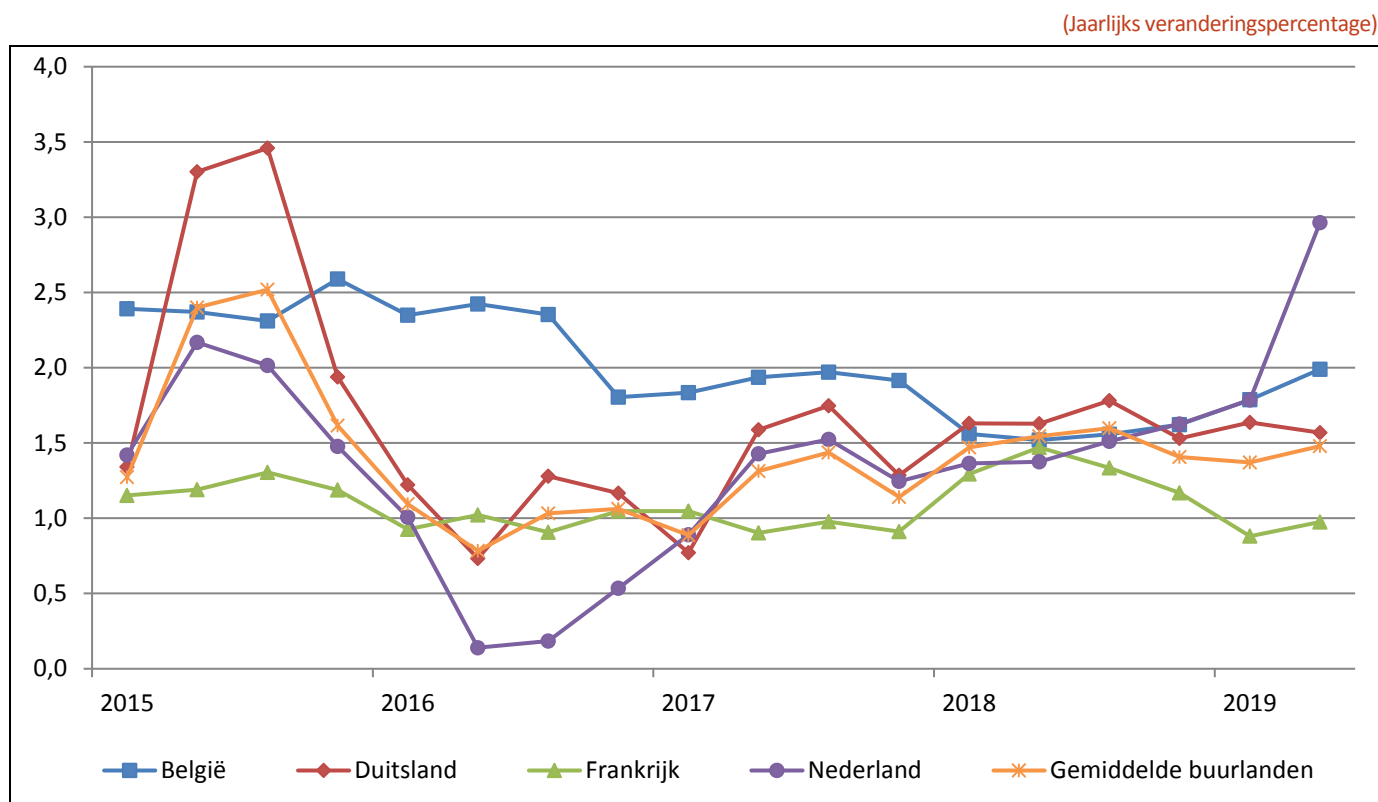
Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Grafiek 2. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor niet-bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

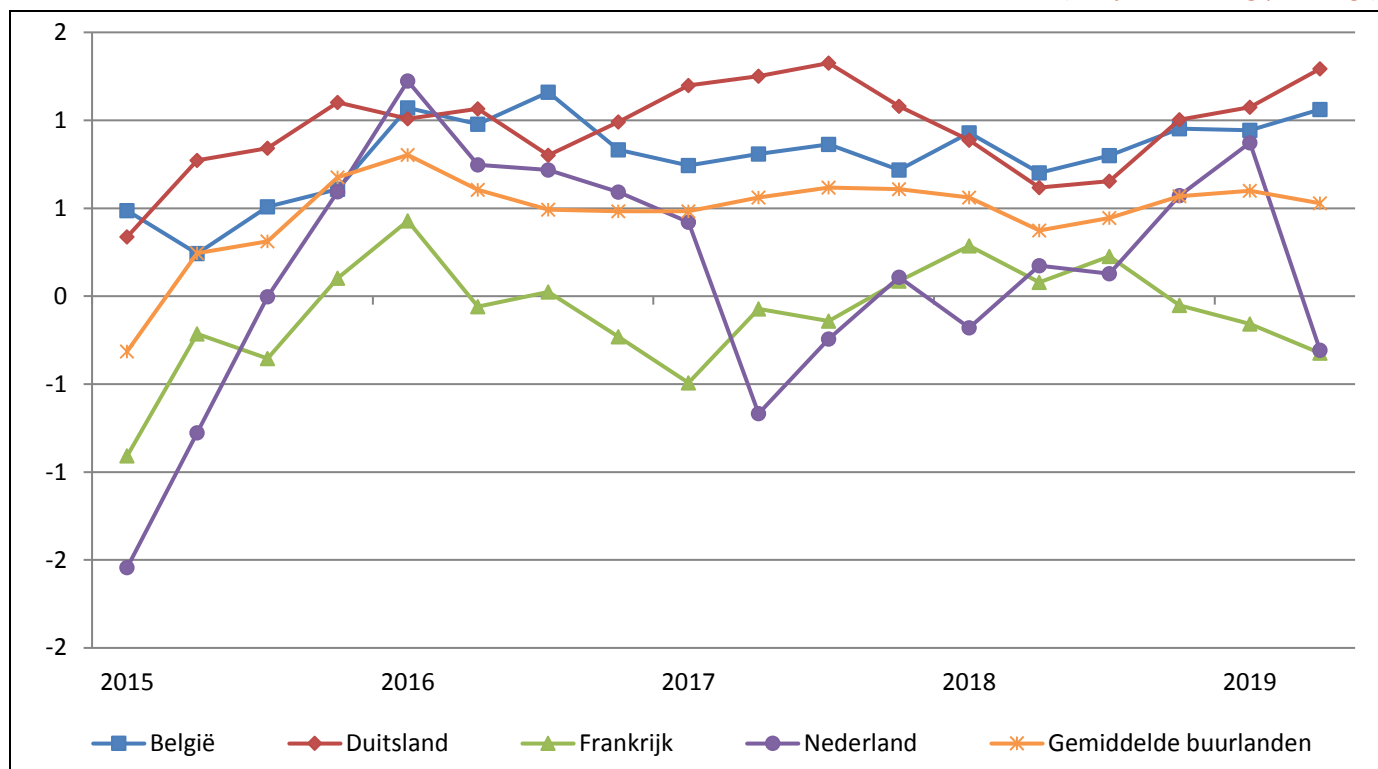
Grafiek 3. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor diensten in België en in de voornaamste buurlanden

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

Grafiek 4. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor niet-energetische industriële goederen in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.